

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst do 100 vrst do 2.50, od 100 do 300 vrst do 3.50, večji inzerati petih vrst do 4.50. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 66; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 191, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg št. 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Močna angleška vojska na Norveškem

**Pri zavezniških operacijah sodelujejo mornarica, kopna vojska in letalstvo
Kako so Angleži pregnali Nemce iz Narvika — Zbiranje norveških čet na severu**

London, 16. apr. s. (Reuter) Razen kratke skupne komunikacije admiralitete in vodnega ministrstva, ki je povedal samo, da so se angleške čete sedaj izkrcale na več tleh na Norveškem, ni še vedno nobene uradne poročila o obsegu angleških vojaških operacij na Norveškem. Nekaj več podatkov je dalo samo uradno poročilo norveške vlade, objavljeno sredi prejšnjega dne, ki pravi, da so angleške radijske postaje, v tem poročilu je izrečeno povedano, da je bil Narvik zopet zavzet.

Točneje podatke o izkrcanju angleških čet bo predvidoma danes popoldne dal ministrski predstojnik Chamberlain. Gotovo pa je, da je na Norveškem sedaj že močna angleška vojska. Pri operacijah s d. l. l. mornarica, kopna vojska in letalstvo. Medtem ko krije mornarica prevoz čet in varuje izkrcavanje, se letalstvo udeležuje tako v izvidniških kakor tudi v bombnih poletih.

Amsterdam, 16. aprila. e. (Stefani) Posebni dopisnik agencije Stefani v Amsterdamu poroča, da so kralji, kjer so se Angleži izkrcali, mesto Narvik. Bodo v firdju 3. alfiti, potem v Sordfjordu, v Bolifjordu in na dveh mestih v firdju Ulsf.

Med tem časom so Nemci še naprej prodirali proti severovzhodu in severo-zahodu od Osla. Nemci so zasedli Gulsvig, 90 km severno od Osla v smeri proti Bergenu. Pri zavzetju Kongsborga so Nemci zaplenili 10 strojnico, 30 topov in mnogo municije. Nemcem se je tudi posrečilo, da so potopili 4 angleške podmornice v Skageraku.

Pariz, 16. apr. s. (Havas) Vsi današnji angleški in francoski listi posvečajo posebno pozornost uradnemu sporočilu, da so se angleške čete izkrcale na Norveškem. Smatrajo, da je uničenje nemške mornarice pred Narvikom predstavljalo prvo fazo intervencije zavezniške vojske na severu. Narvik sam je po zanesljivih podatkih kljub nemški demantiji sedaj že v angleških rokah, obstoja pa domneva, da so se Angleži izkrcali še na drugih točkah. Podrobnosti bodo gotovo objavljene šele tedaj, ko se bodo oddale angleške vojske na norveških tleh povsem organizirale ter utrdile in ko bodo ustvarile močno oporišča za nadaljnjo akcijo.

Lulea, 16. aprila. e. (United Press) List »Dagens Niheter« javlja iz Narvika, da so se angleške čete izkrcale pod varstvom ognja angleških vojaških ladij, ki so bile v luki ter so s pomočjo poljske artiljerije pregnale Nemce v gore.

Edinice angleške mornarice so vdrle v fjord Rombak, iz katerega je bilo močno zasesti Narvik. Nemške čete, ki so bile po prvih streljih angleških ladij še v mestu, so se umaknile pred angleškimi mornaricami. Nemški oddelki so se umaknili ob železniški progi, deloma pa so se nemške oddelke umaknile tudi v hribe, kjer so na tele na norveške oddelke. To vst je razširila radijska postaja v Bodöju, ki dodaja da se naslanja na službeno poročilo norveškega glavnega poveljstva.

Javljajo, da se norveške čete zbirajo severno in zapadno od Narvika in so pripravljene za borbo proti nemški enotini, ki so tam obkoljene. Z iste strani javljajo, da bodo Nemci prisiljeni, da tu izbirajo pred kapitulacijo ali popolnim porazom. Vse nemške ladje v Narviku so bile po hrabrem odporu potopljene.

Kongsvinger v norveških rokah

Stockholm, 16. apr. e. Švedski radio javlja, da se nemški napad na Kongsvinger nadaljuje. Norveške čete kopljajo jarke na novih položajih poldrugi kilometer zapadno od mesta pri kraju Hegro. Zapadno od Drondhema se nadaljuje hudi boji. Norveške čete so evakuirale Komes Most čez reko Glomen je v nemških rokah.

Nemško poročilo

Berlin, 16. apr. i. (DNB) Današnje nemško vojno poročilo javlja, da je en nemški bataljon pri Kristiansandu naletel na tri norveške bataljone, ki so bili opremljeni tudi s topništvom. Kljub veliki premoči so Nemci napadli Norvežane in jih prisilili, da so položili orožje. 150 oficirjev in 3000 mož se je vdalo. Nekaj norveških oficirjev je po radiju izjavil, da je nemško varstvo nad Norveško v sedanjem položaju najboljšje jamstvo za Norveško.

Quislingova vlada „odstopila“

Oslo, 16. apr. e. Radijska postaja v Oslu, ki je pod nemško kontrolo, je sredi obziranja, da je nelegalna Quislingova vlada podala ostavko. Upravo nad zasedenim področjem Norveške je prevzel administrativni odbor s Kristensenom, članom občinskega sveta v Oslu.

Berlin, 16. aprila. e. (DNB) Proglas kralja Haakona, ki poziva norveški narod, da vztraja v borbi proti nemškim akcijam je bil v Berlinu sprejet na znanje in mu tu pripisujejo samo toliko pomena, ker pomeni razčiščenje položaja v notranosti Norveške, ki je bil doslej nejasen. Toda kljub temu Nemčija smatra, da ni v vojnem stanju z Norveško, ker v kraljevi proklamaciji nikjer ni omenjena vojna.

Poljske vojne ladje spremljajo angleške parnike

London, 16. apr. s. (Reuter) Štiri angleške ladje, ki so vozile železno rudo iz Narvika ter so odšle iz norveške luke tik pred nemško okupacijo, so sedaj srečno došle v angleško luko. Na poti preko Severnega morja so jih nekaj časa spremljale poljske vojne ladje. Angleški mornarji pripovedujejo, da se je ravno ob njihovem odhodu zadržalo pred Narvikom osem nemških trgovinskih ladij.

Ameriške ladje v norveških lukah

Washington, 16. apr. s. (Ass. Press) Znanje ministrstvo javlja, da je preko ameriških poslanstev v Londonu, Berlinu in Oslu obvestilo angleško in nemško vlado, da so tri ameriški trgovinske ladje v Bergenu, Drondheimu in Narviku. Te ladje bodo sedaj odšle nazaj v Ameriko. Ameriška vlada pričakuje, da jih bodo vse vojujoče se stranke varno pustile skozi minsko polja.

London, 16. aprila. e. (Reuter) Nemška

poročila, ki zatrjujejo, da so Angleži od 8. aprila dalje izubili v Severnem morju 4 vojne ladje, 8 križark in 11 rušilcev. Smatrajo v londonskih službenih krogih kot popolnoma neresna. Ti krogi izjavljajo, da so znašale angleške izgube pri operacijah v Severnem morju vsega skupaj samo 4 rušilce.

Odločnost norveškega kralja

Stockholm, 16. apr. e. (Havas) Norveška legalna vlada je včeraj po radiu objavila ves pitek dogodkov od vdrora nemških čet na Norveško. V teh dogodkih se zlasti poudarja Korak Nemčije pri norveški vaji, preden je prišlo do sponoda.

Nemški poslanik v Oslu dr. Bauer je interveniral pri kralju Haakonu naj bi Quisling sestavil novo vlado. Kralj je odgovoril, da je to nemogoče, toda vrašal je, če lahko kdo drugi sestavi vlado, ki bo lahko sodelovala z rajhom Nemški poslanik je odgovoril, da lahko kralj sestavi tudi drugo vlado, toda Hitler želi, da jo mora sestaviti Quisling. Kralj je na to izjavil, da Quisling ne more sestaviti vlade, kr ne uživa zaupanja v narodu.

Nato je nemški poslanik vrašal kralja, če se namerava s silo upreti nemškim zahtevam. Kralj Haakon je odgovoril: Da. Izrazil je svoje prepričanje, da bo Norveška pripadala samo Norvežanom.

Zlato severnih držav v Ameriki

New York, 16. aprila. z. »United Press« poroča, da so Švedska, Norveška in Danska pravčasno spravile večino svojega zlatega zaklada v Ameriko. Švedska ima v Ameriki 100, Norveška 140, Danska pa 5 milijonov dolarjev zlata. »New York Times« računa, da je spravila Norveška na varo najmanj polovico svojega zlata, ki je bilo morda najbolj zapeljivo in eden izmed glavnih vzrokov nemškega napada.

Posledice zavezniške akcije na Norveškem

Nemčiji primanjkuje železne rude — Preprečen nemški načrt — Pomen angleškega izkrcanja v Skandinaviji glede na švedsko

Pariz, 16. apr. s. (Havas) Neposredne posledice zavezniške akcije v Skandinaviji so predvsem naslednje:

Nemčija nima več nobene možnosti za dobavo švedske železne rude, ker je Narvik v zavezniških rokah in je vsa zapadna norveška obala blokirana. Tudi prevoz skozi Botniški zaliv iz Lulee v Stettin je zaradi novih angleških minskih polj v Baltiku postal skoraj nemogoč. Te izgube so za Nemčijo tem važnejše, ker je prejela doslej letno 8.9 milijona ton švedske železne rude in nekaj nad 1 milijon ton rude iz Norveške. Od tega je vsa količina razen 2 milijonov ton čla preko zapadne norveške obale. Vse ta promet je sedaj popolnoma ustavljen, kar bo imelo nedvomno težke posledice za nemško industrijo. Sedaj sta na razpolago Nemčiji letno samo še približno 2 milijona ton železne rude, ki jih prejema predvsem iz Luksemburga in Švice.

Nadaljnje posledice operacij na Norveškem so velike izgube nemške vojske in trgovinske mornarice. Treba pa je omeniti

tudi izgubo prestiža. Nemški načrt je predvideval, da bo Norveška v nekaj urah podjarmljena. Strateški namen nemške okupacije Norveške je bil dvojen: kontrola Narvika kot izhodišča izvoza železne rude ter ustanovitev mornariških in letalskih oporišč za napade proti Angliji. Nepričakovana močna norveška obramba in hitra zavezniška vojaška akcija sta nemške načrte prekinila.

Sedaj se pojavlja vrašanje, če se Nemčija ne bo odločila za invazijo Švedske. Ker so postale poti, zlasti zaradi min v Skageraku in Kategatu prenevarne, lahko nemška vojska samo preko Švedske uspešno podpira svoje vojaške postojanke na Norveškem. Če nekaj dni poročajo, da zbira nemška vojska izredno močne oddelke na Danskem. Mislijo, da je to priprava za okupacijo Švedske. Ni pa izključeno, da bi hitro izkrcanje zavezniške vojske ob norveški obali povzročilo, da bo nemško vrhovno poveljstvo svoje načrte zopet izpremenilo. Vsekakor je tudi Švedska sama pripravila vse potrebno za svojo obrambo.

Kaj so zahtevali Nemci od Norveške

Norveška vlada je izdala Belo knjigo, ki odkriva razvoj dogodkov pred nemškim vpadom

London, 16. apr. s. (Reuter) Norveška vlada je davi v obliki Bele knjige objavila uradno poročilo o razvoju dogodkov, ki so dovedli do nemške invazije na Norveškem. Iz Bele knjige je razvidno, da so nemške ladje v noči od 8. na 9. aprila že pričele prodirati v norveške luke, še preden je ob 5. zjutraj nemški poslanik dr. Bauer poletel zunanjega ministra in mu izročil memorandum z nemškimi zahtevami. Med polnočjo in 3.30 zjutraj so nemške vojske ladje zapadle v Oslofjord, kakor tudi v Drontheimski in Bergenski fjord. Tudi je prišlo že do bojev z norveškimi obalnimi baterijami.

Nemški memorandum, ki ga je izročil dr. Bauer obsega 13 zahtev nemške vlade. Med drugim je zahtevala Nemčija da ne nudi norveška vojska okupaciji po nem-

ških četah nobenega odpora ter da celo sodeluje z nemško vojsko. Nadali naj bi bile izročene Nemcem vse utrdbe in vse vojaške komunikacije. Isto tako naj bi norveška vlada Nemcem takoj stavila na razpolago podatke o minskih poljih v norveških lukah. Od 9. aprila dalje naj bi veljala za vso Norveško zateknitev. Nemčija naj bi prevzela kontrolo nad celotnim norveškim izvozom in prometnimi zvezami. Uvodoma pravi memorandum, da hoče Nemčija v nasprotju z Anglijo in Francijo braniti pravice nevtralnih držav in hoče preprečiti, da bi postala Norveška vojno polje v sedanjih evropskih vojni. Dr. Bauer je obenem sporočil, da ima nemško brodogradnjo nalogo, da do 9. zjutraj zasede najvažnejša norveška mesta. Norveška vlada je nemško zahtevo pismeno odklonila. Na-

kar se je že nekaj ur pozneje začel napad na Oslo.

Nato je kancelar Hitler poslal kralju Haakonu zahtevo, da prizna Quislingovo vlado kot legalno norveško vlado. Kralj

Haakon je zahtevo kratko odklonil.

Bela knjiza končuje z izjavo, da je norveška vlada prepričana, da se ji bo s pomočjo Anglije in Francije posrečilo obnoviti neodvisnost.

Švedski varnostni ukrepi

Aretacije sumljivcev v švedski prestolnici — Zavarovane luke — Gradnja protiletalskih zaklonišč — Švedska vojska se zbira

Stockholm, 16. apr. s. (Reuter) Švedska vlada je prevzela vse zaloge olja v državi. Policija v Stockholmu je izvedla večer več preiskav in je bilo mnogo sumljivih oseb aretiranih. V vseh švedskih lukah so bili podzvati varnostni ukrepi proti možnostim nemškega napada na luke. Vse ladje, ki pridejo v švedske luke so najstrožje preiskavane.

V mnogih švedskih mestih, predvsem pa v Göteborgu, grade z vso naglico protiletalska zaklonišča. V okolici Göteborga razstreljujejo v to svrhu velike skale.

Stockholm, 16. aprila. s. (Havas) Švedska vojska je koncentrirala močne oddelke tako na norveški meji kakor tudi v lukah ob zapadni in južni obali.

Zveze med Dansko in Švedsko prekinjene

Washington, 16. aprila. AA. (Havas). Ameriški poslanik v Stockholmu Sterling je sporočil svoji vladi v Washingtonu, da

Manevri italijanske mornarice

Rim, 16. apr. s. (Reuter) Manevri italijanske mornarice so se pričeli preje nego običajno zato, ker so rezervisti mornarice že na orožnih vajah. Pozneje bo udeleževanje mornarice v manevrih razširjeno.

Povečanje ameriške vojne mornarice

Washington, 16. aprila. s. (Ass. Press). Tako demokratska kakor republikanska stranka sta v predkonferenci že dali svoj pripravek na novi gradbeni program za ameriško vojno mornarico. Novi program predvideva izdatke v višini 680 milijonov dolarjev.

Na včerajšnji konferenci, ki so ji prisostvovali tako mornariški strokovnjaki, kakor tudi politiki, je izjavil admiral Stark, da je povečanje ameriške mornarice zara-

do vse železniške zveze med Oslom in Stockholmom ter direktne zveze med Dansko in Švedsko prekinjene.

Nemške ladje v minskem polju

Stockholm, 16. apr. s. (Reuter) Iz Göteborga poročajo, da sta včeraj pri Marstrandu zadeli zopet dve nemški tovorni ladji na angleške mine in sta bili težje poškodovani.

Ponovni vpoklici na Finskem

Helsinki, 15. aprila. AA. (Havas). Sredi je bilo sporočeno, da sta dva letnika, ki sta bila ob koncu sovražnosti demobilizirana, ponovno poklicana pod zastavo. Oba letnika bosta zaposlena v industriji in gospodarstvu.

di razširjenja vojne v Evropi neogibno potrebno. Dejal je dalje, da razmerje med ameriško, angleško in japonsko vojno mornarico, ki je bilo svojčas določeno s 5:3:2 ne more več držati. Tudi ni za Združene države vedno obvezno, ker je Japonija od leta 1936 dalje stalno tajno povečala svojo mornarico.

Ameriški vojni material za zaveznike

Washington, 16. aprila. (Reuter). Finančni minister Morgenthau je sporočil včeraj da je ameriška vlada sedaj dovolila Angliji in Franciji dobavo vsega naročenega vojnega materiala v Združenih državah, ker je angleško-francoska dobavna komisija pristala na vse pogoje, ki jih ji je stavila ameriška vlada. O vsebini teh pogojev ni ničesar znanega. Domnevajo pa, da prevzema Anglija in Francija del stroškov za raziskavanje novih tipov orožja.

Iz notranje politike

GOSPODARSKI ZAVOD BANOVINI HRVATSKE

Ban dr. Subašić je podpisal pravilnik o ustanovitvi Ekonomskega instituta banovine Hrvatske kot strokovne ustanove banškega oddelka za obrt, trgovino in industrijo.

Po tem pravilniku morajo vsa podjetja dati gospodarskemu zavodu točne podatke, ki v nobenem primeru ne bodo spočetni davčnim oblastim ter zato tudi ne morejo tvoriti podlage za obdavčenje.

Sredstva za delovanje tega instituta bodo zagotovljena z rednimi dotacijami v proračunu banovine Hrvatske ter s prispevki zainteresiranih uradov, samoupravnih in javnopravnih korporacij, zavodov in ustanov. Gospodarski institut bo imel tudi svoj posvetovalni odbor.

Upravnik instituta bo ravnatelj, katerega imenuje ban. Prav tako imenuje ban njegovga namestnika. Ostalo osebje, ki je lahko samo honorarno, imenuje ravnatelj instituta.

AMERIŠKO JUGOSLOVENSKA LEGIJA PROTI AKCIJI OTONA HABSBURGA

Ameriško-jugoslovenska legija je izročila ameriškemu zunanjemu ministru protest proti pomoči, ki bi jo eventualno mogli dati neki ameriški krog propagandi Otona Habsburga. Protest, ki ga objavlja chilška »Jugoslavija«, se glasi:

V imenu Ameriško-jugoslovenske legije mnoge organizacije ameriških državljanov in veterani iz svetovne vojne jugoslovenskega poretka Hrvati, Slovenci in Srbi najodločneje protestirajo proti kakršnikoli pomoči Otonu Habsburgu in reakcionarnim ciljem propadne dinastije, proti kateri so nastopili vsi narodi, ki so skozi stoletja trpeli v temi in suženstvu pod njenim jarmom. Nastala je svetovna vojna in teklo so reke krvi zaradi nevdržnih razmer v centralni Evropi, ki jih sedaj Habsburgovci želijo vzpostaviti v formi podunavske federacije. Svobodoljubna ameriška demokracija ne sme imeti nobenih zvez s propagandistično akcijo onih, ki zlorabljajo svobodo za svoje sramotne cilje. Svoboda je za one, ki vedo, kako jo je treba ljubiti in spoštovati, ne pa za one, ki so jo teptali skozi stoletja. Za to svobodo Amerike in Jugoslavije smo kot lojalni ameriški državljani prešli svojo kri ter smo ponovno pripravljeni braniti ta načela zoper vsakega, ki bi jih skušal zopet uničiti.

NOV LIST V BEOGRADU

V Beogradu je izšla prva številka »Nove Srbadije«, ki jo izdaja omladinska skupina Srbskega kulturnega kluba. V uvodniku citamo med drugim:

Celokupna srbska omladina se mora zavesti, da je ona stebler te države in tega naroda in da je obstoj Jugoslavije zato največ odvisen od njene zavesti in njene moči.

BORBA ZA BUNJEVCE

Srbski kulturni klub v Subotici je začel izdajati serijo brošur. Prva je izšla pod naslovom »Resnica o Bunjevcih in Šokcih« ter vsebuje med drugim naslednja izjavanja:

Štokavska govorica, ki jo tvorijo štiri narečja: ekavsko, iekavsko, jekavsko in ikavsko, je srbski jezik. Toda Hrvati smatrajo danes ikavsko narečje za nesrbsko, kar pa ni točno. Štokavski jezik je v svoji celoti srbski jezik.

Od svetovne vojne pa do današnjega dne, v času, ko so se Srbi jugoslavizirali in delali na propagandi jugoslovenske ideje, so Hrvati med srbskim katoliškim prebivalstvom, med Bunjevci in Šokci, pridigovali in širili hrvatsvo ter so naše umikanje od srbskega imena in od srbsvta izkoriščali v svoje nacionalne namene. Toda danes se srbsko čutenje ponovno prebujata ter se razvija v polni moči, pa se bo tudi zavest o srbskem poreklu Bunjevcev in Šokcev ponovno pojavila, kakor je bilo to pri njih pradedih.

JUGOSLOVENSKE TISK V AMERIKI

»Jugoslovenski glas«, ki izhaja v Chicagu, piše:

Od trenutka, ko se je v oddolnih krogih v Jugoslaviji začelo vprašanje izvedbe sporazuma med Srbi in Hrvati, opažamo, da del našega izseljenškega tiska v razpravljanju tega važnega jugoslovenskega državnega vprašanja ni na višini. Tako v srbskem kakor v hrvatskem izseljenškim tisku izhajajo članki, ki s svojo vsebino prav nič ne pomagajo pri reševanju tega važnega vprašanja, temveč delajo slabe usluge tako srbsvta kakor hrvatsvtu, predvsem pa naši domovini Jugoslaviji.

Oboroževanje Egipta

Kairo, 15. aprila. AA. (Stefani) Egipški tisk poroča, da je egiptska vlada dobila nove kredite za oboroževanje. S tem v zvezi je predsednik egiptске vlade izjavil, da je sedanjí mednarodni položaj poln negotovosti in da Egipt budno pazi na razvoj dogodkov, ker hoče biti pripravljen.

Sorzna poročila

Carli, 16. aprila. Beograd 10.—, Paris 8.85, London 15.625, New York 446.—, Bruselj 75.—, Milan 22.475, Amsterdam 236.75, Berlin 178.—, Stockholm 105.625, Sofija 5.50, Bukarešta 2.25.

Po konferenci angleških poslanikov na Balkanu

V Rimu ne pričakujejo posebnih posledic, dokler se položaj na severu ne razčisti — Angleška vojna mornarica doslej še ni kontrolirala na Jadranu

Rim, 16. aprila. br. Vsa pozornost rimskih političnih krogov je usmerjena na gigantsko borbo na severu. Z bukuškim »Cuventulom«, ki ga navajajo nekateri italijanski listi, se lahko trdi, da se je fronta stabilizirala na severu, dočim na jugovzhodu zopet lahko boli mirno dihati. Včeraj je prisel v Rim rumunski propagandni minister Giurescu, ki bo stopil v stike s propagandnim ministrom Pavoloniem in prosvetnim ministrom Bottaijem, zaradi pospeševanja kulturnih odnosov med Italijo in Rumunijo. Brez dvoma bo imel tudi politične razgovore glede na delikatni položaj Rumunije. Vsekakor se lahko ugotovi, da postaja razmerje med Rimom in Bukarešto v zadnjem času vse bolj prirščeno, kar je po mnenju rimskih krogov zelo pomembno za konsolidacijo razmer na Balkanu.

»Lavoro fascista« objavlja poročilo svojega beogradskega dopisnika o italijansko-jugoslovenskih odnosih v zvezi z možnostjo izpremembe v italijanskem zakonodajstvu. Med drugim piše beogradski dopisnik: Naravno je, da so pogledi Beograda stalno usmerjeni na italijansko politiko, ki je vedno najbolj odločno poudarjala potrebo ohranitve nevtralnosti in miru na Balkanu. Prisrčnost italijansko-jugoslovenskih odnosov je zaradi tega smatrati za osnovni temelj politike ravnotežja, ki ga želi beogradska vlada. Treba je tudi poudariti, da temelji na tem lojalnem medsebojnem prijateljstvu med obema državama tudi upanje, da se odstrani vsaka možnost zapletitve v tem evropskem predelu. Dosedanje stališče nevtralnosti je komentiralo italijanskega tiska o nekih vojnih pripravah in o možnosti intervencije v konfliktu, kadar bi to zahtevala zaščita lastnih interesov, spremljajo v Beogradu z vso pozornostjo, ker se zavedajo v polnem obsegu pomembnosti italijanskega zadržanja.

O konferenci angleških poslanikov v balkanskih državah sicer ni bil izdan nikakoli komunikativno, vendar pa pričakujejo zadovalno izjavo v angleškem parlamentu. Pomočnost je vzbudila angleška vest, da angleška vojna mornarica sploh ni izvršila nobene kontrolne službe na Jadranu. Iz istega vira se zatrdjuje, da je nemška propaganda tudi močno pretravala incident z angleškim remorkerjem na Dunavu, kjer so bile našli samo en zaboj revolverskega. Po vestih iz Beograda je prišlo do sporov.

razuma med jugoslovensko in nemško vlado glede popolne ustavitve prometa nemških ladij iz dalmatinskih luk, da se ne bi s tem povzročili zapletitve na Jadranu. Vse blago, ki se je doslej izvažalo po morju, se bo v bodoče prevažalo po železnici.

Vsi italijanski listi objavljajo komunikacije rumunske vlade, v katerem izraža prepričanje, da bo v sodelovanju z ostalimi obalnimi državami znova zavarovana varnost plovbe na Dunavu in s tem preprečeni vsi nadaljnji pripetljaji.

Angleški listi poročajo, da se bodo v kratkem čutili rezultati londonske konference angleških poslanikov in balkanskih držav in da so v Londonu z rezultati te konference zelo zadovoljni, zlasti, ker se je ugotovilo, da sta posebno Turčija in Rumunija pripravljene odločno zavrniti vsako okrajanje njune neodvisnosti.

V Rimu z zanimanjem pričakujejo delovanje angleške družbe za trgovino z Balkanom, vendar pa z ozirom na odločnost balkanskih držav, da strogo čuvajo svojo nevtralnost, ne pričakujejo preveč dramatičnega razvoja. Dokler se položaj na severu ne razčisti, tudi vesti o gibanju italijanskega vojnega brodomarja v Egejskem morju, kjer je tudi mnogo edine angleškega Sredozemskega brodomarja, niso izvale v Rimu posebne pozornosti, prav tako tudi ne vesti z bližnjega vzhoda o premestitvi enega dela Weygandove armade na turško mejo. (Dr. O. A.)

London, 16. aprila. e. (Havas) Zunanji minister lord Halifax je imel včeraj popoldne zadnji sestanek z diplomatskimi predstavniki na Balkanu, kateremu sta prisostvovala tudi angleška veleposlanika v Rimu in Moskvi. Uradno poročilo o teh razgovorih bo objavljeno teden dni. Službeni krogi poudarjajo, da bodo ti razgovori imeli velik pomen. Večina diplomatskih predstavnikov se bo še ta teden vrnila na svoja službena mesta razen Williama Seeda, ki bo še nekaj časa ostal v Angliji.

London, 16. aprila. s. (Reuter) Angleška trgovinska korporacija za Balkan je bila včeraj uradno protokoliрана kot podjetje z omejeno zavezo.

Aretacije sumljivcev

Bukarešta, 16. apr. s. (Reuter) V neki balkanski prestolnici je bilo včeraj aretiranih več oseb, ker so osumljene, da so bile v zvezi z nemško tajno policijo.

Angleži napadli Stavanger

Šesti napad angleških letal na najmočnejše letalsko oporišče na Norveškem

London, 16. aprila. s. (Reuter) Včeraj je bilo še šestič v teku tedna napaden nemško letalsko oporišče v Stavangerju, kjer je najbrže naimočnejša nemška letalska postojanka na Norveškem. Angleška letala so izvedla včerajšnji napad kljub neugodnemu vremenu. Severno morje so morala preleteti v oblakih in dežju, nad Stavangerjem samim pa je divjal snežni vihar. Kljub temu so letala napadla nemško letališče in med drugim s strojnimi mendo težje poškodovala tudi dva nemška hidropiana v luki.

London, 16. apr. e. (Havas) V službenih krogih izjavljajo, da je bilo bombardiranj v Stavangerju, ki se je pričelo včeraj, mnogo močnejše, kakor bombardiranje preteklega tedna. Prvi napad angleških letal je bil v četrtek. Ob tej priliki so bila tri letala tipa Junker težko poškodovana, dočim je bilo na letališču ubitih okrog 30 ljudi. Del aerodroma je bil porušen. Naslednjega dne sta bili sestreljeni dve letali tipa Messerschmidt, ki sta tudi pripadali letališču v Stavangerju, a 13 letal na letališču je bilo poškodovanih. Pri napadu na neko drugo oporišče, za katero se še točno ne ve, so bili sestreljeni trije nemški bombniki.

Tujci v Belgiji pod nadzorstvom

Koncentracijska taborišča v zapadni Flandriji za sumljive tujce

Bruselj, 16. aprila. s. (Reuter) Belgijška vlada je izdala včeraj zopet izredno sejo, kralj Leopold pa je še posebej konferiral z ministrskim predsednikom Pierlotom in vojnim ministrom Demisonom. Vlada je sklenila posebno nadzorstvo nad tujci v Belgiji. Ustanovljena bodo koncentracijska taborišča v zapadni Flandriji, kjer bodo internirani vsi sumljivi tujci.

Nadalje je vlada odredila, da en dan v tednu odslej ne bo dovoljena prodaja mesa v Belgiji. Ta ukrep je potreben, ker je doslej Belgija svoje glavne zaloge mesa prejemale iz Danske, sedaj pa je ta promet popolnoma ustavljen.

Včeraj je Bruselj zopet preletelo neznanu tuje letalo. Protiletalski topovi so ga obstreljevali.

Sestanek naših kolesarjev

Podpolkovnik Josip Jaklič je poročal o slovenskem kolesarskem sportu

Ljubljana, 16. aprila. V nedeljo se je pri Habjanu v Spodnji Šiški zbralo na pobudo Slovenske kolesarske zveze lepo število kolesarskih športnikov, da slišijo poročilo o slovenskem kolesarskem sportu, ki ga je v poljudnih in jedrnatih besedah podal zaslužni kolesarski delavec g. podpolkovnik v pok. Josip Jaklič. Med drugimi so prisli na sestanku tudi naši znani dirkači starejših generacij, ki so v začetkih našega kolesarstva v svobodni domovini odnesli v pomembnejših prireditvah že marsikatero lavoriko. Bili so to: Šolar, Šiško, Zanoskar, Glogar, Glogar, Šmerek in še drugi, ki jim je usoda slovenskega kolesarstva še vedno »ri sru«. Razen teh je bil po dveh delegatih zastopan tudi kolesarski bataljon. H koncu sestanka pa sta prišla še priznana dirkača Valant z Jesenic in Pernelj iz Poljanske doline. Značilno je, da z rednimi izjemami ni bilo na sestanku videti one mlajše generacije, za katero udeleževanje prav za prav gre. Pa celo precej tistih, ki zavzemajo v slovenskem kolesarstvu vidnejša mesta in katerih moralna dolžnost bi bila, da se tega sestanka udeležijo, ni smatralo svoje udeležbe za potrebno.

Gradiivo, s katerim je vodja slovenskega kolesarstva, g. podpolkovnik Josip Jaklič v svojih jedrnatih, tu pa tam z njemu lastnim humorjem povezanih besedah seznanil prisotne, je bilo tako zanimivo, da je na vseh napravilo vtis najpustitve takih informativnih sestankov za ozdravljenje in razvoj kolesarskega sporta. Slišali smo, v kakšnem mizerem položaju je ta panoga prav v sedanjih časih, ko bi bil potreben še večji njen razmah. Vsa prizadevanja Slovenske kolesarske zveze, da bi spravila v tir delovanje posameznih podvez in klubov, zadevajo na neopravičljive ovire, ki bi se dale

z malenkostno uvidevnostjo in s pravilnim smislom klubskih in podvezinskih funkcijarjev znanja odpraviti. Tudi številne okrožnice, ki jih je v njih še vedno zveza razpošila na podrejene klube, nimajo tistega zaželenega odziva, od katerega je odvisno pravilno delovanje te pomembne organizacije. Dalje je g. podpolkovnik na široko obrazložil potrebo in način sistematičnega treninga s telovadbo, hojo, telom, pravilno vožnjo na kolesih, pomen pravilnega vzdrževanja kolesa samega ter še mnogo koristnih drobnarij, ki vse imajo svoj delež vpliva na uspešen razvoj tega sporta. Priporočal je še različne prireditve večje in manjše obsega, prav posebno pa krožne vožnje, ki naj bi služile predvsem globljemu vpogledu občinstva. Tudi koristnost uvedbe zavarovanja kolesarskih športnikov je prišla na razgovor, kar se bo gotovo v doglednem času kljub težavam dalo izvesti.

Da je bil omenjeni sestanek res zanimiv in poučen, priča že sama želja prisotnih zastopnikov zvezinskih kolesarskih klubov, da bi se taki sestanki še večkrat in na raznih krajih bližnje in daljne okolice vršili. Že isti popoldan se je moral g. predavatelj na željo kolesarskih športnikov v okoliščini »Ljubljana« podati v Dobrunje, da tudi tam iznese svoje koristne in pomembne vpoglede. Za prihodnjo nedeljo popoldne ob 3. je najavljen enak kolesarski sestanek v Dravljah na Celovški cesti »Pri slepem Janezu«, t. j. območje, ki je spadal v okoliščini bivšega kolesarskega društva »Sore« v Dravljah. — Upanje je, da bo požrtovalna akcija Slovenske kolesarske zveze z njenim aginim vodjo na čelu vendarle žela uspeha, saj bje našemu kolesarstvu dvanaesta ura!

Soetensov violinski koncert

Ljubljana, 16. aprila

Včeraj je koncertiral nam že znani francoski violinist Robert Soeten s daljšim sporedom. Soetensova tehnika je nedvomno zelo dobra in jo označuje odločen nastavek, odlično obvladanje tehničnih fines in zelo precizna intonativna točnost, ki je violinisti sicer itak nujna in sama po sebi razumljiva. Njegovo igranje je še posebej označuje močna čustvena živčnost, ki posreduje, da violinist reproduciira estetski sledi zaokrožen umetniški lik, čustveno dojemljiv in zato učinkovit. Vezanje formalnega in vsebinskega ter čisto prevladovanje poslednjega je očitoval v malone vseh izvajanih skladbah, v katerih je ostal na eni strani stilo veran in zato oblikovno dosleden, na drugi strani pa je iz njih izvalil emocionalne linije ter je v celoti podal koncentrirano, poglobljeno igranje. Zlasti velja to za skladbe prvega dela njegovega koncerta: za jasno grajen Veracinijev »Koncert-sonata«, za tehnično težko in zanimivo Bachovo »Chaconne« za solo violino in za doživljajski razgiban Francovo »Sonato« (Allegretto-Allegro-Recitativo-Allegretto), kjer je izstopil zlasti v prvem in drugem stavku. V drugem delu je najprej prikazal Škerjančev »Intermezzo romantique«, skladbo očitnih vsebinskih globin in prav tako tudi tehničnih prednosti; Soetensova interpretacija je bila vsekoli izvrstna, prav tako v interesantnem (bolj vsebinski, kakor tehnični) Slavenskega »Danse slave«. Sledila je znana Debussyjeva skladba »Clair de lune«, ki je izvalila zavoljo svojevrstnega lirčno impresionističnega značaja toliko navdušenje, da jo je moral violinist ponoviti. Temu je sledil Delannoyjev »Danse le Négrillonne«, tudi pian docela svojevrstno z zanimivimi ritmičnimi značilnostmi in končno Ravelov nad vse učinkovit »Tzigane«. Soeten si je torej izbral zelo zanimiv program, obsega joč predklasično, klasično, novo romantiko in impresionizem ter s tem prikazal več stilnih dob na zanimiv in zelo dostopen način. K temu je zlasti pripomogla jasnost njegove interpretacije, ki je docela nepremetatična in dogana ter prav tako tudi avtorja skladb, ki so nam še dokaj blizu in more marsikdo zato tem uspešnejše prodirati v njihove vsebinske plasti. Soetensovo podajanje je bilo toliko individualno, da je vse skladbe napravilo kljub poznani enako zanimive; predvsem velja to za Francovo »Sonato«. Zanimanje pa sta še dvignili skladbi domačih avtorjev Škerjan-

ca in Slavenskega, ki sta našli v Soetensu pozornega, pravilno dojemanjega in razumevaljega interpreta.

Soetensov koncert so sprejeli poslušalci navdušeno in s priznanjem. Na klavirju je spremljala Suzana Roche, ki se je sicer violinistu po intenziteti lepo prilagajala, vendar niti po tehnični, niti po vsebinski izdelavi v celoti ne zadovoljuje. Ob vsestranskem izdelani, precizni spremljavi bi Soeten dosegel še večji uspeh kot ga je individualno itak zaradi svoje kvalitativne višine dosegel. cd.—

Dolenjski gasilci so zborovali

Novo mesto, 15. aprila

V risalnici meščanske šole se je pred dnevi vršil občni zbor novomeške gasilske župe, katerega se je udeležilo nad 100 delegatov. Zborovanje, ki ga je vodil župni starišina Marinč, je poteklo mirno. Iz takšnega poročila je razvidno, da ima župa že nad 1800 članov. V župi je včlanjen 49 čet in 2 voda. Vse čete posedujejo 30 motornih in 31 ročnih brizgal ter eno parno. 5 čet ima svoj avtomobil, ostale pa 64 voz in navijakov. Vseh čevl v četah je nad 11.000 m in bi se z njimi oz. po njih dobavljala voda na progi, ki bi bila dolga 11 km. Vrednost vsega premoženja čet novomeške župe znaša 2.300.000 din. Skupni dolg pa je 260.000 din. Razpoložljive gotovine je približno 110.000 din. V vsem območju novomeške župe je bilo zabeleženih 21 požarov. Skupna škoda je bila ocenjena na 460.000 din. Pri teh požarih je sodelovalo 350 gasilcev, ki so na pogoriščih prebili 110 ur. Če bi ne bilo gasilcev pravčasno na kraju nesreč, oz. njihove intervencije, bi znašala celotna škoda 9 milijonov 500.000 din. Pri tej ogromni številki so bili zborovalci mnenja, da bi bilo umestno, da bi se zavarovalnice spomnile v njih bilancah gasilskih čet in jim naklonile kako izredno podporo, ki jo gotovo tudi zaslužijo. Administracija je imela v letu 1939 precej posla. Prejetih je bilo v celotnem 1939 dopisov. Ravno toliko jih je bilo rešenih in razposlanih 17 okrožnic. Ob zaključku poslovnega leta je imela blagajna še nad 6000 din gotovine. Sprito vestnega gospodarstva v župni upravi je predsednik nadzorstva g. Rezman predlagal odbor za razrešitev s pohvalo, kar je skupščina odobrila.

Po govoru delegata Zlatnice g. Mežaka, ki je navzoče bodril za še nadaljnje skupno požrtovalno delo v službi prostovoljnega dela za bližnjega, so se vršile volitve.

Predložena je bila samo ena lista. Z nekaterimi malenkostnimi spremembami so zborovali izvolili za dobo 3 let stari odbor, ki mu načeluje med gasilci priljubljeni starišina g. Marinč, šolski upravitelj iz Brusnice.

S skupščine so bile odposlane vdanostne odnosno pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. princu Tomislavu kot pokrovitelju vsega jugoslovenskega gasilstva, pozdravna ministru za telesno vzgojo naroda in raznim za gasilstvo zaščitnim moštem.

Istega dne popoldne se je ravno tam vršil tečaj za poveljnike čet in predavanje o gasilski službi za primer zračnih napadov. Ob tej priliki je bilo podanega novega gradiva za še uspešnejše gasilsko delo te preproste organizacije, ki se prav lepo razvija, ravno v naših krajih.

Belcinica

KOLENDAR

Danes: Torek, 16. aprila: Benedikt. DANAS NJE PRIREDITVE. Kino Matica: Čakala te bom. Kino Sloga: Krk vzhoda. Kino Union: Življenje je lepo. Jubilejna razstava v Jakopičevem paviljonu odprta od 9. do 18.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta 43.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Torek, 16. aprila: Revizor. Premiera. Premierski abonma. Sreda, 17. aprila: Zupanova Mica, Varh. Red A. Četrtek, 18. aprila: Revizor. Red B in polletni abonma. Petek, 19. aprila: zaprto. (generalka). Sobota, 20. aprila: Hamlet. Premiera. Premierski abonma. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

OPERA

Začetek ob 20 uri

Torek, 16. aprila: Julanta. Balet Hrešča. Red B in polletni abonma. Sreda, 17. aprila: Lucia di Lammermoor. Red Sreda. Četrtek, 18. aprila: Adriana Lecouvreur. Red Četrtek. Petek, 19. aprila: zaprto.

Kot prihodnja novost se bo v kratkem uprizorila prikupna slovaška opereta »Modra rož«, delo mallega komponista Gejze Dusika in libretista dr. Braxatorisa. Dejanje je večji del lahkotno in zabavno. V večjih partijah bodo v naši uprizoritvi nastopili Ribičeva, Barbičeva, Poličeva, M. Sancin, B. Sancin, Zupan, Anžlovar, Frelih in Pianekci. Režija je Zupanova. dirigiral bo R. Simoniti.

Občinstvu, ki si je za gostovanje »Comedie Française« nabavilo vstopnice, se vrne denar za vstopnino pri dnevni blagajni v Operi.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani ponovno prosi svoje cenjene občevalce, da prihajajo k predstavam točno, da ne motijo s poznim prihajanjem potek dejanja in svojih soobiskovalcev.

Kamniška »Lira« na gramofonskih ploščah

Kamnik, 15. aprila

Kakor ste gotovo iz kritike pevškega strokovnjaka razvideli, se je »Lira«, prvo slovensko pevsko društvo v Kamniku, na svojem koncertu, ki je bil preteklo soboto, dobro postavila. V četrtek zvečer pa je pela tudi v radiu. Tudi v radiu so pevec brezhibno izvedli svoj program, ki je bil tudi skrbno sestavljen. Narodne in umetne pesmi so bile nekako v pravem razmerju, tako da je vsak izmed poslušalcev prišel na svoj račun.

Takoj po koncertu v radiu je »Lira«, katere pevovodja je g. Ciril Vremsak, telefonično čestital g. prof. dr. Franci Dolar, pevsem in pevovodji je izrekel svoje priznanje, obenem pa jih povabil, da ves program zapojejo tudi za plošče. »Lira« se je seveda tega povabila samo razveselila, saj je to zanj prav laskavo priznanje. Zato lahko že v kratkem pričakujemo, da bo imeli priliko »Lira«, ki ji k uspehu tudi mi iskreno čestitamo, slišati tudi na ploščah.

Iz škofje Loke

— Osebnost v VI. položajno skupino sta napredovala učitelj na državni meščanski šoli v Škofji Loki g. France Košca in učiteljica na deški ljudski šoli ga. Vanda Jercogova.

— Slovenska matica. Založniško društvo, katerega naloga je izdajati lepe knjige domačega in tujega slovstva, bo izdala letos v maju zopet tri izbrana dela. Povejnik za Škofjo Loko je g. Vojtih Debeljak, ki sprejema nove naročnike, dosedanjim pa bodo povabljeni, kakor je bilo do sedaj v navadi.

— Zaključek predavanj. Serijo predavanj je zaključil prosvetni osek škofjeloškega Sokola v sredo. Predavatelj g. Viktor Pirnat je podal izredno nazorno in živo sliko o življenju in dogajanju med Lapenci. Izvajanja so žela najlepši uspeh, zlasti, ker je pokazal g. predavatelj dolgo vrsto stajanih skoptičnih slik. Dvorana je bila dobro zasedena.

— Prah. Niti še nismo prav stopili v pomlad, že se zavija škofja Loka v oblake prahu, ki ga dvigajo avtomobili in vozovi. Ljudje že sedaj ne morejo tmeti odprti oken. Kaj šele bo poleti.

— Nepredvid-ost z oržjem. 18letni Hartman Ivan s Suhe je te dni prišel do puške škovetovke. Fant se je toliko časa igral z njo, da se je sprožil in krogla mu je obšla v prsih. Hartmanu je nudil pomoč sprva zdravnik, potem so ga pa prepehtili v bolnico, kjer upajo, da mu bodo rešili življenje.

— Ribe sta lovila. Škofjeloški orožnik so izsledili dva moška, ki sta lovila v Sori rbi. Učela sta bila dva mlca in lina, ko sta bila zadržana. Moška, doma iz Sveti pri Medvodah, bosta morala na sodišče.

Roosevelt proti nasilju

Značilne izjave predsednika ameriških Zedinjenih držav: ne priznavamo nobene pravice vmešavanja v notranje zadeve drugih

Washington, 16. apr. s. (Ass. Press) Na zborovanju vseameriške zveze je snoči ob 18. govoril prezident Roosevelt.

Roosevelt je uvodoma omenil prvo konferenco ameriških držav, ki je bila pred 50 leti. Spomnil je dalje na princip, ki ga je že leta 1823. postavil Simon Bolivar: Mir za Ameriko. To je princip, ki je bil odločil v veljavi. Poleg tega pa je obstajalo upanje, da bo Amerika lahko dala vzgled za mir vsemu svetu. Konferenca v Panami leta 1826. je ustvarila za Ameriko načrt nove oblike miru: miru sodelovanja. To je mir, ki spoštuje svobodo in določa, da se vsi spori urejajo samo na miren način s svobodnim sporazumom med narodi.

Na ta način je nastala 14. aprila 1890 mednarodna unija ameriških republik. Ta spoštuje skupne in enake interese vseh držav in ne pozna nobenega ravnotežja sil, ki je vodilo do vojne in povzročilo prelivanje krvi v Evropi. Danes lahko cenimo sadove tega dela. Mir med ameriški državami je ostal ohranjen. Princip, na katerem počiva sedaj življenje zapadne poloble, je mir, ki ne pozna strahu, ki spoštuje neodvisnost in nedotakljivost vsake države. Novi svet se je rešil vojne na podlagi dobrih odnosov med sosedmi. Ne priznavamo nobene pravice vmešavanja v notranje zadeve drugih. Vsak narod ima pravico do svobode in neodvisnosti ter pravico, da sam kroji svojo usodo in si izbere svoj način življenja. Vsi spori morajo biti urejeni na podlagi pravičnosti in enakosti, ne pa s silo. V tem načinu miru smo priznali tudi princip mednarodnih gospodarskih odnosov, ki dovoljuje vsaki državi

dostop do surovin, ki jih potrebuje. Nobene potrebe nimamo na zapadu za vzpostavitev novega mednarodnega reda. Mi smo ta red zase že našli. Mi ne kazimo nobenega naroda, in nečemo nobenega izkoreniniti. Naši dobri medsebojni odnosi ne poznajo nobenega principa rasne nadmoči. Tudi ne stremimo po diktaturi s pomočjo svetovne revolucije. S svojimi redom smo ustvarili osnove za svobodno življenje več sto milijonov ljudi. Mednarodni ameriški red je razjaren na dobri volji svobodnih moč. Stoletni mir v Ameriki temelji na skupnem spoštovanju moralnega reda.

Naše sodelovanje pa zahteva mnogo več nego samo besede, če hočemo mir tudi ohraniti. Sedaj, ko je izbruhnila vojna v Evropi, moramo biti tudi pripravljeni, da vsak napad s silo na Ameriko pariramo s silo, če bomo izzvani. O tem ne smemo imeti nobenih iluzij. Zahtevamo absolutno nedotakljivost vsakega ameriškega naroda proti vsem napadom. Kdor se dotakne enega izmed ameriških držav, se dotakne vseh. Odločeni smo, da živimo v miru, hočemo pa ta mir tudi zavarovati.

Slab odmev Rooseveltovega govora v Italiji

Rim, 16. apr. s. (Havas) Agencija Stefani je objavila snočni govor predsednika Roosevelta v izveščku, ki obsega samo 10 vrst. Prevladuje vtis, da govor predsednika Roosevelta v italijanskih uradnih krogih ni nulelet na ugoden sprejem ravno v trenutku, ko v Italiji izražajo polno priznanje za nemško politiko.

plovbe, ki jo vrše monitorji in pristanišča oblažava s pomočjo orožništva. Balkanski dopisniki italijanskih listov naglašajo, da vse podunavske države pravilno pojmujejo edanji položaj in priznavajo, da je za Nemčijo varnost prometa na Dunavu življenjskega interesa, ker gre 50 odstotkov vsega nemškega uvoza po tej poti. Zaradi tega so tudi vse obdunavske države izdale ukrepe, da vazarujejo varnost tega prometa in se tako izognejo vsakršni komplikaciji.

Bukarešta, 16. aprila. s. (Reuter). Vlada je odredila ustanovitev »ratg benica na strateško važnih postojankah v državi.

Zaščita plovbe po Dunavu

Podunavske države so se sporazumele, da bodo same skrbele za varnost prometa na Dunavu

Bukarešta, 16. aprila. s. (Reuter). Na merodajnih mestih izjavljajo, da je bil med podunavskimi državami dosežen sporazum glede policijske kontrole rečnega prometa na Dunavu. V smislu sporazuma bo vsaka podunavska država skrbelo na svojem ozemlju za varnost prometa na Dunavu. Glede tega policijskega sporazuma pa ne bodo zainteresirane države podpisale nobene posebne konvencije. Tako rumunska kakor tudi jugoslovenska vlada izjavljata, da lahko na svojem ozemlju sami izvajata brezhibno kontrolo dunavskega prometa.

Rim, 16. aprila. p. Listi poročajo iz Budimpešte, da je v madžarskem delu Dunava poostrena kontrola za zaščito varnosti

Važni gospodarski sklepi Rumunije

Izvoz žita in petroleja bo razen mednarodnih obvez dovoljen samo od presečka

Bukarešta, 16. aprila. p. Gospodarski odbor vlade je imel snoči pod predsedstvom Tatarsca sejo, na kateri s obili sprejeti zelo važni sklepi. Med drugimi je bil sprejet sklep, da se prepove vak izvoz žita preko lenjenih pogodb, ker je pričakovati letos zaradi velikih poplav znatno manjšo žetev. Prav tako so bile sklenjene omejitve v izvozu petroleja. Določeno je bilo, da se morajo najprej ustvariti vse potrebne rezerve za vojsko, železnico in do-

mačo potrošnjo in šele višek se bo smel izvažati. Poslej se tudi šole ne smejo več izvažati v Nemčijo.

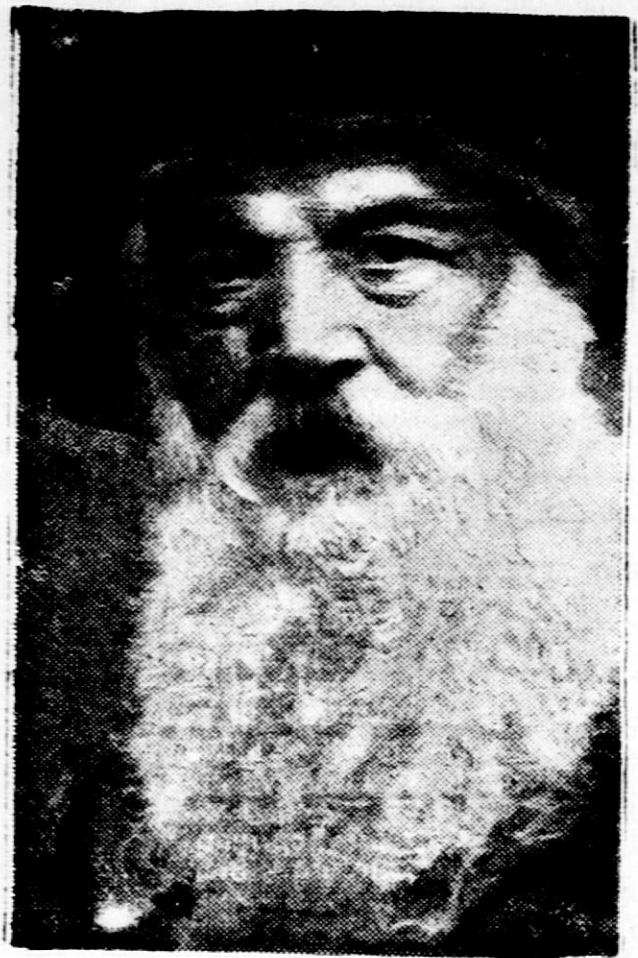
Tretji brezmesni dan v Italiji

Rim, 16. aprila. AA. (DNB) Korporacijsko ministrstvo je odredilo, da se od 24. aprila dalje vpelje tudi tretji brezmesni dan v Italiji.

Razgovor z Rihardom Jakopičem

Hoteli smo se osamosvojiti, pravi mojster, in do neke meje smo to dosegli, celo tujina nam je to priznala, doma pa smo prodirali zelo počasi

Ljubljana, 16. aprila
Od slovenskih umetnikov, ki so pred 40 leti s prvo razstavo v Mestnem domu postavili temelje slovenski likovni umetnosti, jih živi samo šest: Jakopič, Vesel, Jama, Stern, Vavpotič in Zajec. Najbolj močnega osebnost med temi je Rihard Jakopič. Njega smo pobarali, kako gleda ob 40-letnem jubileju na uspehe, ki so se javno manifestirali prvič 1. 1900.

Ljudne razmere dandanašnje so zadele tudi mojstra Riharda Jakopiča. Nekega lepega dne so mu ukazali, naj izprizni svoj atelje na Mirju. Atelje je lahko smatra za podstrešje in mojster je oddal svoj delež k pasivni obrambi in izpriznil svoj atelje. Kar potrebuje najnujnejšega za delo, je prenesel na svoj dom na Novem trgu v bivši Reharijevi hiši, zdaj Zedumu, kjer stanuje že četrto stoletje.

Stara gosposka hiša ima stopnišče, kjer bi bilo prostora za tri »moderna« stopnišča. Predsoba v Jakopičevem stanovanju je tako velika kot dve veliki sobi v »modernih« stanovanjih. Takih prostorov danes ne grade več. Mojster sprejema v sobi, ki je okusno opremljena s starim pohištvo in z umetniškimi stvarmi. Sto starih drobnarij visi na stenah, mojster se med to »ropotijo« dobro počuti, pa tudi gost v takem okolju takoj kot doma.

Mojster si prižiga cigareto za cigareto, kašelj ga duši, po zadnji bolezn se kar ne more popraviti, srce mu je oslabele, ne vzdrži dolgo na stolu, koraka po sobi in zopet sede, a duh mu je svež in pronicljiv, spomin še odličan. V pogovoru se mojster odkrije predvsem kot dozor, globok življenjski filozof, ki je vreden misliti široke, svojske, obsežne misli o vsem, kar se na tem svetu dogaja.

Takrat pred 40 leti sem se zelo zavzel za razstavo, kakor sem se vedno za vsako stvar zelo zavzel, in sicer tako, da sem pri tem na sebo pozabil. Pa nič ne de.

Vse naše nade iz tistega časa se niso izpolnile. O tem boste lahko čitali v mojih spominih, ki bodo v nekaj mesecih že objavljeni, vsaj upam tako.

Mi smo tedaj od tujega duha živeli in naša volja je bila, da pridemo do svojega narodnega življenja, do takega življenja kot se za narod spodobi. Polagoma je šlo in preko velikanskih zaprek. Jaz zase sem dal iz sebe, kar sem mogel, imel sem občutek, da bo nekaj od tega ostalo.

Tako smo delali do svetovne vojne, potem pa se je vse spremenilo. Nove ideje so prišle. Ko danes gledam nazaj v preteklost, morem reči, da je bil našega prizadevanja najlepši sad to, da se je slovenska umetnost v središču Slovencev le udomačila. Prej so se naši umetniki v tujini izgubljali, oba šubica, Azbe in drugi.

S svetovno vojno je bilo naše delo ovirano, po njej pa je vzniklo iz nas zopet precej talentov, le žal, da se nekateri opirajo preveč na internacionalno življenje.

Mi moramo hoteli, da kot narod ostanemo, da se po svojih sposobnostih in po svoji volji udejstvujemo.

Zivljenje pa je danes zmedeno in težko, to je res.

Toda vi in vaša generacija je vendarle nekaj ustvarila.

Nekaj je iz tega nastalo, na vsak način, nekaj je iz tega nastalo. Takrat je bilo v Ljubljani nekaj tujih umetnikov, slovenske potrebe so Nemci zadovoljili, kar pa je bilo Slovencev med umetniki, so delali pod nemškim vplivom.

Mi smo se hoteli osamosvojiti in do neke meje smo to dosegli, celo tujina nam je to priznala. Doma pa smo prodirali zelo počasi. Slovenci so bili pod tujim vplivom že stoletja in tako v navado jim je odvsnost prišla, da niso imeli več poguma in volje, da bi se duhovno osamosvojili, se na lastne noge postavili. Osamosvajanje naroda kot celote je počasen proces. Jaz tudi nisem mislil, da bomo mi sami opravili vse delo, nadaljevali naj bi ga mlajši. Zdaj pa se ves svet spet podira in bo nekaj novega nastalo, kaj bo nastalo, pa niti najbolj zvitih politik ne vedo.

Jaz za svojo osebo si že nekako predstavljam ta proces.

Precej črno gledam v življenje. Ta proces se bo pričel z grozotami, potem se bo šele na boljše obrnilo. Čas, ki prihaja, bo čedalje bolj grozen.

Cloveštvo je v splošnem tako, kako bi rekel, deloma je zinkirno postalo, deloma so na delu izkoriščevalci vsega cloveštva, ki iščejo zase profit. Kolikor časa bo ta proces poteka, bo šlo čedalje nižje s cloveštvom, po revolucijah, tudi po duhovnih, se bo na bolje obrnilo.

To so misli bolnega starčka in najbrže je prav, da se ljudem take stvari ne razlagajo na dolgo in široko. Objavlja naj se, kar more ljudem koristiti. To je edina pot, po kateri morejo ljudje priti do spoznanja dolžnosti na tem svetu, do vesti za blagor svojega naroda in s tem za blagor vsega cloveštva.

To je edina pot. Pa je še precej dobrih in idealnih ljudi na svetu, ki pa ne morejo na površje, kajti danes lovijo vladajo svet, špekulanti, izkoriščevalci.

Kar se dogaja zdaj, je zadeva vse Evrope, vsega sveta. Začel se je proces nekakšne degeneracije vse Evrope, da vse Evrope. Iz tega pa bo nekaj dobrega nastalo. Vsi sedanji načrti se bodo podirli, nekaj pa bo nastalo, česar Nemci, ne Francozi in Angličani ne slutijo.

Kaj bo z nami? Če smo kaj vredni se bomo obrdžali. Skrb za našo umetnost je dandanes precejšnja in lepe sadove bi naša umetnost rodila, če bi bil čas drugačen.

Ali se vam ne zdi, da je 40-letnica prve razstave s sedanjo razstavo v paviljonu nekam skromno proslavljena?

Meni se tudi zdi, da je tako. Bolje bi bilo, ako bi priridili razstavo v večji dvorani, na primer v Narodni galeriji, ali pa v paviljonu, in sicer v etapah, najprvo dela starejših in prvih, potem dela prehodne in nato dela mlajše generacije. V paviljonu tudi manjkajo dela nekaterih dobrih likovnikov, da omenim samo Gojmra Kosa, Pavlovca, Franceta Kralja itd. Ob taki priliki bi morali osebne razprave in tako zvane »notranje zadeve« potisniti v stran.

Se vedno delate, mojster?

Pomalem, poskušam, zaradi bolezn težko delam. Zato tudi težko živim. Kar sem imel starih stvari, sem jih oddal, nekoliko trda je za življenje. Hvala bogu, imam nekaj prijateljev, ki mi pomagajo.

Tako je govoril mojster, ki je pred 40 leti položil s svojimi tovariši temelje za slovensko likovno umetnost. Ni dvoma, da je mojster storil svojo dolžnost in dal narodu umetnine, zaradi katerih so nas priznali v svetu kot kulturnotvoren narod. Drugo vprašanje je, ali je tudi narod storil svojo dolžnost, ko je sprejel umetniške vrednote velikega umetnika. Po tem sodiš, kar je mojster povedal in kar je napisal v knjigi spominov, ki bo kmalu izšla, nad ni storil svoje dolžnosti. —nek

Gogoljev »Revizor« v Kreftovi režiji

Uprizorjen bo drevi — Nekaj podatkov iz avtorjevega življenjepisa

Ljubljana, 16. aprila.
Nikolaj Vasiljevič Gogolj se je rodil 19. marca 1809 v ukrajinem trgu Soročinci. Po svojih roditeljih vlastitini je podedoval lepe duševne darove, že kot otrok je nastopal v dijaških predstavah in se poskušal kot pesnik. Njegova strastna in ognjevit narava si je želela sijajno bodočnost, čast in slavo.

Prihod v Petrograd ga je iztreznil. V hladnem vserskem uradniškem centru so ga zateklo vsakdanost, razočaranje in beda. Hotel je postati igralec, toda realizem njegove igre ga je onemogočil, ker je živelo gledališče takrat v znamenju retorike in patosa. Hotel je v Ameriko, a že v Hamburgu se je iztreznil in se vrnil.

Postal je neznan uradnik v vladni pisarni, nezadovoljen s svojo usodo, ki mu ni izpolnila njegovih hrepenenj. Postal je korepetitor pri neki g. Longovi in učitelj v »Patriotičnem institutu«.

Njegovo prijateljstvo s Puškinom mu je pripomoglo do vstopa v aristokratske kroge. Napisal in izdal je ukrajinke povesti, duhovite aforizme, historično podobo zaporoške Ukrajine XVI. stoletja z naslovom »Taras Bulba« itd.

KAKO JE NASTAL »REVIZOR«

Okolje, v katerem je živel in ki ga je tenilo, mu je kazalo dan za dnem važnost uradniškega stanu in spako, v kakršni je deloval ta stan. Gogol je spoznal in domel veliko poslanstvo pisateljskega poklica. O tem je pisal svojemu prijatelju: »Ne vem, zakaj ne sedaj tako žela po sodobni slavi. Vsa globina duše se mi tako rekoč trga nazven. Do sedaj nisem še napisal prvega romana... Oni dan se je bila že začela sestavljati zgodba komedije, tudi naslov je bil že napisan na belem, debelem sešitku: »Vladimir Stje stopnjec, in koliko zolci, smeha in soli!... A hkratu sem občel, videč, da se perer kar samo od sebe zadeva ob mesta, ki jih za nič na svetu ne propusti cenzura. A kaj bo, če se igra ne bo igrala? Drama živi samo na odru; brez nje je kakor duša brez telesa. In kateri mojster izpostavi narodu nekonzan umotvor? Drugače mi ne preostane, kakor izmiseliti si najneodolnejšo zgodbo, ki ne bo žalila niti policijske komisarija. A kaj je komedija brez resnice!«

Po različnih dramatičnih poizkusih. (med katerimi je tudi »Ženitev«) je pisal »Revizorja« na osnovi zgodbe Puškina, ki je »...nrec nekak sam nekaj podobnega doživel«.

VSEBINA KOMEDIJE

Zgodba je satiričnega značaja. Glavni junak je (poleg uradniškega stanu) neki mlad fičfirč, registrator Hlestakov, ki je pognal denar in obsedel s svojim slugo Osipom v gostilni provincialnega gnezda, brez upanja, da bo prišel zopet v Peterburg. Uradništvo, s poglavarjem na čelu, ima zaradi različnih mahinacij slabo vest in pod dojemom teh zaslug v Hlestakovu revizorja, ki hoče inkognito razkrinkati njihovo poslovanje. Tu je začetek komedije, ki ji je dal Gogol motto: Nikar ne dolzi ogledala, če imaš grd obraz.

Prične se lov za revizorjem s hlapčevsko ponižnostjo in uslužnostjo, z ljubeznivostjo in gostoljubnostjo, podkupovanjem in gostitvijo.

Hlestakov se hitro znajde v situaciji in igra revizorja, ter brez predsodkov sprejema vse, kar mu trosi v žep in naroče slaba vest uradnikov: gostije, denar, ljubezen, nevesto.

O karakterizaciji oseb piše Gogol tole: »Hlestakov nikakor ne slipeari; on ni lažnik po poklicu; on sam pozablja, da laže, in skoraj že sam verjame to, kar govori. Mladi mož se je razmahnil, dobre volje je: vidi kako lepo vse gre, da ga poslušajo, in samo iz tega vzroka tudi govori glaje in širje, govori od srca, govori popolnoma odkrito, in govorec laže, se v nji izraža takšnega, kakršn je v resnici... Hlestakov ne laže hladno ali bahavito-teatralno; on laže s čustvom; v njegovih očeh se svetli naslada, ki jo ima od tega. To je sploh najlepši in najbolj poetični trenetek v njegovem življenju — malone nekakšno navdihenje. Pogoditi markantno vlogo, recimo poglavarja, ni težko, ker je to miren, zastaven pojav; črte Hlestakova so tako nemirne in fine, da jih vjame samo prvovrstni igralec...«

Ne samo glavni figuri igre, temveč vse od prve do zadnje so sočni življenjski liki, nesmrtni v svoji resničnosti, v katerih so očiglasne cloveške napake, neobojnost, pohlep, gospodovalnost in hlapčevstvo. Zlat je humor, ki sije iz vsake ose-

be, delovanja in nehanja, a največja stvar: morani pomen in vrednost te igre.

Gogol je videl, čutil in obsodil gnolbo uradniškega socialnega okolja in jo vpo-dobil z zrelišča svoje vsesok moralne osebnosti. Pokazal jo je v svoj njeni tragikomiki in takl podobl, da vznjua smeh in posmeh in hkrati solze sočutja nad neobojnostjo moralnih slabštev. Car Nikolaj I. je zagovarjal Gogolja, ko so ga napadali, saj je bil prepričan, da služi z žigosanjem uradniških izstraskov državi in njemu, carju. Izustil je pri krstni predstavi »Revizorja« te pomembne besede: »Ta igra ni kar tako, vsak je dobil svojo lekciijo, jaz pa največje!« Svetoval je svojim ministrom, naj si ne zamude ogledati »Revizorja«.

NASA LETOSNJA VPRIZORITEV

Usoda je hotela, da je bolezen onemogočila igrati Danešu vlogo Hlestakova na premieri kot jubilejni predstavi. Dobil jo je zopet Jan, ki mu je bila prvotno določena. Jana smo videli letos razen v različnih vlogah ljubimcev v igrah lažnega značaja, v interesantnem Shawovem »Hudičevem učencu«. V vlogi Hlestakova je vložil ves svoj igralski temperament in iznajdljivost svojega priznanega igralskega daru. Poleg Jana, bo igral eno največjih vlog Cesar (glavarja), ki stoji kot izredna figura ob Hlestakovu in ki se zdi zanj kot napisana. Nablocka v vlogi njegove žene bo kot Rusinja lahko podala kar najbolj veren lik. Levarjeva kot hči je doma v tej stroki vlog. — Zanimivost zase pa bo poleg vsega možnega in velikega dela ženskega ansambla v tej igri nastop Boj. Pečka, ki se je po dolgih letih nastopanja v operi vrnil na dramski oder. Igral bo vlogo postarja, ki jo je pred leti že kreiral. V prihodnji sezoni pa bomo imeli priliko videti tega odličnega igralca v zanimivi vlogi Lilloma, v kateri nam je ostal nepozaben. Poleg Pečka bo nastopil tudi bivši član Drame Mirko Kaukler, ki je bil 7 let v švicl član Goetheuma, ter Fran Milčinski, ki je znan našemu občinstvu kot član Sentjakobskega odra in Radijske igralske družine. Delo je režiral dr. Bratko Kreft, ki je vnesel v vprizoritev tudi nekaj zanimivih dramaturških domislekov.

Gozdni požari

Ljubljana, 16. aprila.
Te dni smo brali v listih opozorilo glede gozdnih požarov. Na koncu se opominjajo dobesedno »mestni izletniki na strogost zakona. Saj na drugi strani nepazljivost in brezobzirnost mestnih izletnikov povzroča tudi veliko nezadovoljnost kmečkega ljudstva ter je vzrok, da se na deželi zlasti mladim mestnim ljudem že vse bolj, K sklepu pride pa najlepše: »Naj se torej nikdo ne pritoži, če jo na deželi po pravici skupl«.

Priznati moram, da kaj podobnega že dolgo nisem bral. Predvsem je tu državna oblast, katere naloga je, da skrbi za javno varnost ter da si noben državljan svojevoljno ne sme prilastiti te pravice. Drugič so zgoraj navedene besede prav slabo priporočilo za naš turizem. Kdo se bo pa upal na deželo sprito takih grozaj!

Ni res, da se podeželski ljudje boje mladim mestnim ljudem; res pa je, da so že večkrat ogražali vinjeni kmetijski fantje mirne turiste. Znano je, da današnja mestna športna mladina, ki ima veselje za naravo, splošno ne pije in ne kadl. Res pa je, da smo prišli pred kratkim na izletu po gozdu poti tik pod vrh ter našli sredi stee živo žerjavico. Poklicali smo kmečke otroke, ki so se krog hš igrali ter jih pozvali, naj pogasé še tleče oglje. »Mi nismo to

naredili,« so se opravičevali. »Janez je zakuril,« so odgovorili in zvalili krivdo na svojega tovariša iz vasi.

Pustite torej mestne ljudi, če prinesejo denar na deželo, v miru. Za pravico in red pa skrbj oblast ter orožniki, ki naj pa tudi trdo primejo tiste, ki groze mestnim ljudem ter jih grdo obrekujejo.

Zadnji stavek opozorila naravnost sili kmetom krepelca v roke, naj udarijo na mestne izletnike! Kaj takega pa res še nismo doživeli.

Zanimiva razstava

Ljubljana, 16. aprila
Podmladek Jadranske straže na II. drž. deklisi meštanski šoli v Spodnji šiški je priridil razstavo ročnih del svojih neumornih članic. Obsežna šolska soba je komaj dovolj prostorna za tako razkošno obilje sadov marijivih ženskih rok. Kot pester šopek bujnega cvetja se nasnihajo obiskovalcu vsenaokoli v narodnem vzbodu in z narodnimi vzorci največstne izdelani prti in prtičji, robčki in slinco. Blago se vrsti od najtanjšega batista do najtežjega platna. Vsi vzorci so posneti iz originalnih

Ob smrti dr. Vladimira Travnerja

Pokojnikove zasluge na kulturnem polju

Maribor, 15. aprila
Jutri v torek ob 4. popoldne bo kulturni Maribor pospremil na poslednji poti enega najbolj znanih in nedvomno najpopolnejših Mariborčanov sodnika okrognega sodišča g. dr. Vladimira Travnerja, o čigar smrti smo na kratko poročali v včerajšnji številki.

Dr. Vladimir Travner je bil glede na izrazite poteze clovečanske usmerjenosti pravi clovek in pol. Morebiti ni prišla ta značilna nota njegovega značaja do močnejšega izraza zaradi humorja, šegavosti in vedrosti, s katero je blagi pokojnik izrekel svoje misli o tem in onem. Ob vsem mogočem je kramljal in pripovedoval. Na tisoče in tisoče zanimivih anekdot in dov-

narodnih noš, pec, avb itd. Bele narodne vezenine obrobajo deloma kvačkane deloma klekane šipke, sami ročni izdelki. Vmes se bohotijo rumene pomaranče — šivalne blazinice — v čenih koških ter se družijo z umetnim cvetjem, spretno in okusno izdelanim iz raznobarnega sukna. Praktična je raznolika izbira volnenih izdelkov od potrebnih nežnih dojenčkov do težkih ogrinjal in pregrinjal. Leseni krožniki, vsi pisani in vabljivi, vzbijo kupca, zakaj vsa ta roba je napravlja in to za smešno nizke cene, da so komaj kriti stroški za material. Podmladek Jadranske straže bi hotel vnovčiti pač vse, da bi tudi njegove članice, ki so žrtvovale čas in denar, mogle poleti obiskati naš Jadrán, kar je namen prireditve.

Pomladu Jadranske straže in njegovi poverjenici gđc. nastavnici Kliti Skubčevi cer šolski upravi k izredno posrečeni razstavi čestitamo! Vse in vsakogar, predvsem ženski svet opozarjamo, da je vredno stopiti na Gasliško cesto in si ogledati to bogastvo izdelkov naših pomladkaric ter z okupom podpreti njihove plemenite težnje, svoj dom pa obogati s trajno vrednim narodnim izdelkom. Razstava bo odprta do petka 19. t. m. V. P.

tipov je stresal in sipal iz svojega sijajnega spomina. S komurkoli je prišel v dotiko, z vsemi je bil prijateljsko razpoložen, dober in ustrežljiv. To so čutili zlasti mariborski novinarji, ki jim je bil pokojni dr. Vladimir Travner prijateljsko in skoraj tovariško naklonjen. Bil je zelo priljubljen predavatelj, saj je svoje misli izražal ne samo z besedami, ampak tudi s primernimi mimičnimi spremljavami, ki so primerno podčrtavale izraženo vedro misel. In vendar je ta duhoviti in globoko naobrazeni mož živel silno preprosto vsakdanje življenje. Nič ni kazalo na njem, da bi hotel v materialnih zabudah naše dobe izkoristiti pomembni rek »Carpe diem«.

Bil pa je dr. Vladimir Travner marljiv in priden kakor marjavla. Tudi za »Slovenski Narod« je prispeval več pomčnih in zanimivih člankov, dokler ga še ni ovirala pri delu in zbiranju gradiva neozdravljiva bolezen. Svoja zgodovinsko znanstvena in zgodovinsko publicistična raziskovanja je osredotočal predvsem na zbiranje podatkov o posledicah kuge na Slovenskem, o raznih čarovniških procesih na Slovenskem, potem o doseljavanju Židov na Slovenskem in pa o turški dobi na našem ozemlju. Živahna pobudnost je premaknila njegovo pažnjo tudi na druga tirišča. Bil je znan numizmatik, v zadnjem času se je mnogo pečal z zbiranjem podatkov o pomembnih slovenskih pravnikih, ki so dosegli v svoji znanstveni karieri in kulturno literarnem utvarjanju pomembne uspehe.

Kot dolgoletni preiskovalni sodnik pri tukašnjem okrognem sodišču pa je pokazal, kako se lahko spajajo interpretacije raznih pravnih določb z razumevanjem srca in clovekoljubnim odzivom pameti. V tem pogledu je vršil dr. V. Travner svojo naporno in težko službo v duhu onih vzvišenih idealov, ki jim je bil svest do poslednjega utripa.

Slava dr. V. Travnerju!

Ob smrti očke Zajca

Ljubljana, 16. aprila
Castiljivi starček Ksaverij Zajec, ki je predvčerajšnjim umrl, je bil med redkimi nad 90 let starimi Ljubljanci in eden od stare napredne, zavedne garde. Dočakal je 94 let in gotovo bi se izpolnila njegova želja, dočakati 100 let, če ne bi nesreča hotela, da je na sprehodu padel in se poškodoval, nakar ga je zadel možganska kap.

Pokojni Franc Zajec je bil rojen dne 15. novembra 1. 1846 v Veliki Loki na Dolenjskem. Zadnja leta je imel svoj dom na Privozu pri ugledni družini pokojnega sina Franceta, predlanskim umrlega optika. Urarja in draguljarja v Stritarjevi ulici. Kljub visokim letom je ohranil čilost duha, zanimal se je skoraj do svojega zadnjega dneva za dogodke po svetu. Čital je časopise in je bil naročnik »Slovenskega Naroda« skoraj od ustanovitve lista, namreč od dneva, ko je stopil v službo in si lahko sam naročil tedaj edini napredni dnevnik. Rad se je sprehajal po mestu in se rajši zahajal k svojim sorodnikom in se veselil ob pogledu na svoje vnuke in pravnuke.

Očka Zajec je bil v službi na sodnji najprvo v Velikih Laščah in nato v Ljubljani. Tovariši in stranke so ga poznale kot dobrega in šaljivega cloveka, pa tudi kot naravno zavednega cloveka, saj je zaradi svoje narodne zavednosti imel hude neprilike z nemškimi sodniki, ki so zahtevali, da mora s slovenskimi strankami nemško govoriti, a bil je vester in priden uslužbenec, zaradi tega mu tuji tudi v službi niso mogli do živga. Starejši Velikolaščani se ga še spominjajo, saj je znal prijetno pripovedovati iz svojega življenja in duhovito izpovedovati svoje tržno napredno prepričanje. Preživel je vse svoje stanovske tovariše in prevzel viano nase brezne starosti. Ob svoji 88letnici je rekel, da bi rad ostal kar pri vseh prestah. Po tem visokem jubileju, ki je spoznal, da ga Bog le noče k sebi, si je želel doseči svet okroglo številko 100. Za njim žalujejo številni sorodniki, med njimi tudi sin laž. Rudolf, upokojeni višji gradbeni svet-

nik. Naj bo blagomu starčku obranjen svetel spomin, sorodnikom naše lekreno sožalje!

Zadnja pot Božidarja Romiha

Krško, 15. aprila
Včeraj popoldne smo spremili na zadnji poti sodnika novomeškega okrognega sodišča in predsednika kazenskega senata g. Božidarja Romiha. V njem smo izgubili naprednega nacionalnega borca in izvršnega sodnika.

Pokojni se je rodil leta 1888 na Vičnu pri Krškem kot sin dolgoletnega krškega župana in ravnatelja meštanske šole v Krškem dr. Tomaža Romiha. Po končani ljudski šoli v domačem kraju se je napotil v Ljubljano, kjer je končal srednješolske študije, nato pa v Gradcu juridično fakulteto. Po končanih študijah je stopil v sodniško službo in kot sodnik služboval v Brežicah, Šoštanju, Murski Soboti, Sevnici in Novem mestu. Kjerkoli je služboval, povsod si je takoj pridobil splošno spoštovanje s svojo strogo objektivnostjo.

Leta 1916 se je poročil z učiteljico Jermano Josipino iz znane narodne rodbine v Krškem. Iz zakona se mu je rodil sin Marjan, ki pa je leta 1932 umrl. Njegova prežgodnja smrt je močno zadel očeta, ki si od tega udarca ni nikdar več opomogel. Začel je bolehati in polagoma hirati, časi je iskal povsod zdravja. Ko je začutil, da se mu bliža zadnja ura, se je prepeljal v krško bolnico, kjer je v petek jutraj za vedno zatisnil svoje blage oči.

Včeraj popoldne se je vršil izpred hiše žalostni pogreb, kakršnega zlepa ne pomnimo v Krškem. Že kmalu po četrtn uri so se začeli zbirati pred hišo pokojnikovi znanci in prijatelji od daleč in blizu. Po končanih molitvah je zapela Glasbena matica v Krškem pod vodstvom g. ravnatelja Vutkovića »Vigred se povrne« nakar se je razvil pogreb proti pokopališču. Za kržem so stopali številni nosilci vencev, ki so jih poklonili pokojnikovi prijatelji, nadalje odposlanstvo novomeškega Sokola in Glasbena Matica. Za krsto je stopala užaloščena soproga s sorodniki, za njimi pa številni stanovski tovariši in prijatelji, ki so prihiteli iz Novega mesta in drugod. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika njegov stanovski tovariš g. Verčon iz Novega mesta, nakar je Glasbena Matica zapela žalostinko in zemlja se je zgnila nad prežgodnjim grobom Božidarja Romiha.

Izpred sodišča

Murska Sobotla, 15. aprila
Slenkovič Ivan doma od Negove je imel s sodnijo že večkrat opravka radi različnih kaznivih dejanj zoper tujo lastnino. Tudi tokrat je zahrepenel po tujem blagu in nagovoril nekega 16letnega dečka, ki je v bližini Gornje Radgone zagrašil tatvini ter odnesel zaposteno uro in nekaj živil. Radi tega je bil Slenkovič obsojen na 8 mesecev strogega zaporja in na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo 2 let. Pred okroglim sodiščem sta se morala še zagovarjati Kocen Matija in žena Kocen Marija, ker ta se sporekita z Zorcem Andrejem iz Strigove. Kocen Matija in Marija sta Zorca dobro premislila z vsem, kar jima je prišlo pod roke. Matija je bil obsojen na 20. Marija pa na 14 dni strogega zaporja, pogojno za 1 leto.

CLAUDETTE COLBERT in JAMES STEWART ŽIVLJENJE JE LEPO!

Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION, tel. 22-21

v odlični družabni komediji

KRIK VZHODA

KINO SLOGA
tel. 27-30

Corinne Luchaire Aumont — v prekrasni ljubavni romanci
nepozabna iz filmov »Jeca brez
rešetke« in »Greha« ter Jean Pierre
Čakala Te bom (Dezertjer)
Kino Matka, tel. 21-24 — Ob 16., 19., 21. uri

DNEVNE VESTI

— Podražitev cigarete. Povsem nepričakovano in kar na tistem je monopolska uprava podražila cigarete. Včeraj so finančni organi po trafikah popisali zalogo tobaka in cigarete. Od včeraj so poskočile cene za 1.000 komadov »Drava« cigarete od 200 na 250, »Ibica« od 250 na 300 din, »Hercegovina« od 300 na 350 din, »Zeta« od 300 na 350 din, »Morava« od 350 na 400 din, »Mirjana« od 350 na 400, »Neretva« od 400 na 450 din, »Drina« od 450 na 500 din, »Vardar« od 450 na 500 din, »Vardar« in »Drina« brez nikotina od 500 na 550 din. Podražitev znaša 1 din pri škaticah 20 cigarete. Kadilci se po pravici pritožujejo, da so cigarete slabe in da se oboje recimo v Beogradu mnogo boljše cigarete nego v Ljubljani in Zagrebu. Če se je že monopolska uprava odločila za podražitev cigarete, bi se mogla tudi odločiti za temeljito reorganizacijo svojega poslovanja in poskrbeti, da bi bili kadilci s cigaretami vsaj zadovoljni, če jih že morajo tako drago plačevati. Monopolska uprava namerava baže povisati trafikantom zaslužke od 5 na 6 odstotkov.

— Vprašanje povisanih železniških tarif. Že večkrat je prišla v javnost vest, da namerava železniška uprava povisati tarife. Z merodajnega mesta so pa vedno odgovorili, da to ni res. Navzile temu se pa pripravljajo povisati železniških tarif od 15 do 30%. Železniška uprava utemeljuje povisovanje z večjimi režijskimi stroški zlasti s podražitvijo premoga. Najprej bodo povisane blagovne, potem pa še potniške tarife. Gospodarski krogi pa nameravajo posredovati, da bi se železniške tarife ne povisale, ali vsaj ne tako občutno.

— Podražitev sladkorne pese in sladkorja. Na predlog finančnega in poljedelskega ministra je vlada sklenila, da se bo cena letošnje sladkorne repe povisala na 22 za 100 kg. To je že tretja podražitev sladkorne repe od lanskega avgusta, ko so se dvignile cene najprej od 20 na 22 din. V zvezi s podražitvijo sladkorne pese je bila dovoljena tudi podražitev sladkorja za 60 par pri kg.

— Rumunska letalka Irina Burnaia v Zagrebu. Danes dopoldne je priletela na zagrebško letališče sloveča rumunska letalka Irina Burnaia. Zagrebški Aeroklub jo je povabil, da bi predavala v Zagrebu o ženi v letalstvu. Irina Burnaia je znana kot letalka po vsej Evropi. Po poklicu je odvetcnica. S svojim letalom je preletela vse vso Evropo in se udeležila mnogih letalskih tekem.

— Ustanove veletrgovca Antona Kotenca letos ne bodo razpisane. Kuratorji ustanov veletrgovca Antona Kotenca objavljajo, da zaradi tehničnih ovir razpisa ustanov za tekoče šolsko leto ni mogoče. Prosilci, ki so vložili prošnje, se lahko prijavijo zopet jeseni, ko bodo ustanove na novo razpisane. Tisti, ki želijo, da se jim vrne prošnje, priložene listine, naj jim javijo kuratorju v roke predsednika dr. Ernesta Kallana, advokata v Celju.

KINO MOSTE

Danes ob 8. uri na željo občinstva zadnjič

Tango nocturno — Vivere

Znižane cene!

— Izsušenje Skaderskega jezera. Italijanska vlada je definitivno sklenila osušiti Skadersko jezero. To veliko delo pa lahko opravi le v sporazumu z našo državo, ker je jezero na meji. V ta namen se vodi že delo časa med našimi in italijanskimi pristojnimi ustanovami pogajanja. Dosežen je bil celo že sporazum o tehničnih vrstnih opremljenosti jezera. Treba je pa še rešiti finančno vprašanje. Gradbeni minister bo predložil rešitev tega vprašanja na seji ministrskega sveta. V zvezi z osušenjem Skaderskega jezera je izdela načrt, po katerem bi zajezili reko Drinjo, da bi se voda iz Drine izlivala v Bojano pri Skadru. Drim bi pa usmerili proti Lješu. Strugo Bojane bi regulirali, izravnali in poglobili. Ko bi bila končana ta velika dela, bi se lotili podrobnih melioracijskih del. Po teh načrtih bi odpadlo na Albanijo okrog 48.000 ha ziratne zemlje, na Jugoslavijo pa celo 100.000 ha. Zdjaj so velike površine neobdelane zaradi rednih poplav in ker so zamočvirjene.

— V našo letalsko industrijo je investirano okrog 400 milijonov din. V Beogradu je bil redni občni zbor združenja letalske industrije kraljevine Jugoslavije. Hkrati je bil občni zbor državne Zveze letalskih in industrijskih podjetij. Ugotovljeno je bilo, da je bilo doslej investirano v našo letalsko industrijo okrog 400 milijonov din. Naša letalska industrija zaposluje izvrstne delovne moči.

— Obnovitev trgovin. stikov s Španijo. Na Sušak je prispel španski polnomočni minister Louis Gacia Guilarro, ki je zdaj v službi pri trgovinskem ministrstvu v Madridu. Spremlja ga šef oddelka direktije za zunanjo trgovino dr. Frisvayl Weissenberger. S Sušaka odpotujeta v Split, da proučita pogoje za obnovitev trgovinskih stikov med Jugoslavijo in Španijo. V Splitu so pristanišče je priplul španski parnik »Monte Galera«, ki bo natočil 5.500 ton v Španijo namenjene pšenice. To je prvi španski parnik v splitskem pristanišču, od kar je bila končana v Španiji državljanska vojna.

— Pogreb gostilničarja Jožeta Novjane bo jutri ob 10. dopoldne in ne danes kakor je bilo objavljeno včeraj v smrti. Pokojni ima namreč sorodnike v Vipavi, ki ne morejo priti na pogreb prej.

— Žrtve noža. 25letni ključavničar Filip Medved, zaposlen v tovarni Titan v Kamniku, je bil prednočnim v neki gostilni, kjer je bilo tudi več drugih gostov. Nekaterim gostom je stopilo vino v glavo, da so se jeli prepirati. Kmalu se je izprepiral razvil pretep in je eden izmed vinje-

nih gostov planil proti Medvedu ter ga z nožem sunil v trebuh. edveš, ki ima hude poškodbe, se zdravi v ljubljanski bolnici.

— Nov grob. Včeraj je umrl v Ljubljani po kratki mučni bolezni v 67. letu starosti g. Josip Paulin, postni poduradnik v pok. Pogreb bo jutri ob 16.30 izpred Zaveščišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta 9. na pokopališče k Sv. Križu. Pokojniku blag spomin, njegovim svojcem naše iskreno sožalje!

— Vzoren učitelj. Učitelj Bruno Jurinčič v Kastavu je služboval polnih 40 let. leta 1935. je bil pa upokojen. Ves čas ni izostal iz šole niti en dan.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno in vetrovno vreme, v jutranjih urah zmerno hladno. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Zagrebu in Splitu 16, v Mariboru 15,7, na Rabu in Kumboru 15, v Ljubljani 14,8, v Beogradu 13, v Sarajevu 12, na Visu 9. Davi je kazal barometer v Ljubljani 758,3, temperatura je znašala 5,8.

— Nesreče. V Begunjah na Gorenjskem je včeraj prisel na kmečki voz 10letni sin mlazarskega mojstra Anton Arh, ki je med vožnjo vtrklil levo roko v kolo. Kolo mu je roko dvakrat zlomilo. — Posestnik Peter Končan iz Moravč se je včeraj peljal s kolesom po Moravcih, a je na klanec padel in se hudo poobil po glavi. — Mehniku Viktorju Ogrinu iz Ljubljane pa je davi pri delu padel na glavo motorni ščitnik ter ga hujše poškodoval.

— Smrtina nesreča. V Turanju na cesti Karlovac—Plitvice se je pripetila včeraj smrtna nesreča. Pod tovorni avto je prišla 36letna tovarniška delavka Stana Polovina. Sedela je kraj soferja in ko je prispel avto v Turanj je odprla vrata, da bi skočila iz njega. Sofer je zadržal avto, ni ga pa ustavil. Delavka je skočila tako nerodno, da je padla pod avto. Zadnja kolesa so šla čez njo in jo tako poškodovala, da je kmalu po prevozu v bolnico izdihnila. Bila je že v sedmem mesecu nosečnosti in zapustila je štiri nepokršlene otroke.

— 12letni deček ubil staro ženo. Težak zločin je bil storjen v nedeljo v vasi Milčani blizu Koprivnice. Tam je 12letni Stjepan Ivković zabodel v srce 60letno Kato Ivković, ker mu ni hotela odrezati kosa kruha. Deček pravi, da je Kato zelo grod ravnala z njim. Fant je brez staršev in Kato je skrbel zanj. V nedeljo si je hotel odrezati kos kruha, pa mu je iztrgala hiebec iz rok. To ga je tako razjezilo, da je skočil na njo. Kato ga je hotela udariti z motiko, toda deček jo je prehitel in jo zabodel v prsi, da je kmalu izdihnila.

— Tragična smrt samozanega zobozdravnika. Pri Kotoru so potegnili včeraj iz morja Luko Neroljica-Jakovljeva, ki je držal ljudi zobe kar s prsti. Na poti iz Brčjanja v Kotor je padel v morje in utonil. Bil je pijan, kar mu je postalo usodno.

— Težka železniška nesreča. Blizu Grčaca pri postaji Cerovac se je pripetila v nedeljo težka železniška nesreča. Tovorni vlak, ki je imel spredaj in zadaj lokomotivo, je skočil s tira in v 30 m globok prepad se je zavalilo 13 vagonov. Strojevodja lokomotive, ki je potiskal vlak naprej, ni mogel opaziti tega in tako lokomotivo ni ustavil. Vlakovodja Josip Koltnar se je ubil, dva kretničarja sta bila pa precej hudo ranjena. Železniška proga je bila močno poškodovana, in gmotna škoda je velika.

— V smrt zaradi nesrečne ljubezni. V Šibeniku se je ustrelil v nedeljo ponoči sofer Jozo Zunič, star 30 let. Bil je zaljubljen v lepo dekle, ki mu pa ni vračalo ljubezni. To ga je tako potrla, da je obupal nad življenjem.

— Krivav pretep. V neki gostilni v Dolnji Kustošiji pri Zagrebu je prišlo v nedeljo zvečer do krvavega pretepa. 29letni delavec Andro Posavec je bil zaboden v srce, da je takoj izdihnil, 6 pretepadov je bilo pa precej težko ranjenih.

— Namesto venca na krsto blagopokojnega g. Josipa Skale podpolkovnika v pokopju v Zagrebu, je darovalo uradništvo zarovalnice »Sava« in »Assicurazioni Generali« v Ljubljani znesek 200 din »Društvo slepih« v Ljubljani.

Iz Ljubljane

— Iz Simfonični koncert ljubljanske filharmonije, ki bo v okviru bolgarskega tedna v ponedeljek 22. t. m. v Unionu, nadaljuje z izvajanjem bogate slovenske glasbene literature. Naš skladatelj F. Bernard je na sporedu s »Scherzom«, Bernard je imel prve skladateljeve uspehe v Mariboru, kjer je bila l. 1932. z velikim uspehom izvajana njegova »Fantazija za violino in orkester«. — Bolgarski skladatelj Panča Vladigerov je na sporedu s »Klavirskim koncertom št. 3 in z »Vardar-Rapsodijo«. Vladigerov je naznemenitejši sodobni bolgarski skladatelj in prvi kompozit bolgarski, ki je dobil priznanje v Parizu, Londonu, Varšavi, Stockholm, Beogradu itd. — Čajkovski je na sporedu s »IV simfonijo«. Čajkovski je najčistejši izkristalizirani tip slovenskega skladatelja, čigar 100letnico rojstva slavi letos ves kulturni svet. — Koncert pripravljajo orkestralni korpus 70 godbenikov pod vodstvom dr. D. Svare z vso vmeno. Predprodaja vstopnic pri blagajni kina Union.

— Iz Predavanja k. a. JNS na Viču. Odbor k. a. JNS na Viču si je za svoj letošnji program določil tudi javna predavanja za svoje članstvo in somišljenike. Kot uvod v letošnjo sezono je bilo v soboto, 13. t. m., predavanje odličnega poznavalca mednarodnega političnega položaja dr. B. Vrčona, urednika Jutra. Vabilu vsike k. a. se je članstvo odzvalo v častnem številu in v lepem številu zasedlo sokoško dvorano. Predavatelj dr. Branko Vrčon je v področju mednarodnega predavanja orisal sedanjí mednarodni položaj, ki je vzbudil med

poslušalci veliko zanimanje. Ob zaključku predavanja se je zahvalil za izčrpano poročilo predsednik Rudi Marinič, poslušalci pa so priredili gosp. predavatelju dolgotrajne ovacije. Predavanja bodo sedaj enkrat mesečno na sporedu in že sedaj opozarjamo vse člane in pristane na ta zanimiva predavanja.

— Jubilejna razstava v Jakičevem paviljonu. Za to veliko razstavo, ki se je udeležuje 67 slovenskih likovnih umetnikov, je med občinstvom ves čas od otvoritve sem živahno zanimanje. Starejši občinstvo, ki se spominjajo prvih podvigov slovenskih slikarjev in kiparjev, z zadovoljenjem razmišlja o razvoju naše likovne umetnosti, ki se vrača po raznih stranpoteh zopet v zdravi realizem. Vsi so si pa edini v tem, da je splošna napredek slovenskega slikarstva zadovoljiv ter da odpira najlepše perspektive za bodočnost. O kiparjih, ki so skoraj polnoštevno zastopani, je pa splošna sodbja še ugodnejša. Naj bi nihče ne zamudil te redke prilike, da se informira o stanju sodobne slovenske likovne umetnosti. Razstava ostane odprta samo še ta teden. V nedeljo zvečer bo nepreklicno zaprta. Za ljubitelje umetnosti, ki si nameravajo nabaviti kak original, je ta prilika posebno ugodna, ker je izbira raznovrstna in obsejna, čeprav je posematej zaradi ptičje prostora skromno zastopano.

— Iz Tombola Rednega križa v Ljubljani bo na praznik vnebohoda 2. maja. Za tombolsko karto 5 din morete dobiti glavni dobiček — stavbno parcelo 644 kv. metrov. Kupujte tombolske karte!

Iz Celja

— Uprizoritev opere »Rusalka« v Celju. Ljubljanska opera bo uprizorila v torek 23. t. m. ob 19. v celjskem gledališču Dvorkovo slovitvo »Rusalka«. Predstava je izven aburnaja. Vstopnice so v predprodaji v Sloinskih knjigarni. Za gostovanje ljubljanske opere vlada v Celju in okolici živahno zanimanje.

— Smrtina nesreča v gozdu. V petek je 38letni delavec Josip azbinske iz Jurkloštra pri Rimskih toplicah podiral drevo v gozdu. Podraženo drevo se je prehitro prevrnilo in je tresčilo na Jazbinska ter ga težko poškodovalo po glavi in prsnem košu. Jazbinska so prepeljali v celjsko bolnico, kjer je v soboto izdihnil.

— Umrl je v nedeljo v »Merkurjevem« sanatoriju v Zagrebu v starosti 27 let strojni tehnik in rezervni artiljerijski podporočnik g. Franjo Artanek iz Celja. Pogreb bo danes ob 17.30 iz mrtvašnice na okoliškem pokopališču v Celju. Celjski pododbor UROIR vabi svoje člane, da se udeležijo pogreba. V Zavodni 57 pri Celju je umrla v nedeljo 63letna delavka Marija Šmerčeva. V celjski bolnici je umrl v soboto enoletni sinček služkinje Drago Kos iz Levice pri Celju, v nedeljo pa 28letni natakari Rudolf Dolšak iz Beograda.

— Sokolski medžupni tek na Glaziji. V nedeljo 21. t. m. ob 10. bo na celjski Glaziji II. medžupni godni tek. Sodeloval bo 60 ljubljanskih, mariborskih, zagrebških in celjskih sokolskih župa. Vseh tekmovalcev bo okrog 80. Opozarjamo občinstvo na to zanimivo tekmo, ki bo največja, kar jih je bilo doslej v tej panogi v Celju.

— Gozd je gorel. V nedeljo okrog pol dneva se je vnel v Žeruških nad Štorami delno posekan gozd, ki je last posestnika Ivana Jerjaza v Lave pri Celju. Ogenj se je do večera močno razširil. Zvečer so pozvali na pomoč celjske gasilce, ki so se ob 19.30 odpeljali na kraj požara in izklopali jarek okrog gorečega gozda. Ob 22. so se gasilci vrnili v Celje. Ogenj se je razširil proti vrhu na skalnat teren in je okrog polnoči ponehal. Škoda je znatna.

— Šoferski izpiti za kandidate iz celjskega, gornjegrajskega, konjskega in šmarškega sreza bodo v ponedeljek 29. aprila ob 8. jutraj na sreskem načelstvu v Celju. Kandidati naj vložijo zadevne prošnje čimprej na sreskem načelstvu v Celju.

— Napad v gostilni. V nedeljo je sin nekega posestnika napadel v prepiru v neki gostilni v Kaplji pri St. Juriju ob Taboru v prepiru 23letnega posestnikovega sina Ivana Rotarja iz iste vasi in ga z udarcem z boksaljem močno poškodoval po glavi. Rotarja so oddali v celjsko bolnico.

— Glavni turnir Celjskega žahovskega kluba je bil pred dnevi zaključen. Prvo mesto in obenem naslov klubovega prvaka za leto 1940. si je priboril favorit Slavko Cijan, ki je dosegel 11 točk izmed 13 dosegljivih ter ni izgubil nobene partije in je štrikrat remiziral. Drugo mesto si je priboril Vladimir Diehl z 10. tretje in četrto mesto si z 9 točkami delita klubov predsednik Josip Grašar in tajnik Mirko Šajovc, peto mesto je zasedel Ed. Srečko Sajovic z 8 točkami in pol. šest mesto Nikodij Pešič z 8 točkami, sedmo mesto Schneider s 7 točkami, osmo mesto prof. Tavčar s 6 točkami in pol, 9. in 10. si delita dr. Cerin in Černič s 6 točkami itd. Potek turnirja je pokazal, da se v klubu uveljavljajo tudi nove moči in da razpolaga klub z lepim številom dobrih in tudi prav dobrih igralcev.

— Triz nesreče. Pri zaigranju odpadkov in suhljadi na njivi v Jurkloštru se je 7letni posestnikov hčerki Katci Jerobovi vnel obketa. Deklica se je močno opekla po spodnjem delu telesa. Te žni je padel po splošnem delu telesa. Časopis Anton 16letni sin raznašalke časopisov Anton Majcen iz Celja z vrtljaka in si nalomil desno nogo. V soboto ponoči je padla 63letna delavica Jozefa Leskovska s Platin pri Sevnici v spanju s postelje in si zlomila desno roko v ramenu. Ponesrečenec se zdravi v celjski bolnici.

— Ogenj v k. a. JNS delavnici. V nedeljo okrog 20. je nastal ogenj v krojaški delavnici Antona Uršiča v postopju Pokojinskega zavoda v Kolencu ulici. K sreči so ogenj kmalu opazili, odprli vrata in ogenj pogasili. Na mizi v delavnici so bili pozabljeni izklopiti električni likalnik, zaradi česar je začel likalnik žareti in kmalu se je vnel miza. Škoda k sreči ni velika.

— c Olimp : Hranistik 3:2 (3:1). V nedeljo je gostoval celjski Olimp v Hranistiku in igral prvotrazedno prvenstveno tekmo s SK Hranistikom. Igra je bila v prvem polčasu izenačena po odmoru pa je Hranistik prevladoval. Nekateri igralci Hranistika so se posluževali preostre igre. Občinstvo se je vedlo nesportno. Sodil je g. Erlich iz Ljubljane točno in objektivno.

Iz Kamnika

— Kozolec je pogorel. V soboto okrog 9. zvečer je signal iz tovarne Knaflič naznačil, da v bližini nekeje gori. Kmalu se je lahko opazilo, da gori v Podgorju. Iz doslej še neznanih vzrokov je nastal požar v kozolecu dvojniku, ki je bil poln sena. Kmalu je bil ves kozolec v plamenih in je tudi s senom vred pogorel do tal. Gasilci, ki so bili kmalu na mestu, so preprečili, da se ni ogenj razširil tudi na bližnji stoječe poslopje lastnika posestnika Svetla, ki je utrpel občutno škodo.

— Skioptično predavanje bo zopet v četrtek ob 8. zvečer v Narodni čitalnici. Naslov predavanja je »Švedska« — edina se svobodna nordijska država. Predaval bo zopet g. Viktor Pirnat iz Ljubljane, ki je

Naše narodno ženstvo marljivo deluje Z včerajšnjega občnega zbora Splošnega ženskega društva

Ljubljana, 16. aprila
V prostorih na Cesti 29. oktobra je bil včeraj popoldne redni občni zbor Splošnega ženskega društva v Ljubljani, ob pravilni udeležbi članic. Zbor je otvorila in vodila predsednica ga Minka Govekarjeva, ki je očrtala interne prilike v društvu in v glavnih potezah orisala vse delo in akcije društva v preteklem letu. V splošnem se je pa dotaknila tudi programa za bodočnost.

Tajniško poročilo je podala ga Lindnerjeva, ki je prav izčrpano opisala velike napore in uspehe društva v pretekli poslovni dobi. Po razstavi slovenskih, hrvaških in srbskih narodnih ženskih ročnih izdelkov v letu 1938 se je lani lotil odbor priprav za razstavo vseslovenskih narodnih izdelkov in jo je skupno z Zvezo gospodinj priredil na velesjemu od 3 do 12. junija. Obnesla se je naravnost sijajno ter je bila glavna privlačnost lanskega pomladanskega velesjema. To je priznala velesjemka uprava in tudi vsa naša javnost. Vlado je splošno mnenje, da tako dragocene, z globokim razumevanjem, z izbranim okusom in z vseslovenskim rodoljubjem prete razstave niti Slovenija niti vsa Jugoslavija še nista videli. Posebej se je odlikoval na razstavi obrtni odsek Splošnega ženskega društva, ki je bil ustanovljen leta 1937 po vzorcu ženskega društva v Mariboru.

Kakor že nekaj prejšnjih let, je odbor SŽD tudi lani priredil »Vzgoja mater«. Predavanja, navadno ob četrčkih, so bila na Mladiki, predavali pa so: dr. Franta Miss, dr. Božena Merljak, prof. Anica Černe, prof. Vencelav Čopić, dr. Fran Brandstätter, dr. Stanko Gogala, dr. Darko Černe in zaščitna sestra Antonija Seršen. Predavanja so bila vseskozi zanimiva in poučna, zato tudi dobro obiskana. Glavno skrb za predavanja, oziroma predavatelja, je nosila ga predsednica. Društvo je doslej priredilo v okviru tečajja »Vzgoja mater« že 44 javnih predavanj, ki so bila vsa globoko zasnovana in zato tudi učinkovita. Pri tem delu je slo ženskemu društvu ljubiznivo na roko Pedagoško društvo, ki mu »re za to prisrčna zahvala. Letošnjo zimo je društvo priredilo tudi tečaj ruskega jezika.

Odbor Splošnega ženskega društva se redno udeležuje tudi sed meddruštvenega ženskega odbora, ki se je osnoval že lani. Iz članic različnih ženskih društev, v svrhu narodno obrambnega dela. Na pobudo tega ženskega odbora je vsaka organizacija prevzela svoje naloge v narodno-obrambnem delu. To delo je bilo socialno-humano in

Občni zbor Tujsko-prometne zveze

Ljubljana, 16. aprila
Ob 10. se je danes priredil redni občni zbor Tujsko prometne zveze v Ljubljani, katerega je otvoril predsednik dr. Fran Ratej s pozdravom številnih delegatov iz vseh krajev Slovenije, kjer ima Zveza svoje člane, in zastopnikov oblasti. Bana je zastopal namestnik dr. Alojz Trstenjak, zbornico za TOI tajnik dr. Koci, direktorju državnih železnice namestnik Franc Podbregar, direktorju pošte in telegrafa višji kontrolor Ivan Kit, direktorju šum predsednik Zbornice za TOI Ivan Jeladin, pismene pozdrave pa so poslali zborovalcem direktor Putnika Simić, Tujsko prometna zveza v Mariboru, katero zastopa na občnem zboru direktor Ivo Šubic, predsednik Putnika dr. Tartaglia in drugi. Po pozdravih, ki jih je izrekel v ime bana namestnik dr. Trstenjak je predsednik dr. Ratej obrazložil poslovno poročilo za leto 1939, ki je bilo tiskano in predloženo občnemu zboru. Ob zaključku redakcije pripombe predsednika dr. Rateja k poslovnemu poročilu še niso bile izčrpane.

Iz Novega mesta

— Menegitis se je razširil tudi v novomeškem srezu. Več bolnikov je bilo prijavljenih v žensko bolnico. Oboleni, ki so bili pravčasno poslani na zdravljenje, so k sreči že izven nevarnosti. Zlo je v tem, da je zavodu, ki je imel na zalogi nekaj predmetnega cepiva isto že poslo oz. je porabljenova naročena pošiljka pa še ni prispela.

— Huda nesreča pri igri. V gorjanski vasi Planini, ki leži pod belokranjsko turistično postojanko Mirno goro, se ljudje večidel pečajo z lesno trgovino, ki jim nudi največ zaslužka. V vasi imajo zaradi tega skoraj pri vsaki hiši malo skladišče lesa, predvsem se rezane smrekove deske, ki so zložene suše na vetru. Nekaj takih desk je zloženih tudi pri štrcljevih. Kjer so si napravili otroci iz dolgih desk drsalnico. Otroci so se po deskah drsali že prej in je šlo vedno brez neuspeha. Na desko je med drugimi legel tudi 7letni domači sinček Herbert, ki se je spustil po poševno

zadnjič prav zanimivo predaval o Finski. Tudi to predavanje bo prav zanimivo in bo spremljano z lepimi skioptičnimi slikami. Vstopnina 4 din za osebo. Pridite, da spoznate deželo, ki s strahom zre v bodočnost negotovih dni.

— Nevljica regulirajo. Prod kratkim so pričeli z regulacijo hudournika Nevljica, na katerem je zgrajeno tudi Mestno kopališče. Ravno radi tega se Mestno kopališče tudi ni obneslo. Poleg tega, da je bilo izpostavljen vodnim poplavam, je bila tudi mrzla voda, ker je kopališče zgrajeno na direktnem toku Nevljice. Vse to bo zdaj z regulacijo odpravljeno. Glavni tok bo šel mimo kopališča. S tem bo enkrat za vselej odstranjena nevarnost poplav na kopališču, pa tudi voda bo lahko prav topla.

— Čudno odlikovanje. Ko se je ono jutro zbudil iz spanja g. Franc Turnšek, organist iz Stranj in tajnik občine Kamniška Bistrica, mu je udaril v nos blagodišeči vonj, tipičen znailec prebujajoče se pomladi na našem podeželju. Stopil je iz hiše in na svoje začudenje opazil, da mu je stena hiše prav nečedno dekorirana. Ne ve se, kdo ga je »odlikoval« in za kakšne »zasluge«. Lahko pa uganete s čim je bil odlikovan. Hudomušneži so mu menda svetovali, ker je že ravno pomladi, naj kar »poflanca«. Tudi so takoj sestavili pesem, ki pove in pojasni vse. Le škoda, da je ne moromo objaviti.

deloma kulturno. Splošno žensko društvo si je nadelo nalogo, da zbere denar za blago za obdaritev šolskih otrok v Kanci pri Dolini Lendavi in se ta cilj tudi doseglo. Otroci so bili obdarovani z obleko, obutvijo, perilom, knjigami in toaletnimi potrebščinami. Hvaležnost obdarovanih otrok je bila naravnost ganljiva. V nadaljevanju se je tajnica spominjala smrti slovenske prvoboriteljice, pisateljice Marice Bartolove in jubilejke, podpredsednice društva ga, Marije Pintarijeve ob njeni 80letnici. Društvo je sodelovalo med letom pri raznih dobrodelnih nabiranih akcijah, ki so vse imele lep uspeh.

Iz poročila knjižničarke je razvidno, da gre delovanje v knjižnici svojo začetno pot naprej. Knjižnica se trudi, da nudi svojim čitateljem in pa učeči se mladini čim več dobrega in koristnega čtiva, v prvi vrsti slovenske domače literature in prevodov iz svetovne literature. Na našem knjižnem trgu izhaja mesečno toliko novega, da knjižnica komaj dohaja in zmaguje nabavo novih leposlovnih, obče znanstvenih in mladinskih knjig. Pri nabavi tuje literature pa je dandanes potrebna skrajna previdnost, ker so knjige po eni strani zelo drage, na drugi strani pa tendencijske in zato za čitatelje neuporabne. Med letom je bilo izposojenih že 3500 knjig, knjižnica je nabavila razen mesečnih revij, še 120 novih slovenskih knjig, nekaj pa tujejezičnih.

Za obrtni odsek je poročala ga. Opasiceva. Splošno žensko društvo je že l. 1937 obnovilo odsek za pospeševanje domače narodne obrti in je njegov namen propagirati vse narodne vešezine ter ročna dela, ki so jih izdelovali naše prababice. Članice so se z veliko vmeno lotile dela in na razstavi stopile pred javnost z večjim številom izdelkov. Mnogo izdelkov je bilo prodanih in je odbor prejel še nova naročila. Začetno delo lepo napreduje in vzbuja vero, da bodo izdelki prišli do tiste veljave, ki jim gre, ter da bodo domači izdelki izpodrinili tuje manjvredno blago ter vzorec. Narodno obrtni odsek je izdelal doslej v celoti 180 lepih kosov vezenin v vrednosti 10.400 din; prodanih pa je bilo že za 5300 din teh izdelkov.

Pregledno tajniško in blagajniško poročilo je podala ga. Leskovecova. Društvo ima v denarju nekaj nad 1960 din, ostalo premoženje pa v inventarju. Po poročilu ga. blagajničarke je članica nadzornega odbora predlagala odboru razrešnice, ki je bila sprejeta soglasno. Za zaključek je spregovorila nekaj vzpodbudnih besed še predsednica in apelirala na članice, da gredo v bodoči poslovni dobi še z večjo vmeno na novo delo, ki bo morda potekalo v še težavnejših razmerah.

ležeči deski — ležeč na trebuhu — nizdol. Ni pa pridržal še do sredine deske, ko se je začel bolesten krik, ki je privabil na kraj nesreče tudi odrasle. Pri naglem drsnju po deski se je nesrečniku zadrla debela trska, ki je štrlela iz nje, globoko v trebuh, kjer mu je poškodovala tudi notranje organe. Huda nesreča je na mah prekinila otroško igro in udeleženci so se porazgubili na svoje domove. Ranjenega dečka pa so starši pripeljali v bolnico usmiljenih bratov.

— V izogib nesrečam je nujno potrebno, da se ostri cestni ovinek na sukijetovi cesti nasproti bolnice usmiljenih bratov, že končno izravna, da bo cesta vsaj malo pregledna proti gornjemu visečemu delu, kjer so železniške zapornice. Ovinek zakriva predvsem visok zid, postavljen tik ceste, ki varuje na desni strani zgolj post bolnice usmiljenih bratov. Često je na tem kraju treba na vsak način razširiti in zid podreti, da bo cesta vsaj deloma pregledna. Na tem kraju se je pripetilo že več nesreč.

Radioprogram

Petek, 19. aprila.

Kaj mislijo meščani o brezmesnih dneh

Režimu brezmesnih dni se bomo zelo lahko prilagodili, saj bomo lahko obrali piške, če jih bomo imeli

Ljubljana, 16. aprila. Brezmesni dnevi pri nas niso kakšna posebna novost. Le uradna uvedba brezmesnih dni bo novost. Meščani, ki so priglasi venč ali manj upravičeno za mesojede, so nedvomno pookučani, da zavzamejo k preopislanim brezmesnim dnevom stališče.

Takoj je treba priznati, da bo večina novouvedenih pozdravila, težko bi se sprizgajali z uradno uvedbo »brezmesnih« dni, režimu brezmesnih dni se bomo zelo lahko prilagodili, pravijo. V načrtu je, naj bi bila uvedena kot oremesna dneva ponedeljek in petek. Petek je veljal že v dobrih zlatih časih pri nas za postni dan. Nekateri mesarji pri nas v petek sploh ne prodajajo mesa. Tudi v mnogih javnih kuhinjah in gostilnah ni ob petkih na jedilnem listu mesnih jedi. Petkov post je pri nas splošno ljuba tradicija, lahko bi rekli, narodni običaj. Zato bi bilo huje, če bi bil uveden petek kot »brezmesni« dan. S tem bi se pri nas nikakor ne mogli sprizgajati, že zaradi fiziološke juhe ne, ki je tudi naša narodna jed. Fiziološka juha spada med naše najimennejšje specialitete in zato ni čuda, da jo opeva narodna pesem.

Drugi brezmesni dan bi naj bil ponedeljek. Tudi za ta dan velja, da bodo le vzakoni »status quo«, kar je že od njega dni pri nas v veljavi. Ob ponedeljkih sicer lahko dobijo v gostilnah in javnih kuhinjah mesne jedi. Toda kdo bi v ponedeljek zahalval meso? Če gostu ponudijo pečenko, navedno vpraša, če ni večerjinja. Kakor je kislje zelje ob petkih nekakšen pendant fiziološke juhe, je ob ponedeljkih protistup za nedeljske dobrote. Na mesarskih stojnicah je naprodaj zelo malo mesa kakor le za najnujnejše potrebe. Ponedeljek je torej tudi že brezmesni dan.

Če bi torej brezmesni dnevi pri nas naj dosegli svoj namen, namreč da bi mesarji prodali čim manj mesa, bi bilo treba izbrati druge dni. Kaj, če bi bil, pr. uvedli kot brezmesni dan nedeljo in vse praznike z veliko nočjo vred? S tem bi nudili vegetarijanskemu gibanju posebno učinkovito moralno podporo. Vendar imajo nekateri resne pomisleke proti uvajanju brezmesnih dni, češ da bodo z njimi dosegli prav nasprotno kar si žele. Tako so naše gospodinjke že v soboto vpraševale, ali bo danes uveden brezmesni dan, da bi se založile z mesom za več dni. Tudi ljudje, ki so sicer bili doslej odločni vegetarijanci ob ponedeljkih, skrbijo, ali res ne bodo smeli ob ponedeljkih in petkih jesti mesa. Zato smemo upravičeno pričakovati, da bodo ljudje začeli jesti meso tudi ob petkih, če bo petek uveden kot brezmesni dan. Prepovedan sad je vedno najslajši. Ljudje se bodo zalagali ob četrtkih z mesom za petek. Najbrž jim ne bo več dišala niti fiziološka juha.

Samci, ki se hranijo v gostilnah in javnih kuhinjah posebno pozdravljajo uvedbo posta ob ponedeljkih. Zakaj, vedo sami najbolje. Vendar bi si pa želeli še razne reforme. Predlagali bi, če bi kaj zaleglo, naj bi bilo uveden tudi nekaj brezkrumpirjevih dni.

Uvedbo brezmesnih dni pa pozdravljajo tudi oženjeni meščani, tisti, ki so post uvedli že sami od sebe, pa tudi oni, ki meso od časa do časa še jedo, a si žele gospodinjke dvajsetine prilagoditi novim cenam. V resnici je bilo pri nas uvedeno že,

čim se je podražilo meso, več brezmesnih dni, ne le dva. Če se bo meso še nekoliko podražilo, bo bolj potrebno uvajati mesne kakor brezmesne dni.

Namen uvedbe brezmesnih dni pa vse-kakor ni, da bi se ljudje postili, kajti piške ne bodo prepovedane. Le svinjetine, govedine in teletine ne bomo smeli jesti. Konjsko meso bo menda tudi dovoljeno. V postev še pridejo žabe in polži. Rib menda ni treba še omenjati. Glavno pa je, da se bomo lahko mastili s piškami. Cena je postranskega pomena.

V nekem večjem kraju je bila pred leti ustanovljena vegetarijanska kuhinja. Med svoje goste je štela po večini bolnike z

želodčnimi in kdove kakšnimi boleznimi, torej ljudi, ki se držijo predpisane diete. Navadno so ljudje, ki ubogajo zdravnike, zelo redki. Že s tem bi si lahko razlagali, zakaj vegetarijanske kuhinje v tistem kraju ni več. V teh časih se pa bo lahko marsikatera gostilna spremenila čez noč v vegetarijansko kuhinjo, če že ne bo imela na jedilnem listu konjskega gošča in dan za dnem piške v obari. Bilja se topeljši mesci, ko bo v našem Trnovem dovolj solate za vsenarodno vegetarijansko gibanje. Če ne bomo imeli vegetarijanskih kuhinj, se pa bomo sčasom navadili pasti. Človek se vsega navadi kakor Ribničanov konj.

... za sokolskim praporom

Ljubljanski naraščajniki nastopijo na Jesenicah

V soboto zvečer bo telovadna tekma med moškim naraščajem ljubljanskega in jeseniškega Sokola

Jesenice, 15. aprila. V soboto 20. t. m. ob 20. uri se bo v Sokolskem domu vršila telovadna tekma med moškim naraščajem ljubljanskega in jeseniškega Sokola. Ljubljanski in jeseniški Sokol postavita k tekam po eno vrsto najboljših naraščajnikov, ki bodo tekmovali na bradli, drogu, v preskokih čez konja, vzdolž brez ročajev in v prostih vajah. Za ljubljansko vrsto je sestavljen poseben proste vaje znani mednarodni tekmovalci in vodnik naraščaja brat Boris Gregorka, za jeseniško vrsto pa mednarodni tekmovalci brat Janez Pristov.

Tekma, ki se bo vršila v dvorani Sokolskega doma, je namenjena široki javnosti, da bo dobila vpogled v način tekmovalstva in oceno sodnikov o izvajanju sestav nastopajočih tekmovalcev. Pri oceni sestav se ne bo polagala toliko pažnja na težino sestav, pač pa na lepoto izvajanja.

Po tekmi bo nastop obeh tekmovalnih vrst na glavnih orodjih in s posebnimi točkami, ki bodo pokazale višino telovadne izvedbe ljubljanskih tekmovalcev. Poleg moškega naraščaja bo nastopila tudi vrsta jeseniškega ženskega naraščaja na visoki gredi.

Nastop ljubljanskega sokolskega naraščaja bo njegov prvi nastop na Jesenicah. Med ljubljanskimi in jeseniškimi Sokoli obstojajo že stare vezi iz časa, ko je brat Bojan Drenik hodil vžibat sokolske telovadce na Jesenice. Najboljši ljubljanski in jeseniški sokolski tekmovalci so že v skupnih vrstah nastopali na velikih sokolskih prireditvah ter na mednarodnih in olimpijskih tekmah.

Meddruštvena telovadna tekma na Jesenicah bo le potrdila bratske vezi, ki se bodo še bolj okrepile in prešle na mladino, ki se pripravljala na tekme z veliko vneto. Ta tekma bo prva, ki se bo vršila med dvema sokolskima edinicama iz dveh sokolskih žup. Tekma bo pokazala nov način sokolskega dela in vzpostavitev močnejših vezi med društvi, ki delujejo v mestih in družtvih, ki delujejo na deželi. Ta način me-

ritve sil med posameznimi društvi bo zelo pozitivno delo med sokolsko mladino, ki bo s tem dobila močno vzpodbudo za bodoče delo.

Prireditve bo v vsakem oziru lepa in zanimiva. Na to prireditve opozarjamo vse sokolske pripadnike z Jesenic in okolice, vse prijatelje sokolstva in vse druge, ki se zanimajo za sodobno telesno vzgojo mladine, da se jo polnoštevilno udeležijo. Po prireditvi bo družbeni sestanek v Sokolskem domu, naslednji dan pa gredo vsi tekmovalci na izlet na Jeseniške planine.

Prosvetno delo Sokola v Sodražici

Sodražica, 14. aprila. Prosvetni odbor sodraškega Sokola je letos v prvem tromesečju razvil precejšnjo delavnost. Poleg rednih sestankov je imelo društvo tudi dva debatna večera. Delo v poednih odevskih se je porazdelilo in so bile nastopne prireditve:

Gledališki odsek je priredil 4. II burko »Maksle« v režiji sestre Rožice Fajdige. Igralci so se potem poprijeli zgodovinske igre »Črna žena« v režiji sestre Nežke Mikoličeve. Za igro je vladalo veliko zanimanje in so gledalci tudi pri reprizi napolnili dvorano do kraja. Da je bila igra tako dobro uprizorjena gre pohvala poleg igralcem tudi br. Jožetu Ivanču, ki je brezplačno prenovil vse kulise in izdelal tudi nove. V razvedrilo članstva smo imeli na pustni torek družabni večer, ki je nad vse lepo uspel, ob veliki udeležbi članstva in občinstva. Kinoodsek je priredil 14 predstav. Predvajanje filmov je bilo brez vstopnine. Predvajali smo več krasnih sokolskih in prosvetnih filmov, ki nam jih je dal na razpolago prosvetni odbor Saveza SKJ. Predvajali smo: jubilejni zlet župe Zagreb, župni zlet župe Beograd zlet bolgarskih Junakov leta 1935, film Novi Sad poletno delo v vinogradih in čebelarstvu I. in II. del Mimo prej imenovanih filmov smo predvajali še večje število poučnih in zabavnih filmov, ki nam jih je brezplačno oskrbel br. Evgen Ivanc. Film so nam prikazovali: pridobivanje surovega guma pridobivanje oglja, živalstvo južnega polarnega ozemlja, zimski dostop na Bernu, ob zalivu Neapoli itd. Za razvedrilo sokolske mladine pa smo vrteli filme Janko in Metka, Redča kapica, Skrivnost okoli levega repa, Afrika se smeje, Pragozd v plamenu, Kdor drugim jamo koplje, Zakaj so palčki zapustili ljudi in Pač-

kovo maščevanje. Obisk je bil pri vseh filmih izredno velik. V nedeljo 10. marca letos je priredila Cirilmetodova družba zanimivo predavanje o narodno obrambnem delu v kočevskem srezu, ki je odlično uspešno.

Velike važnosti za izobrazbo članstva je knjižnica, ki jo vodi vzorno br. Adolf Ivanc. Knjižnica poseluje vsako nedeljo in praznik in šteje 1209 knjig. Strokovna knjižnica ima 166 knjig in dramska 101 knjigo. Vrednost knjižnice predstavlja 35.000 din. Iz navedenih podatkov je razvidno, da vrši sokolsko društvo v Sodražici poleg telesne vzgoje tudi svojo prosvetno dolžnost. Društvo je dostojno praznovalo lansko leto 30. letnico svojega obstoja in se tudi letos marljivo pripravljalo za svoj društveni praznik. — nc.

— Sokolsko društvo Ljubljana-Moste va-bi članstvo in naraščaj, da se takoj prijavijo vsi, ki se udeležijo pokrajinskega zleta

Mladi Sokoli s kraljevo sablo

Tudi Milan Fajdiga je vzrasel v ljubljanskem Sokolu

Ljubljana, 16. aprila. Za najboljšega gojenca nižje vojne akademije v Beogradu je določeno da. ilo — sablja, ki jo vsako leto pokloni kralj onemu gojencu, ki doseže ob koncu leta trajajočega letnika vojne akademije od vseh gojencev najboljši uspeh.

Letošnji nagajenec pravkar končanega 65. letnika nižje vojne akademije v Beogradu je Slovenec, konjeniški podporočnik Milan Fajdiga, ki je bil več let vse do vstopa v vojno akademijo pred tremi leti zvest in vztrajen telovadev pri naraščaju Ljubljanskega Sokola. Biti prvi v vojni akademiji, posebno v sedanjih vojni akademiji, pomeni imeti železno voljo in neupogljivo vztrajnost. Ti dve lastnosti pa je razvil Milanu Fajdigi le sokolska vzgoja v sokolski telovadnici, ki jo je užival že od svojih zgodnjih dečjih let pri deči in naraščaju. Le v sokolski telovadnici vzgojena vztrajnost in disciplina sta mu pomagale poleg prirojene nadarjenosti h tako zaviljivemu uspehu.

Ni naključje, da je najboljši med naj-

v Celju dne 30. junija. Ob prigrisatvi plačajo telovadci 10, netelovadci 15 in naraščaj 5 dinarjev za zletni znak, kateri oprašča vstopnine na vse zletne prireditve. Posebni vlak odpelje iz Ljubljane okrog 5 ure in se vrne okrog polnoči. Voznja četrtinska din 15.50. Prijave sprejema br. načelnik in blagajnik. V četrtek dne 25. t. m. se vrši telovadna akademija vseh oddelkov v kinodvorani ob 8. zvečer. Spored bo precej obširen in izbran. Članstvo bo izvajalo »Slovansko besedo«, katera se v Jugoslaviji menda še nikjer ni priredila. Najmanjša deca pa nastopi s Tyrševimi prostimi vajami, ki so bile izvajane na I. Vsesokolskem zletu v Pragi leta 1882. Preskrbite si pravočasno vstopnice pri kinoblagajni. Dne 9. maja bo mladinska igra »Sueguldica in njenih sedem škrtarov«. Konec maja zaključijo dramski odsek sezono z uprizoritvijo vesele burke »Babilone«. Naš letni nastop se pa vrši dne 7. julija. Le naprej... Zdravo!

Čestovanje Taborjanov v sokolskem domu

Veseloigra »Šimkovi« je dosegla velik uspeh

Vič, 16. aprila

Nadvse marljiva igralska družina pod pomena in kulturnega društva »Tabor«, ki združuje v svojih vrstah naše rojake iz Primorja, je gostovala v nedeljo, dne 14. t. m. na odru viškega Sokola s prav dobro uspešno veseloigro v treh dejanjih »Šimkovi«. Veseloigro je spisal Kaldeburg, priredil pa za naše odre režiser Narodnega gledališča v Ljubljani int. Stupica. Vsebinska te veseloigre je prenesena na Ljubljano, zato zbuja med gledalci toliko več zanimanja in neprisiljene zabave in smeja. Veseloigro je režiral Kozem, ki se je prav tako izredno učinkovito uveljavil v svoji vlogi Karla Skapina, poslovođe tvrde Šimkovi. Njegov samozavesten nastop, posebno pa izgovarjave v pristnem tržaškem narečju je zbuja pri gledalcih salve smeja in odobravanja. Svetnika Fajdiga, ki ga sodišče do- loči za varuha nekakšnje ge. Šimkove, je prav dobro podal E. Pirč, ki je bil v I. de- janju nekoliko preth, se je pa potem v ostalih dejanjih vsestransko uveljavil. Ener- gično Agato, ženo svetnika Fajdige je lepo kreirala Joža Korbanova in zasluži za svoj prvi nastop vso pohvalo. Njena hčerka Dora, Polančeve je bila mestoma nekoliko premalo živahna, vendar je njena vloga povsem zadovoljiva. Veron drug svetnika Fajdige je bil njegov tovariš iz mladih dni Adolf Meglič, L. Klen, ki je bil prav dobro podan in je poleg Skapina zbuja- l mnogo veselosti in odobravanja. Dr. Zdrav- ka Mrzlikarja, odvetnika je sigurno podal Morel, ki se je odlikoval po lepem nastopu

in prav tako prijetni izgovarjavi. Gospa Šimkova, Trebeve je bila jako energična žena, ki je svoje vlogo rešila nadvse častno. Balerina Zofka, Radoševičeve je bila ljubka in je svoj prvi nastop na odru rešila povsem zadovoljivo. Priklupen je bil tudi Ma- rin Brvar, mizar, Milica, ki ga je podal povsem naravno in nepristiljeno. Ostali dve manjši vlogi Reizka, Sedejeve in Ana, Kle- nove sta bili dobro podani, prav tako sta zadovoljila mlada nečaka Rajko in Francel.

Veseloigra je tekla gladko, brez večjih nezdov in zaslužijo vsi nastopajoči naše priznanje. Poudariti moramo, da so vsi igralci in igralki nastopili prvič na odru in so razen tega tudi skoro vsi marljivi telovadci in telovadke ljubljanskih sokol- skih društev, ki poleg redne telovadbe, go- jijo tudi dramatikno in petje. Naj bo ta prvi nastop mladim in poštvovalnim članom taborke gledališke družine v vzpodbudo za nadaljne delo na gledališkem odru. Po- set je bil zadovoljiv, vendar bi priporočali dragim gostom, naj si v bodoče izberejo dan v jeseni, ker bo obisk gotovo večji. Želimo, da nas vrli Taborjani spet posetijo in nam prireditjo tako zabaven večer. — at.

V RESTAVRACIJI

— Gospod plačlini, vzamem menu, toda namesto juhe bi rad imel malo pivo, na- mesto močnate jedi pa cigaro.

— Prosim. Kaj pa če bi izvolili namesto mesa partijo bljarda gospod?

Vladimir Rijavec:

Stenica

Gospod Toman je legel tistega večera zgodaj, prej kakor po navadi. Utudila ga kopica številk, ki se je igral in se potil z njo dopoldne že, popoldne pa nič manj. A-aaa-ua-uh! Kolik užitek, sprostiti telo, se brez misli zagledati v strop ali kamor koli že in ležati tako dolgo, dolgo. Ne ga- niti z roko, ne premakniti nog... pustiti jih, kjer in kakor so... še pomežikniti ne. Aa-aaa-uaaa!

Casopis. Ga je razgrela brokara, ohladila povodenj, ujezili državni proračun... so ga pretresla poročila o železniški nesreči in ga je pomirili, razveselili kratak, toda sočen podlistek. Še toliko, da je utegnil utrniti svetilko, papir mu je zdrknil iz rok... in gospod Toman je z blaženim nasmehom na ustih zaspal spanje pravičnega.

Ne za dolgo. Kakor da ga nekaj teče, pe- če, žge! Premetava se, zleze izpod odeje in se spet zarije daleč pod njo... je z rokama zdaj pri glavi, zdaj pri nogah, zdaj na hrbtu. Postelja škriplje, odeja je že na tleh... gospod Toman ječi, odganja... se besno praska.

Nemara ste uganili: stenica! Krvavo za- gorela, napihnjena — za dobršen lešn k je je — in zaspana. Omamila jo je nenadna svet- loba, jo hipnotizirali začudenj vnezevolnje- ni, jezni, prebadajoči pogledi nedolžne žr- tve, ki si jo je izbrala. Stenica... Seve: poletje je blizu in z njim sezona marsičesa »Tfej! Svinjarija!«

Gospod Toman razmišlja. Ubil jo bo, mr- etno, kaj drugega... ali s tem zadeva še ni opravljen! Ha, lepo se bosta pogledala zjutraj z gospodinjo! Cista soba? No! Ste- nica... pa cista?? Joj, bo zarobaniti!! Mar žensče ne v, kako strupene so takele živalce? Da prenašajo vse močnejše bolez- ni, ki jim niti imena ne zna izreči? Koleru, malarijo, kugo??... Koljenje nočnega mi- ru! Najnavadnejša golufit??... Cistost? Naj le izve mestni fizikat! To, to!... In bo pisnu priloži corpus delicti!!... Kazen, zapor... Tisoč dinarjev globo! No! Če bi bil on sodnik, bi že napravil red! Kaj tisoč — deset tisoč dinarjev! Brez pardona! Na-na-na. Prav za prav je revica, njego- va gospodinja. Vdova staroupokojenka. Težki časi... kriza... dražinja... In če bi se pritožilo mestnemu fizikatu, bi se ti nemara res znalo kaj zgoditi. Pa mora biti človek dandanes tudi malce uviden. Pri- zanesljiv... In gospod Toman, taka dobra dušica, da ne bi pokazal trohice srca? Ste- nica... Uiel io bo jo lepo prebodel in na- bodel, to zaničlj v sredino miže... zraven pa ditek s par besedami. Na primer: »Gosna! V postelji sem našel velikansko stenico, ki me je strahovito obrazil. Take svinjarije... I. t. d., I. t. d. Zato odpovedu- jem...«

Hm, selitev... Neprijetno! Da si bomo na jasnem: gospod Toman je samec in so- vraži takele komedije okoli prvega ali pet- najetega. Izbral si je čedno sobico gori na Bregu. Zaradi cene, zraka in pa božega miru. Enkrat samkrat je poskušal srečo v mestu, potem nikoli več tako se mu je za- merila cestna železnica s svojimi neznošnim škripanjem in zavijanjem, nič manj zgo- vorne sosede in večer ropot po stopnicah;

sploh marsikaj... in to njemu, oboževal- ju tišine ter prijetnih večerov, ko more presediti urico, dve, v udobnem naslonjaču ali zleknen na postelji, zatopljen v dogo- revajočo cigareto, v ozko plavkasto nit, ne- moteno se vijugajočo k stropu. In sedaj naenkrat selitev? Na-na-na. Tudi prestra- šila se bo gospa. Dandanašnji je sob na pretek in bog več kdaj on spet naneslo, da se kdo vseli semkaj. Daleč je do mesta in pot navkreber! N-ja... Da bi spravil gos- po na beraško palico, tega pač ne sme. Pridna je in postrežljiva — zajtrk mu pri- nesne dostikrat kar v posteljo. Sploh bi se spodobilo, da ji napiše.

»Cenjena gospa! Našel sem stenico, ki me je motila v spanju. Pokličite, prosim, razkuževalca, če je morebiti še katera...« Stroški! Kje jih revica zmore!... No, stenica navsezadnje ni tako ogromna... tudi se do te noči ni mogel pritožiti in je popolnoma verjetno, da ni v sobi večje za- lege. Čemu potem razkuževanje...? »Veseloštopnava gospa! Kakor vidite, sem našel stenico in vas najlepše prosim, da za vsak slučaj...«

Neumnost! Kakor vidite... Seveda vi- di!... Kaj pa razmetavanje posteljine, razstavljanje in premikanje pohištva? Gos- pa je že stara, polna revmatizma! Čemu ji naprtiti toliko dela?

»Predraga gospa! Ne jezite se, da vas motim I. t. d., I. t. d... Vljudno vas pro- sim, sežite živalco, ki sem jo...«

Hm! Ne jezite se... Sežite živalco... Kot da ne bi mogel tega opraviti takoj! Lenoba si, Toman, velika lenoba! Uuu- uaaa-ah!

Flui! Kam je pobegnila, mrcina? Vidiš vrata! Še trenutek poprej mu je čepela tu, prav pred nosom!... Gotovo kam med špranje!... E, pa z bogom! Bila je sestra- dana, se je, hvala Bogu, nanila — kdo bi ji zameril!... Usmiljenje tudi z najmanjši- mi... Do lanskega leta je bil celo predsed- nik »Društva za zaščito živalce... Se par zmedenih, zamotanih misli... in gospod Toman se je v drugo izgubil v kraljestvu sanj.

Sončno jutro. Ze zdavnaj mu je izpuhte- lo iz glave ponočno razmišljanje in bi bil nemara sploh pozabil na nezaželen obisk, da ga ni opozorila nanj podolgasta, temno- rdeča lisa na ruhi. In smola! Prav tedaj, ko si jo je hotel поблиže ogledati...

»Dobro jutro, gospod Toman! Dobro pre- spal!« — Gospodinja z zajutrkom. »N-ja... Seveda, seveda!... Kako ne! Prav dobro! Izvrstno!« — Sicer je že sta- ra njegova gospodinja, toda ostrih oči in se mu kljub naglici ni posrečilo zakriti sumljivega sledu.

»Jezus, Jezus!«

»Prosim?« — Gospod Toman zardeva. »Poglejte!«

»Da... pa... Saj ni nič hudega, gospa!«

»Moj bog! Gotovo stenice!«

»Kje neki!... Malo sem se... Da! Malo sem se odznil po kolenu... Nič se ne spominjam kdaj... Aha! Včeraj, ko sem, neroda, skočil s tramvaja... Ne zameri- te... Nikar se ne jezite, gospa, prosim vas, da sem vam napravil tako packari- jo... Se vam bom že ob priliki oddol- žil...«

Taki smo...

MALIOGLASI

Beseda 50 par. davek posebej Preklci izjave beseda din 1.- davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglaše ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej Najmanjši znesek 5.- din

MESCANSKO MESNICO v središču Zagreba, na najpro- metnejši poziciji, večjega ob- sega, moderno urejeno, izvrstno iodoč, z močnim rastočim pro- metom, renoirirano, takoj pro- damo s celokupno iipo in higie- nsko opremo za 38.000 din. — Najsigurnejša eksistenca. Po- slovalnica Pavlekovici, Zagreb. Ilica 144. 1099

Oglašuj male oglaše v Slovenski Narod ker so najcenejši!

VSAKO VASNO POKLISIVO se vedno po starih cenah do- bavja v moderni in solidni iz- jelavi tvrdka »Oprava« Celov- ška 50 Sprejemajo se naročila e. l.

POKUP po naročilu najceneje. Vsako- vrstni stoli, politiram oprave, vsa popravila najceneje. ZORMAN, Breg 14. 1116

FRANJO UNDELMANU 6-mesečno garancijo, v mo- dernih frizurah Vam napravi z- najnovejši aparatom za čen- din 50 »Salon Meriak« Sv. Petra c. 76. 320

TAPETNIŠTVO

no naročilo: vseh vrst fotejli, kavci, divani, modroci itd. Vsa spadatajoča popravila sprejemam najceneje. — HABJAN JOZE, Igriška 10 (za Dramo). 1112

KUŠEJE ENO VEČERJAVNO ILLUSTRACIJA SV. PETRA NASIP 23

INFORMACIJE Beseda 1.- din davek posebej Najmanjši znesek 15.- din

OPOZARJAM da bom vsakogar, ki bo razšir- jal o meni neresnične vesti, da sem iz gostilne Lloyd deložir- ana, sodnijsko preganjala. — Velkavrh Rezi. 1111

POUK Beseda 50 par. davek posebej Najmanjši znesek 5.- din

Strojepisni pouk črni tečaj, vpisovanje in izetek pouka poljuben Chri- stopf učni zavod, Domobran- ska c. 15. 738

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej Najmanjši znesek 5.- din

ORKEHOVA JEDRKA sortiran cvetlični med in me- dico dobite najceneje v

MEDAKNI Ljubljana Židovska ul. 6 18/L

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej Najmanjši znesek 5.- din

DELAVCA ZA KISARNO in razvažanje sprejem. Jernej Jelenič, Ljubljana, Štajmerjeva ul. 1. 1106

TRGOVSKEGA VAJENCA

krepkega, železničarske rodbe- ne, sprejemno Poudbe s silko in šolskimi spricvali na Norb. Zanier & sin, Sv. Pavel pri Preboldu. 1100

POSEST

Najmanjši znesek 5.- Din. Beseda 50 par. davek posebej.

PRODAM POSESTVO

na lepem kraju vinograd, sa- donosnik, njive, gozd, gospo- darsko poslopje, okrog 15 ora- lov. Partilič, Gradiška, pošta Pesnica. Maribor. 1101

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

f

Zapustil nas je za vedno no kratki mučni boleznii
v 67. letu starosti naš predobri soprog, oče, stari oče
in tast, gospod

PAULIN JOSIP
poštini poduradnik v pokoju

Zadnji pot nastopi v sredo, dne 17. aprila 1940
ob 4.5. uri popoldne izpred mrliške veže Zavetišča
sv. Jožefa, Vidovdanska cesta 9, na pokopališče k
Sv. Križu.

LJUBLJANA — SEVNICA — NOVO MESTO
dne 15. aprila 1940.

ZALUJOČA SOPROGA JULIJANA
in rodbini MILOST — MONDA

Makulaturni papir
proda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

Začetki zrakoplovstva so bili težki

Pri obleganju Pariza leta 1870-71 so igrali baloni zelo važno vlogo

Prvi balon Montgolfiera se je dvignil v zraku 5. julija 1783. Pozneje so se baloni hitro razvijali. Že jeseni istega leta 28. decembra je nastopil prof. Charles z balonom, napolnjenim z vodikom. Imenoval se je »Globus« in ko se je dvignil v zraku višave so mu grmeli v pozdrav topovi. Balon je pa slabo odrežal. Kmetje iz vasi Ponesse so mislili, da je padla na zemljo luna. Nekaj minut je zadostovalo, da so napadli balon z vilami in palicami.

O nadaljnjih uspehih balonov nam priča spomenik blizu Dovera. Na njem je dolg napis, ki se pričenja takole: Regnante Ludovico XVI Anno MDCCLXXXV. Joannes Petrus Blanchard, Gallus Comitae Joannes Jefferies Britannus, Die VII mensis Januarii, Hora II. postmeridiana...

7. januarja 1785 je priletel Blanchard prvič z balonom iz Anglije v Francijo. Dobrih 100 let je trajalo, preden je Eleriot preletel morsko ozino med Francijo in Anglijo. Za balone se je zanimala znanost, ki je našla v njih pomočnika, s katerim bi mogla ugotoviti kako je visoko nad zemljo, kakšen je tam pritisk in kakšna temperatura, pa tudi kaj delajo tam elektrostriki, magnetne igle in razni drugi instrumenti. Toda za balone so se zanimali tudi vojaki. Sklepali so pravilno, da se da iz njih pregledati velik kos zemlje. Že leta 1793 je pomagal balon vojaštvu pri obleganju Valenciennesa in že leta 1794 je ustanovil Guyton de Morveau aerostatično šolo v Meudonu pri Parizu. Napoleon, ki se je sicer zelo zanimal za znanost in napredek tehnike, je pa dal to šolo zapreti.

Za balone iz vojaške vidika so se zanimali tudi Rusi. Na balon naletimo, ko so Avstrijci 1849 blokirali Benetke. Baloni so se dobro obnesli tudi med vojno severa proti jugu v Ameriki. Balon je l. 1862 pomagal generalu Maclellanu zasedi Richmond.

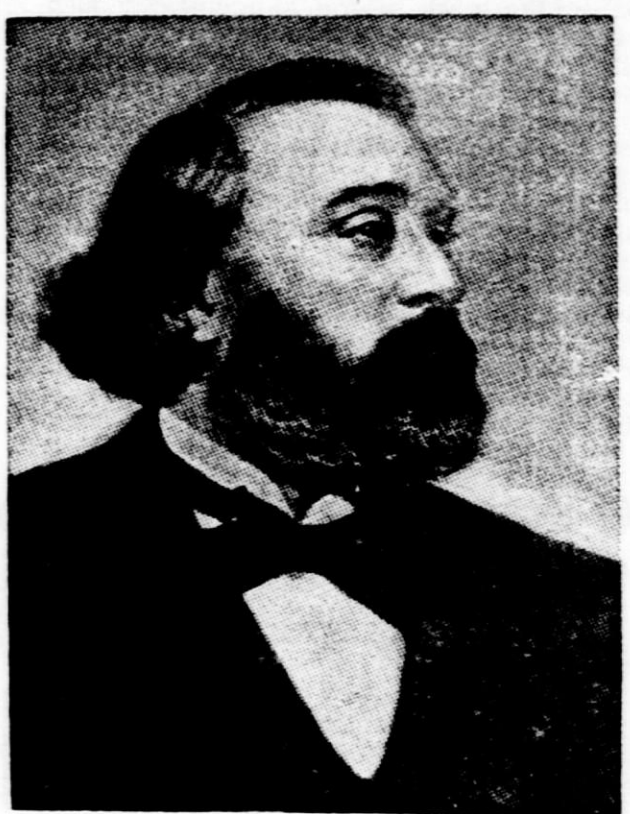
Toda vse to so bili poedini pritrjeni baloni. Važno vlogo so igrali baloni v obleganju Pariza 1870 do 1871. 19. septembra 1870 se je zaprl nemški železni obroč okrog Pariza. Prejšnji dan je zapustil Pariz zadnji vlak s pošto. Temeljno in življenjsko vprašanje za Pariz je bilo ohraniti zvezo s francoskim podeželjem. Toda kako? Poskušali so na vse mogoče načine. Škoti

Eleriot

Pariz teče reka. Vanjo so metali votle plutovinaste zamaške z listki. Toda Nemci so z mrežami vse prestregli. Pod reko je bil položen kabel. Toda padel je most in zveza preko kabla je bila pretrgana. Obleganci so pošiljali pisemca iz Pariza v steklenih kroglicah. Toda reka je zamrznila in s tem je bila preprečena vsaka možnost zveze z zunanjim svetom.

To so bili majhni poskusi. 16. septembra je pa izdala vlada narodne obrambe dekrete, ki so pooblašali pošto upravo, da lahko pošilja z baloni pošto v Francijo in v inozemstvo. Že prve dni obleganja Pariza so segli po balonih. Generalni poštni urad je ustanovil dve balonski delavnici na kolodvorih. Eno sta vodila aeronauta Yon in Dartois, drugo pa brata Godard. Ime Yon citamo poleg imena pionirja zrakoplovstva Giffarda. Po točenem seznamu se je dvignilo iz obleganega Pariza 65 balonov. V enem izmed prvih, šestem po vrsti, je ušel iz Pariza Gambetta s svojim tajnikom Spullerjem. To je bil balon »Armand Barbes«. Na ta balon so Nemci streljali in Gambetta je bil lahko ranjen v roko. Vsa balona je nosil mnogo pisem in nekaj poštinih goibov, ki so jih rabili za korespondenco z obleganim Parizom. Toda mnogo golobov ni prispelo na cilj. En balon je nosil tudi pse, ki naj bi se vrnil v Pariz, kar se pa ni posrečilo.

Gambetta

V celoti so poslali iz Pariza okrog 2 mil. 500.000 pisem in večina je bila dostavljena adresatom. Med obleganjem so izdajali tudi

list »Lettre Journal de Paris«, v katerem so objavljali vse važnejše vesti iz Pariza. Nekateri baloni so padli v morje, drugi zopet so prišli Nemcem v roke. Zadnji balon »General Cambrone« je nosil brzjavke s poštnimi golobi. Med drugimi je bila tudi zelo važna vest o sklenitvi premirja. Obleganci so imeli pripravljenih še pet balonov, ki se pa niso več dvignili, ker je bilo kot rečeno obleganje končano.

Obleganje Pariza je pokazalo praktičen pomen balonov. Pred obleganjem Pariza naletimo prvič tudi na protiletalski top, izdelan v Kruppovih tavnaricah. Takrat ni bilo važno, dali so balon zadeli ali ne. Saj se je tudi med svetovno vojno streljanje proti letalom začelo z improvizacijo. Obleganje Pariza 1870/71 je pa pokazalo tudi slabe strani balonov. Baloni se namreč ne dajo voditi, temveč so odvisni od vetra. Če je veter neugoden, zanese balon nad morje ali naravnost med sovražnike. Poskusi spraviti balone s pošto v Pariz so se posrečili samo trikrat. In tako se je leta 1870/71 ne samo pokazal pomen zrakoplovstva, temveč tudi postavilo važno vprašanje: kako zgraditi balon, ki bi ne bil odvisen od vetra, torej ki bi se dal voditi, tako da bi mu bila gospodar človekova volja.

Katastrofa pred 65 leti

15. aprila 1875. so se dvignili z balonom v zraku višave v Parizu Sivel, Croce-Spinelli in znani pionir na polju zrakoplovstva Gaston Tissandier. Balon se je dvignil takoj po 12 in okrog ene je bil že 5.000 m visoko. Pogumni letalci so imeli s seboj zalogo kisika, da bi mogli v višjih zračnih plasteh dihati. Metali so po vrsti vreče peska iz balona, ki se je neprestano dvigal. Ob 1.25 je bil že 7.000 m visoko. Temperatura je znašala —10 C. Gaston Tissandier je zabeležil v svoj notes: Sivel in Croce prebledela. Čutim utrujenost, vdiham svez kisik in takoj mi odleže. Vrgli so še nekaj vreč peska in tedaj se je Tissandier onesvestil.

Za hip se je zavedel in opazil, da balon pada. Vrgel je še eno vrečo peska, toda balon je še vedno padal. Zopet se je onesvestil, v naslednjem trenutku je zašlešal, kako ga Croce prosi, naj še zmanjša obtežitev balona. Šele po tretji uri je Tissandier prišel k sebi. Ozrl se je na svoja tovariša v kočari balona, ki sta pa ležala nepremično. Končno je kosara zadela ob tla. Tod kmalu je veter znova potegnil za seboj ves balon. Tissandier je odprl zaklopko balona in končno je slednji obelzel na tleh. To je bilo ob štirih. Živ je bil ostal samo Tissandier. Njegova tovariša Sivel in Croce-Spinelli sta bila postala žrtev poleta balona, ki se je dvignil nad 8.000 m visoko.

Sladkor v prehrani dojenčkov

Kaj so pokazali poskusi na raznih otroških klinikah

Ogljikovodiki, torej škrobne in sladkorne snovi, so neogibno potrebne pri prehrani dojenčkov. Po skušnjah na raznih otroških klinikah se uporabljajo v ta namen izmed mnogih ogljikovodikov samo nekateri. Dojenčke hranijo zlasti z mlačno v ta namen pripravljenimi sladkornimi snovmi, ki jih izdelujejo navadno iz pšeničnega škroba. Cim začne žitno zrnce kiliti, se sprosti v njem enzim amilaza, ki razkroji nakopičen škrob v vrsto enostavnejših ogljikovodikov, naposled pa v sladni sladkor ali maltozo. Tako lahko umetno prevedemo s primerno fermentacijo pšenični škrob v maltozo.

Pri podrobnejšem proučevanju, kako se loči kompliciran škrobni molekul, so prišli učenjaki na to, da je fermentov amylaz več. Med drugim dokazujejo to tudi razni produkti, nastali pri razkrajalnih procesih. Po tem, kateri ferment se je udeležil procesov, se delajo molekuli sladnega sladkorja, ki imajo sicer isti kemični sestav, toda njihovi atomi so v molekulih različno razporejeni, tako imenovani isomeri. Razločujemo dva različna isomera sladnega sladkorja: alfa maltozo in beta maltozo. Za prehrano dojenčkov je važno dognanje, da nastaja s fermentacnim delovanjem v rastlinskem telesu betasladni sladkor, v živalskem telesu pa alfa maltoza.

Tudi glikogen, tako važen za delovanje mišičevja, se nabira iz isomera alfa. To nas vodi k domnevi, da je za živalski in človeški organizem boljše alfa maltoza kakor njena oblika beta, ki se izdeluje v tovarniških preparatih za dojenčke, izdelanih s pomočjo rastlinskih fermentov. Da je ta domneva pravilna, je dokazal tudi

poskus: naše črevo laže absorbira alfa kakor beta maltozo. Na to dejstvo je opozoril pred leti Maljovih, ki je tudi pokazal, kako se da izdelovati iz škroba alfa-maltozo za dojenčke s pomočjo izvestnih gliv. Maljovihove skušnje so bile zadnja leta proučene na mnogih otroških klinikah in izkazalo se je, da so točne. Dojenčki, hranjeni s preparati, v katerih je alfa-maltoza, so se redili mnogo bolj kakor dojenčki, hranjeni z navadnimi preparati. To je nov primer, kako se teoretična dognanja uveljavljajo v praktični medicini.

Jablane brez cepljenja

Če odrežemo vrbovo vejico in jo vtaknemo v vlažno zemljo se prime in kmalu požene iz nje nova vrba. Tako se dajo razmnoževati mnoge rastline. Če pa poskusimo to z vejicami sadnega drevesa ali rože, ne požene vejice v zemlji korenin, temveč usahnejo. Zato se sadno drevje navadno razmnožuje tako, da odrezane vejice cepimo na mlade divjake. Divje rastoče drevesce nadomestijo vejicam manjkajoče korenine.

Nedavno so pa odkrili nov način razmnoževanja sa nega drevja. Poganki v kronah jablan se dajo pripraviti tako, da jih potem lahko odrežemo in posadimo v zemljo pa se primejo in iz njih požene drevesa iste vrste. Poganjek ovijemo spodaj s črnim izolacijskim trakom. Zadolžuje 7 do 8 cm širok trak, samo da povijemo poganjek precej visoko. Poganjek raste naprej, toda v tistem delu, ki je zatemanjen, se vrše enaki kemični procesi, kakor če bi bil poganjek v zemlji: iz spečih očes se

razvijejo koreninice in te omogočajo, da se poganjek prime v zemlji.

Uspeh te saditve se da povečati še s tem, da povežemo na poganjek, preden ga ovijemo s črnim trakom, vrečico iz neprozornega papirja, da raste poganjek v temi. Še večji uspeh dosežemo, če vzamemo namesto vrečice papirnato cevko, toda samo tako dolgo, da moli iz nje vršček poganjka. V temi poganjek obledi, postane pa tudi krhek, tako da moramo ravnati z njim zelo previdno. Tak poganjek se pa prime prej, kakor navaden. Poganjke ovijemo in pokrijemo spomladi, v zemljo jih pa zasadimo jeseni.

Kralj Haakon pianist in poliglota

Norveški kralj Haakon VII. se je rodil 3. avgusta 1872 na Danskem. Leta 1896 se je oženil z angleško princeso Maud, hčerjo kralja Edvarda VII. in kraljice Aleksandre. Norveška kraljica, ki je umrla predlanskim, je bila potemtakem sestra pokojnega Georga V. in teta sedanjega angleškega kralja.

Haakon VII. je edini kralj v Evropi, ki je bil izvoljen s splošnimi volitvami. Na prestol je prišel po vsenarodnem plebiscitu, izvedenem 12. in 13. novembra 1905. Dobil je 259.563 glasov proti 69.624 glasovom, torej 80 odstotkov oddanih glasov.

Čez štiri mesece po tem plebiscitu se je Norveška osamosvojila od švedske, s katero je bila združena sto let.

Kralj Haakon je vrhovni poveljnik norveške armade in mornarice, dalje častni admiral angleške mornarice in poveljnik 108. angleškega pehotnega polka. Odlikovan je skoraj z vsemi evropskimi odlikovanji, od znanega angleškega odlikovanja poveljevalca do španskega zlatega runa.

Kralj Haakon je nadarjen umetnik ter izvrsten pianist. Posebno nadarjenost ima tudi za jezike. Izvrstno govori ruski, francoski, angleški, nemški, švedski in seveda norveški.

Prestolonaslednik norveškega prestola princ Olaf se je rodil v Angliji leta 1903. Oženil se je s švedsko princeso Marto. Ima že tri otroke v starosti 3 do 10 let.

Zanimivosti

V Združenih državah ustanovljajo komarjevo farmo da bodo imeli za vališča redkih rib dovolj žive hrane. Učenjaki so ugotovili, da povzroča pomanjkanje medu v hrani pri sesalcih sivo dlako. Zdad pričujoče vprašanje dali se da ta nova teorija aplicirati tudi na ljudi. — Neki japonski inženir je baje prisilil murvino svilopreko z električnim tokom presti podolgovate kokone, ki imajo mnogo več vlakne kakor navadni. — Statistiki so izračunali, da je v Indiji blizu 12.000.000 zrakoskih žen izpod 15 let starosti in med njimi že okrog 300.000 vdov. — V členskem solitru, znanem gnojilu, so našli poleg treh glavnih prvih (natrij, dušik, kisik) še 32 drugih prvih kot primesi. — V kavi vseh vrst je nad 10% olja, ki se med kuhanjem kave nikakor ne izpremeni, tako da ga lahko izločimo iz kave usedline in uporabimo pri izdelovanju mila. — 45 odstotkov sedanjega prebivalstva Rusije se je rodilo po revoluciji l. 1917. — V koži želve se nabirajo podobni strupi, kakršni so v rastlini petotropnin, poleg tega pa človeški hormon adrenalin. — Helij je edina prvina, ki je bila odkrita na soncu prej nego na naši zemlji (spektroskopično). Od tod njegovo ime iz grškega helios = sonce. — Zaloga premoga na zemlji se cenijo na 7.400 milijard ton, a letna poraba znaša okrog 1.500 milijonov ton. Doslej znane zaloge premoga v zemlji bi zadostovale še za 5.000 let. — Če poješ eno svinjsko rebro več, bi moral hoditi vsaj 5 km neš. — Nova Zelandija je baje najbolj zdrava dežela na svetu. — Dnevni listi v Združenih državah in Kanadi izidejo dnevno v 42.000.000 izvodih.

Strokovna šola NSZ na Jesenicah

Jesenice, 14. aprila
Jeseniška podružnica NSZ je za svoje članstvo priredila strokovno šolo, ki je trajala od 17. februarja do 13. aprila. Strokovna šola je dala večjemu številu nacionalno zavednim delavcem predvsem pa bodočim delavskim voditeljem primerno strokovno izobrazbo in vpogled v razna aktualna, socialna politična, narodno gospodarska in strokovno organizatorična vprašanja.

Svečana otvoritev šole se je vršila v soboto dne 17. februarja s primernim nagovorom poslovednega podpredsednika NSZ g. dr. Jožeta Bohinjca iz Ljubljane. Skupno je bilo 15 predavaj zelo zanimive in poučne vsebine. Predavali so gospodje: dr. Branko Alujevič, dr. Obensel, Franjo Rupnik, dr. Kovič France, Saver Adolf, Makše in Zupan Valentin. Na otvoritvenem večeru je bilo navzočih 60 poslušalcev, povprečna udeležba je znašala 27 oseb.

Strokovna šola je v veliki meri dosegla svoj namen. Udeležencem je dala lepo zaokroženo znanje, ki jim bo mnogo koristilo v življenju.

V soboto zvečer je bil slovesen zaključek strokovne šole. V društvenem prostoru so se zbrali vsi, ki so posejali predavanja ter vodja šole g. dr. France Kovič iz Ljubljane. Večer je otvoril tajnik jeseniške podružnice g. Valentin Žen, ki je poročal o poteku in uspehu šole, bodril navzoče k še bolj vztrajnemu delu in jim priporočal, da naj svoje pridobljeno znanje širijo med svoje sodelavce in prijatelje, se lepo zahvalijo gospodom predavateljem in jim razdelijo lične priznane listine.

Zelo lep govor je imel na navzoče vodja strokovne šole g. dr. Kovič, ki je naglasil važnost prosvetnega dela med delavstvom, ki bo svoje pridobljeno znanje uspešno uporabljal v življenju in ga širilo med one, ki niso imeli prilike obiskovati to šolo. Opravičil je odsotnega g. dr. Bohinjca in dr. Alujeviča ter sporočil njihovo pozdrave in čestitke vodstvu NSZ.

V imenu vseh, ki so pohajali k predavanjem, se je predavateljem zahvalil g. Bartol Anton.

Po oficijelnem zaključku šole se je ob zvokih podružniškega tamburaškega zbora razvila prav prijetna zabava v medsebojnim kramljanju, ki je trajala pozno v noč. Prepričani smo, da so predavatelji vsaj delno izpolnili svoje dolžnosti, iz katere bo vzbrzel dober sad, širjenje prosvete je najbolj hvaločno in plodonosno delo, ki ga izobraženci z veliko vneto in ljubeznijo vrše med delavstvom.

Stanovanjskim najemnikom

Ljubljana, 13. aprila
Društvo stanovanjskih najemnikov za dravsko banovino v Ljubljani vabi ponovno še ostale stanovanjke najemnike za čimprejšnji pristop k društvu, ki je že v mnogih primerih posredovalo v prid članom. Čeravno je že razveseljivo število najemnikov vključenih, kar je dokaz, kako potrebna in koristna je taka organizacija pri nas za posameznika najemnika, le še niso vsi naši člani, tako iz mest kakor z dežele.

Le če bodo vsi v naši organizaciji brez razlike stanu, trgovci, obrtniki, uradniki, uslužbenici, delavci itd., skratka prav vsi, ki so najemniki stanovanja, lokalni delavci, bo naš pokret in veliko delo, ki nas še čaka, uspešen. Naše društvo si je namreč težke naloge v prid najemnikom, zato je slehernega tudi dolžnost, da podpre tako moralno kakor gnojnico svojo organizacijo in ji s tem omogoči izpolnitve teh nalog.

Članarina je tako majhna, da jo zmore danes vsakdo. Do konca tega leta znaša 9 din. Posebnih pristopnih tiskovnin ni potrebno izpolniti. Vsakdo, ki pri topi, kupi na prvi pošti čekov, položnic brez številke za 25 par ter napiše ček, štev. 12623 na ime lastnika čekov, računa pa Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani, Ljubljana — ter nakaže članarino do konca tega leta 9 din. to je 1 din mesečno. Obenem naj napiše različno ime in priimek ter točen naslov.

Ko prejme društvo od čekov, urada sporočilo o vplačnem znesku, se vplačnika takoj vpiše v član ko knjigo, ter je postal dotičnik član društva. Na eno takih položnic vplača lahko tudi več članov, imena vplačnikov pa naj se navedejo na hrbtni strani položnice.

Najemniki iz Ljubljane vplačajo lahko članarino oebno v pisarni društva Wolfova ul. št. 10 — II. nadst. med 10. in 12. uro dopoldne vsak delavnik, kjer naj se tudi priglase zaradi eventualnih informacij. Ponovno vabimo vse najemnike brez razlike stanu, da se še tekom tega meseca zanesljivo priglase k društvu.

Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

V tem čudnem človeku, ki ji je prav za prav grozil s smrtjo, ni bilo nič nizkotelega in predrznega. Čeprav je nazval »ženska« tisto, ki so jo vsi ljudje spoštljivo nazivali »gospa grofica«, je ohranil pri tem močnatost. Bil je sicer nekoliko domišljav, toda žalil je ni.

Gaetana je sprejela to njegovo drznost mirno, pač pa je bila vznemirjena notranje. Njen obraz je ostal miren, ko je odgovorila:

— Nisem sovražnica Renauda de Valcora. A kar se tiče njegove tajne, se zanašam na vas, Mathias Grel, da jo boste priklicali iz groba.

Po teh besedah se je mirno obrnila, da bi se vrnila k svoji kočiji.

Slepar je osuplo gledal, kako odhaja. Ni se pa ganil. Samo z očmi ji je sledil. Bilo je kakor da ga je groza priklovala k tlom.

Grofica de Ferneuse je pripovedovala o srečanju

z Gaelom svojemu sinu Herveu. Ni bilo podrobnosti, ki bi je mladenič ne bil moral slišati.

In on sam se je zdrl pri tem pripovedovanju. Da, v tem je moral tičati ključ do neke dramatične tajne.

Jasno je bilo, da se ta drzni dečko, navezan na markiza kdo ve po kakšnih računih ali zločinu, ne pripravljala na pot z vsakdanjim poslanstvom.

Tisti, ki bi se mu posrečilo slediti mu, bi prav lahko prišel na čisto poseben kraj in videl nekaj izrednega.

— In ta mož, Herve, boš ti, tako sem sklenila, — je dejala grofica.

— Jaz, mati! Jaz v vlogi vohuna!

Sin se je ponosno vzravnaval. Mati mu je položila roko na ramo in ga potolažila.

— Ne, sin moj, nikoli bi ti ne predlagala koraka, nedostojnega Ferneusov. Sicer pa, kako bi mogel zalezovati človeka, ki pozna tvoj obraz. Tebe bo čakalo tam drugo opravilo. Vidim te tam v duhu ne kot vohuna, temveč kot roko pravice. Ne skrivaj se za zvijačo, bori se odkrito.

— Kako to? Mar naj se spoprime s tem grobijanom? Sicer pa, kaj misliš, da bi se ne dal rajši ubiti, nego da bi izdal tistega, ki ga je sprejel v svojo službo?

— Herve, ti si učenjak. Obdarovan si z iznajdljivostjo, kakršne drugi nimajo.

— Znam odkrivati tajne prirode, žal pa ne skrivnosti srca, — je odgovoril sin s trpkostjo, ki njen pomen materi ni ušel.

— Verjamem ti, — je dejala grofica živahno. — Če bi ne bilo tako, bi ne gledal z nezaupanjem v moje tajne.

— Da bi ne zaupal vam! Ne izgovarjajte te besede, mati. Pripravljen sem slepo ubogati vas, ne da bi vas sploh vprašal po vaših tajnih pobudah.

— Verjemi mi, — je dejala Gaetana s trdim in odločnim glasom, — moji tajni razlogi so tvoja sreča, so pa tudi tvoja dolžnost.

V srcu njenega sina so naleteli te besede na globok odmev. Čutil je, kako topel in iskren je materin glas. In obmolknil je, zroč na njo. — Njegova sreča je bila Michelina. — A njegova dolžnost... kako neki je razumela njegova mati to dolžnost, nedvomno višjo, nego je bila neposredna sinovska poslušnost?

Kaj ni bilo lahko domnevati, da se zateka k svojemu sinu, da bi se osvetil za očeta in če najde sin tam na jugu sledove zločinsko uničenega življenja, da se mora temu življenju zahvaliti za svoje življenje.

Ta misel se ni porodila v njegovi glavi. In vendar ga je neprestano naraščajoča vneza vzpodbujala k nalogi, o kateri je slutil, da je sveta.

Grofica de Ferneuse je res sugestivno vplivala na svojega sina. Njeno prekipajoče, čeprav zadrževano čustvo, njena železna volja, svečan glas, vsa moč materinstva, kipeča iz njene strastne duše, vse to je prešinjalo mladeniča. Obšlo ga je nekakšno navdušenje. Sklonil se je in poljubil grofici roko.

— Izredno nalogo ste mi poverili, mati. Prisegam

pa, da storim za vas vse, kar bo v mojih močeh, da vam pripeljem rešitev zagonetke. Sicer pa vidim v tem, kako ste mi nalogo poverili, dolžnost ne morda vsem tem pomenu, kakršnega pripisujete tej besedi in katerega ne poznam, temveč v tem, kako se tiče moje ljubezni. Ta ljubezen velja oboževanja vrednemu bitju, stoječemu visoko nad vsem zlom. Če živi v zastrupljenem ozračju, jo moram iztrgati iz njega, preden postane moja žena. Rešiti jo moram skrivde, ki bi jo sama z grozo in gnusom odklonila. Obvarovati jo moram katastrofe, ki bo gotovo zadela krivce.

— Dobro, sin moj, — je vzklila grofica de Ferneuse. — Torej odpotuješ v Ameriko?

— Odpotujem.

— Ne izgubljal niti trenutka, — je nadaljevala Gaetana vsa v skrbeh. — Važno je biti Gaelu neprestano za petami. Kdo ve, ali ni že včeraj odpotoval. Pomisli, da je riora z ladjo že prispel v to ali ono pristanišče ali pa se je morda že odpeljal s tujo ladjo naprej.

Herveu se je zmračil obraz.

— Ah, mati, kako previdni ste. Jaz ne gledam tako daleč.

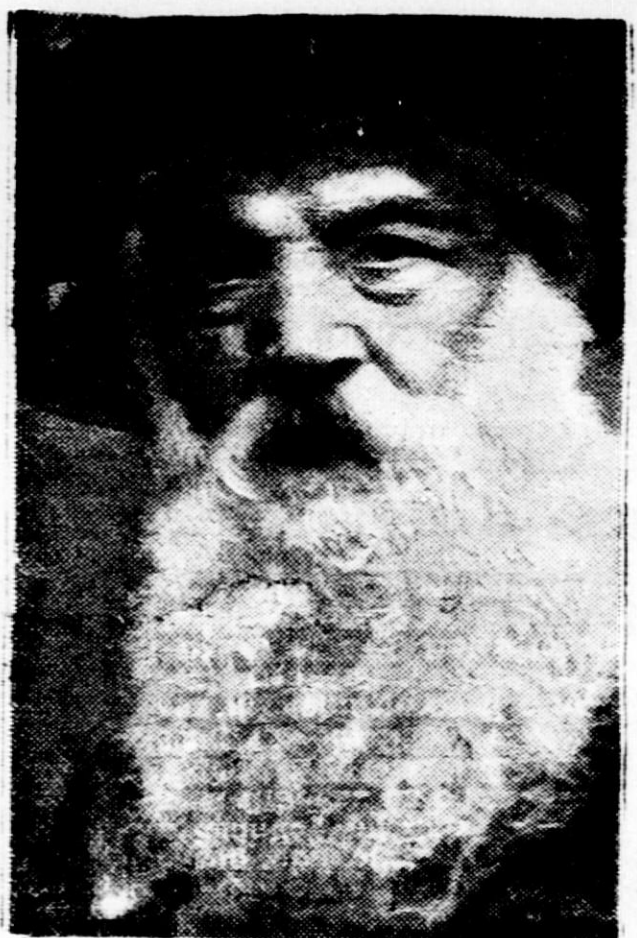
Vsta, je in srce se mu je skrčilo ob misli, da bo moral na dolgo pot.

Kako težko bo pustiti znanstvene poskuse. Resnice, ki bi bile morale biti zdaj odkrite, bodo morda na dolgo pokopane pod prahom njegovega laboratorija. In Michelina... Moral jo bo zapustiti, ne da bi mogel ostati vsaj v mislih pri njej.

Razgovor z Rihardom Jakopičem

Hoteli smo se osamosvojiti, pravi mojster, in do neke meje smo to dosegli, celo tujina nam je to priznala, doma pa smo prodirali zelo počasi

Ljubljana, 16. aprila. Od slovenskih umetnikov, ki so pred 40 leti s prvo razstavo v Mestnem domu postavili temelje slovenski likovni umetnosti, jih živi samo šest: Jakopič, Vesel, Jama, Stern, Vavpotič in Zajec. Najbolj močnega osebnost med temi je Rihard Jakopič. Njega smo pobarali, kako gleda ob 40-letnem jubileju na uspehe, ki so se javno manifestirali prvič 1. 1900.

Izredne razmere dandanašnje so zadele tudi mojstra Riharda Jakopiča. Nekega lepega dne so mu ukazali, naj izprazni svoj atelje na Mirju. Atelje se lahko smatra za podstrešje in mojster je oddal svoj delež k pasivni obrambi in izpraznil svoj atelje. Kar potrebuje najnujnejšega za delo, je prenesel na svoj dom na Novem trgu v bivši Reharjevi hiši, zdaj Žedomu, kjer stanuje že četrto stoletje.

Stara gosposka hiša ima stopnišče, kjer bi bilo prostora za tri »moderna« stopnišča. Predsoba v Jakopičevem stanovanju je tako velika kot dve veliki sobi v »moderne« stanovanjih. Takih prostorov danes ne grade več. Mojster sprejema v sobi, ki je okusno opremljena s stari pohištvo in z umetniškimi stvarmi. Sto starih drobnarij visi na stenah, mojster se med to »proptitjo« dobro počuti, pa tudi gost v takem okolju takoj kot doma.

Mojster si prižiga cigareto za cigareto, kašelj ga duši, po zadnji bolezni se kar ne more popraviti, srce mu je oslabele, ne vzdrži dolgo na stolu, koraka po sobi in zopet sede, a duh mu je svež in pronicljiv, spomin še odlični. V pogovoru se mojster odkrije predvsem kot dozorel, globok življenjski filozof, ki je vajen misliti široko, svojske, obsežne misli o vsem, kar se na tem svetu dogaja.

Takrat pred 40 leti sem se zelo zavzel za razstavo, kakor sem se vedno za vsako stvar zelo zavzel, in sicer tako, da sem pri tem na sebe pozabil. Pa nič ne de.

Vse naše nade iz tistega časa se niso izpolnile. O tem boste lahko čitali v mojih spominih, ki bodo v nekaj mesecih že objavljeni, vsaj upam tako.

Mi smo tedaj od tujega duha živeli in naša volja je bila, da pridemo do svojega narodnega življenja, do takega življenja kot se za narod spodobi. Polagoma je šlo in preko velikanskih zaprek. Jaz zase sem dal iz sebe, kar sem mogel, imel sem občutek, da bo nekaj od tega ostalo.

Tako smo delali do svetovne vojne, potem pa se je vse spremenilo. Nove ideje so prišle. Ko danes gledam nazaj v preteklost, morem reči, da je bil našega prizadevanja najlepši sad to, da se je slovenska umetnost v središču Slovencev le udomačila. Prej so se naši umetniki v tujini izgubljali, oba subica, Ažbe in drugi.

S svetovno vojno je bilo naše delo ovirano, po njej pa je vzniklo iz nas zopet precej talentov, le žal, da se nekateri opirajo preveč na internacionalno življenje.

Mi moramo hoteti, da kot narod ostanemo, da se po svojih sposobnostih in po svoji volji udejstvujemo.

Zivljenje pa je danes zmedeno in težko, to je res.

Toda vi in vaša generacija je vendarle nekaj ustvarila.

Nekaj je iz tega nastalo, na vsak način, nekaj je iz tega nastalo. Takrat je bilo v Ljubljani nekaj tujih umetnikov, slovenske potrebe so Nemci zadovoljili, kar pa je bilo Slovencev med umetniki, so delali pod nemškimi vplivom.

Mi smo se hoteli osamosvojiti in do neke meje smo to dosegli, celo tujina nam je to priznala. Doma pa smo prodirali zelo počasi. Slovenci so bili pod tujim vplivom že stoletja in tako v navado jim je odvsnost prišla, da niso imeli več poguma in volje, da bi se duhovno osamosvojili, se na lastne noge postavili. Osamosvajanje naroda kot celote je počasen proces. Jaz tudi nisem mislil, da bomo mi sami opravili vse delo, nadaljevali naj bi ga mlajši. Zdal pa se ves svet spet podira in bo nekaj novega nastalo, kaj bo nastalo, pa niti najbolj zvitih politikih ne vedo.

Jaz za svojo osebo si že nekako predstavljam ta proces.

Precej črno gledam v življenje. Ta proces se bo pričel z grozotami, potem se bo šele na boljše obrnilo. Čas, ki prihaja, bo čedalje bolj grozen.

Clovestvo je v splošnem tako, kako bi rekel, deloma je zinkirno postalo, deloma so na delu izkoriščevalci vsega clovestva, ki iščejo zase profit. Kolikor časa bo ta proces poteka, bo šlo čedalje nižje s clovestvom, po revolucijah, tudi po duhovnih, se bo na boljše obrnilo.

To so misli bolnega starčka in najbrže je prav, da se ljudem take stvari ne razlagajo na dolgo in široko. Objavlja naj se, kar more ljudem koristiti. To je edina pot, po kateri morejo ljudje priti do spoznanja dolžnosti na tem svetu, do vesti za blagor svojega naroda in s tem za blagor vsega clovestva.

To je edina pot. Pa je še precej dober in idealnih ljudi na svetu, ki pa ne morejo na površje, kajti danes lopovi vladajo svet, špekulanti, izkoriščevalci.

Kar se dogaja zdaj, je zadeva vse Evrope, vsega sveta. Začel se je proces nekakšne degeneracije vse Evrope, da vse Evrope. Iz tega pa bo nekaj dobrega nastalo. Vsi sedanji načrti se bodo podirli, nekaj pa bo nastalo, česar Nemci, ne Francozi in Angličani ne slutijo.

Kaj bo z nami? Če smo kaj vredni se bomo obdržali. Skrb za našo umetnost je dandanes precejšnja in lepe sadove bi naša umetnost rodila, če bi bil čas drugačen.

Ali se vam ne zdi, da je 40-letnica prve razstave s sedanjim razstavo v paviljonu nekam skromno proslavljena?

Meni se tudi zdi, da je tako. Bolje bi bilo, ako bi priredili razstavo v večji dvorani, na primer v Narodni galeriji, ali pa v paviljonu, in sicer v etapah, najprej dela starejših in prvih, potem dela prehodne in nato dela mlajše generacije. V paviljonu tudi manjkajo dela nekaterih dobrih likovnikov, da omenim samo Gojmiri Kosa, Pavlovca, Franceta Kralja itd. Ob taki priliki bi morali osebne razprte in tako zvane »notranje zadeve« potisniti v stran.

Se vedno delate, mojster?

Pomalem, poskušam, zaradi boleznih težko delam. Zato tudi težko živim. Kar sem imel starih stvari, sem jih oddal, nekliko trda je za življenje. Hvala bogu, imam nekaj prijateljev, ki mi pomagajo.

Tako je govoril mojster, ki je pred 40 leti položil s svojimi tovariši temelje za slovensko likovno umetnost. Ni dvoma, da je mojster storil svojo dolžnost in dal narodu umetnine, zaradi katerih so nas priznali v svetu kot kulturnotvoren narod. Drugo vprašanje je, ali je tudi narod storil svojo dolžnost, ko je sprejel umetniške vrednote velikega umetnika. Po tem sodč, kar je mojster povedal in kar je napisal v knjigi spominov, ki bo kmalu izšla, narod ni storil svoje dolžnosti. —nek

Gogoljev »Revizor« v Kreftovi režiji

Uprizorjen bo drevi — Nekaj podatkov iz avtorjevega življenjepisa

Ljubljana, 16. aprila. Nikolaj Vasiljevič Gogolj se je rodil 19. marca 1809 v ukrajinskem trgu Soročinci. Po svojih roditeljih vladstvin je podedoval lepe duševne darove. Že kot otrok je nastopal v dijaških predstavah in se poskušal kot pesnik. Njegova strastna in ognjevit narava si je želela sijajno bodočnost, čast in slavo.

Prihod v Petrograd ga je iztrezil. V hišnem vsrskem uradniškem centru so ga zatekle vsakdanjost, razočaranje in beda. Hotel je postati igralec, toda realizem njegove igre ga je onemogočil, ker je živel gledalščki takrat v znamenju retorike in patosa. Hotel je v Ameriko, a že v Hamburgu se je iztrezil in se vrnil.

Postal je neznan uradnik v vladni pisarni, nezadovoljen s svojo usodo, ki mu ni izpolnila njegovih hrepenenj. Postal je korepetitor pri neki ge. Longnovi in učitelj v »Patriotičnem institutu«.

Njegovo prijateljstvo s Puškinom mu je pripomoglo do vstopa v aristokratske kroge. Napisal in izdal je ukrajinske povesti, duhovite aforizme, historično podobo zaporoške Ukrajine XVI. stoletja z naslovom »Taras Bulba« itd.

KAKO JE NASTAL »REVIZOR«

Okolje, v katerem je živel in ki ga je tešilo, mu je kazalo dan za dnem važnost uradniškega stanu in spako, v kakršni je deloval ta stan. Gogolj je spoznal in domel veliko poslanstvo pisateljskega poklica. O tem je pisal svojem prijatelju: »Ne vem, zakaj me sedaj tako žejja po sodobni slavi. Vsa globina duše se mi tako rekoč trga navzven. Do sedaj nisem še napisal privnicear... Oni dan se je bila že začela postavljati zgodba komedije, tudi naslov je bil že napisan na belem, debelem sešitku: »Vladimir 3tje stopnje«, in koliko žolci, smeha in sol!... A hkratu sem občetal, videč, da se perjo kar samo od sebe zadeva ob mesta, ki jih za nič na svetu ne propusti cenzura. A kaj bo, če se igra ne bo igrala? Drama živi samo na odru; brez nje je kakor duša brez telesa. In kateri mojster izpostavi narodu nekončan umotvor? Druga mi ne preostane, kakor izmisliti si najnedolžnejšo zgodbo, ki ne bo žalila niti policijskega komisarja. A kaj je komedija brez resnice!«

Po različnih dramatičnih poizkusih. (med katerimi je tudi »Zeniteva«) je pisal »Revizorja« na osnovi zgodbe Puškina, ki je »nrec nekot sam nekaj podobnega živeli«.

VSEBINA KOMEDIJE

Zgodba je satirična značaja. Glavni junak je (poleg uradniškega stanu) neki mlad ficfirč, registrator Hlestakov, ki je pognal denar in obsedel s svojim slugo Osi-pom v gostini provincialnega gnezda, brez upanja, da bo prišel zopet v Peterburg. Uradništvo, s poglavarjem na čelu, ima zaradi različnih mahinacij slabo vest in pod dojmom teh zaslišujo v Hlestakovu revizorja, ki hoče inkognito razkrinkati njihovo poslovanje. Tu je začetek komedije, ki ji je dal Gogol motto: Nikar ne doži ogledala, če imaš grd obraz.

Prične se lov za revizorjem s hlapčevsko ponižnostjo in uslužnostjo, z ljubeznivostjo in gostoljubnostjo, podkupovanjem in gostitvijo.

Hlestakov se hitro znajde v situaciji in igra revizorja, ter brez predsodkov sprejema vse, kar mu troji v žep in naročje slaba vest uradnikov: gostije, denar, ljubezen, nevesto.

O karakterizaciji oseb piše Gogolj tole: »Hlestakov nikakor ne slepari; on ni lažnik po poklicu; on sam pozablja, da laže, in skoraj že sam verjame to, kar govori. Mladi mož se je razmahnil, dobre volje je: vidi kako lepo vse gre, da ga poslušajo, in samo iz tega vzroka tudi govori glaje in širje, govori od srca, govori popolnoma odkrito, in govoreč laže, se v nji izraža takšnega, kakršni je v resnici... Hlestakov ne laže hladno ali bahavo-teatralno: on laže s čustvom; v njegovih očeh se svetli naslada, ki jo ima od tega. To je sploh najlepši in najbolj poetični trenutek v njegovem življenju — malone nekakšno nav-

dihjenje. Pogoditi markantno vlogo, recimo poglavarja, ni težko, ker je to miren, zastavni pojav; črte Hlestakova so tako nemirne in fine, da jih vjame samo prvotni igralec...«

Ne samo glavni figuri igre, temveč vse od prve do zadnje so sočni življenjski liki, nesmrtni v svoji resničnosti, v katerih so ožigosane človeške napake, neobčutljivost, pohlep, gospodovalnost in hlapčevstvo. Zlat je humor, ki si je iz vsake ose-

be, delovanja in nehanja, a največja stvar: morami pomen in vrednost te igre.

Gogolj je videl, čutil in obsodil gnobilo uradniškega socialnega okolja in jo v podobli z zrelšča svoje vsekot moralne osebnosti. Pokazal jo je v vsej njeni tragikomiki v taki podobi, da vzbuja smeh in posmeh in hkrati solze sočutja nad neobčutljivostjo moralnih slabštev. Car Nikolaj I. je zagovarjal Gogolja, ko so ga napadali, saj je bil prepričan, da služi z žigosanjem uradniških izrazkov državi in njemu, carju. Izustil je pri krstni predstavi »Revizorja« te pomembne besede: »Ta igra ni kar tako, vsak je dobil svojo lekcijo, jaz pa največje«. Svetoval je svojim ministrom, naj si ne zamude ogledati »Revizorja«.

NAŠA LETOSNJA VPRIZORITEV

Usoda je hotela, da je bolezen onemogočila igrati Danešu vlogo Hlestakova na premieri kot jubilejni predstavi. Dobil jo je zopet Jan, ki mu je bila prvotno določena. Jana smo videli letos razen v različnih vlogah ljubimcev v igrah lažjega značaja, v interesantnem Shawovem »Hudičvem učencu«. V vlogi Hlestakova je vložil ves svoj igralski temperament in iznajdljivost svojega priznanega igralskega daru. Poleg Jana, bo igral eno največjih vlog Cesar (glavarja), ki stoji kot izredna figura ob Hlestakovu in ki se zdi zanj kot napisana. Nablocka v vlogi njegove žene bo kot Rusinja lahko podala kar najbolj veren lik, Levarjeva kot hči je doma v tej stroki vlog. — Zanimivost zase pa bo poleg vsega moškega in velikega dela ženskega ansambla v tej igri nastop Boj. Pečka, ki se je po dolgih letih nastopanja v opereti vrnil na dramski oder. Igral bo vlogo poštarja, ki jo je pred leti že kreiral. V prihodnji sezoni pa bomo imeli priliko videti tega odličnega igralca v zanimivi vlogi Liloma, v kateri nam je ostal nepozaben. Poleg Pečka bo nastopil tudi bivši član Drame Mirko Kaukler, ki je bil 7 let v švicl član Goetheanuma, ter Fran Milčinski, ki je znan našemu občinstvu kot član šentjakobskega odra in Radijske igralske družine. Delo je zrežiral dr. Bratko Kreft, ki je vnesel v vpriizoritev tudi nekaj zanimivih dramaturških domislekov.

Gozdni požari

Ljubljana, 16. aprila. Te dni smo brali v listih opozorilo glede gozdnih požarov. Na koncu se opominjajo dobesedno »mestni izletniki na strogo zakon. Saj na drugi strani nepazljivost in brezbrižnost mestnih izletnikov povzroča tudi veliko nezadovoljnost kmečkega ljudstva ter je vzrok, da se na deželi zlasti mladim mestnim ljudem že vse bolj, K sklepu pride pa najlepše: »Naj se torej nikdo ne pritoži, če je na deželi po pravici skupi.«

Priznati moram, da kaj podobnega že dolgo nisem bral. Predvsem je tu državna oblast, katere naloga je, da skrb za javno varnost ter da si noben državljan svojevoljno ne sme prilastiti te pravice. Drugič so zgornj navedene besede prav slabo priporočilo za naš turizem. Kdo se bo pa upal na deželo sprito takih groženj!

Ni res, da se podeželski ljudje boje mladim mestnim ljudem; res pa je, da so že večkrat ogražali vinjeni kmetijski fantje mirne turiste. Znano je, da današnja mestna športna mladina, ki ima veselje za naravo, splošno ne pije in ne kadil. Res pa je, da smo prišli pred kratkim na izletu po gozdni poti tik pod varjo ter našli sredi steze živo žerjavico. Polikali smo kmečke otroke, ki so se krog hiš igrali ter jih pozvali, naj pogasé še tleče ogije. »Mi nimamo to

naredili,« so se opravičevali, »Janez je zakuril,« so odgovorili in zvalili krivdo na svojega tovariša iz vasi.

Pustite torej mestne ljudi, če prinesejo denar na deželo, v miru. Za pravico in red pa skrbj oblast ter orožniki, ki naj pa tudi trdo primejo tiste, ki groze mestnim ljudem ter jih grdo obrekujejo.

Zadnji stavek opozorila naravnost sili kmetom krepelja v roke, naj udarijo na mestne izletnike! Kaj takega pa res še nismo doživeli.

Zanimiva razstava

Ljubljana, 16. aprila. Podmladek Jadranske straže na II. drž. deklški meščanski šoli v Spodnji šiški je priredil razstavo ročnih del svojih neumornih članic. Obsežna šolska soba je komaj dovolj prostorna za tako razkošno obilje sadov marljivih ženskih rok. Kot pester šopek bujnega cvetja se nasminajo obiskovalcu vsenaokoli v narodnem vzbodu in z narodnimi vzorci najvestneje izdelani prti in prtiči, robčki in slično. Blago se vrsti od najtanjšega batista do najtežjega platna. Vsi vzorci so posneti iz originalnih

Ob smrti dr. Vladimirja Travnerja

Pokojnikove zasluqe na kulturnem polju

Maribor, 15. aprila. Jutri v torek ob 4. popoldne bo kulturni Maribor pospremil na poslednji šiški poti enega najbolj znanih in nečuvno najpoglednejših Mariborčanov, sodnika okrožnega sodišča g. dr. Vladimirja Travnerja, o čigar smrti smo na kratko poročali v večerajšnji številki.

Dr. Vladimir Travner je bil glede na izrazite poteze človečanske usmerjenosti pravi človek in pol. Morebiti ni prišla ta značilna nota njegovega značaja do močnejšega izraza zaradi humerja, segavosti in vedrosti, s katero je blagi pokojnik izrekel svoje misli o tem in onem. Ob vsem mogotem je kramljal in pripovedoval. Na tisoče in tisoče zanimivih anekdot in do-

Ob smrti očke Zajca

Ljubljana, 16. aprila. Častitljivi starček Ksaverij Zajec, ki je pred večerajšnjim umrl, je bil med redkimi nad 90 let starimi Ljubljanci in eden od stare napredne, zavezne garde. Dočakal je 94 let in gotovo bi se izpolnila njegova želja, dočakati 100 let, če ne bi nesreča hotela, da je na sprehodu padel in se poškodoval, nakar ga je zadela možganska kap.

Pokojni Franc Zajec je bil rojen dne 15. novembra 1. 1846 v Veliki Loki na Dolenjskem. Zadnja leta je imel svoj dom na Privozu pri ugledni družini pokojnega sina Franceta, predlamskim umrlega optika, urarja in draguljarja v Stritarjevi ulici. Kljub visokim letom je ohranil čistost duha, zanimal se je skoraj do svojega zadnjega dneva za dogodke po svetu. Čital je časopise in je bil naročnik »Slovenskega Naroda« skoraj od ustanovitve lista, namreč od dneva, ko je stopil v listu in si lahko sam naročil tedaj edini napredni dnevnik. Rad se je sprehajal po mestu in še rajši zahajal k svojim sorodnikom in se veselil ob pogledu na svoje vnuke in pravnukle.

Očka Zajec je bil v službi na sodnji najprevo v Velikih Laščah in nato v Ljubljani. Tovariši in stranke so ga poznale kot dobrega in šaljivega človeka, pa tudi kot naravno zavednega človeka, saj je zaradi svoje narodne zavednosti imel hude neprilike z nemškimi sodniki, ki so zahtevali, da mora s slovenskimi strankami nemško govoriti, a bil je vester in priden uslužbenec, zaradi tega mu tuji tudi v službi niso mogli do živga. Starejši Velikolaščani se ga še spominjajo, saj je znal prijetno pripovedovati iz svojega življenja in duhovito izpovedovati svoje trdno napredno prepričanje. Preživel je vse svoje stanovske tovaršije in prevzel vdano nase bre me starosti. Ob svoji 88letnici je rekel, da bi rad ostal kar pri »obeh prestah«. Po tem visokem jubileju, ko je spoznal, da ga Bog le noče k sebi, si je želel dočeti zopet okroglo številko 100. Za njim žalujejo številni sorodniki, med njimi tudi sin inž. Rudolf, upokojeni višji gradbeni svet-

narodnih noš, peč, avb itd. Bele narodne vezene obrobijo deloma kvačkane deloma klekane čipke, sami ročni izdelki. Vmes se bohotijo rumene pomaranče — šivalne blazine — v ličnih koskih ter se družijo z umetnim cvetjem, spretno in okusno izdelanim iz raznobarnega sukna. Praktična je raznolika izbira volnenih izdelkov od potrebnih nežnih dojenčkov do težkih ogrinjal in pregrinjaj. Leseni krožniki, vsi pisani in vabljivi, vabijo kupca, zakaj vsa ta roba je naprodaj, in to za smešno nizke cene, da so komaj kriti stroški za material. Podmladek Jadranske straže bi hotel vnovčiti pač vse, da bi tudi njegove članice, ki so žrtvovale čas in denar, mogle poleti obiskati naš Jadrán, kar je namen prireditve.

Pomladku Jadranske straže in njegovi poverjenici gđ. nastavnici Cilki Skubčevici ter solski upravi k izredno posrečeni razstavi čestitamo! Vse in vsakogar, predvsem ženski svet opozarjamo, da je vredno stopiti na Gasilsko cesto in si ogledati to bogastvo izdelkov naših pomladkarič ter z okupom podpreti njihove plemenite težnje, svoj dom pa obogatiti s trajno vrednim narodnim izdelkom. Razstava bo odprta do petka 19. t. m.

Ob smrti dr. Vladimirja Travnerja

Pokojnikove zasluqe na kulturnem polju

tipov je stresal in sipal iz svojega sijajnega spomina. S komurkoli je prišel v dotiko, z vsemi je bil prijateljsko razpoložen, dober in ustrežljiv. To so čutili zlasti mariborski novinarji, ki jim je bil pokojni dr. Vladimir Travner prijateljsko in skoraj tovariško naklonjen. Bil je zelo priljubljen predavatelj, saj je svoje misli izražal ne samo z besedami, ampak tudi s primernimi mimičnimi spremljavami, ki so primerno podčrtavale izraženo vedro misel. In vendar je ta duhoviti in gibko naobrazeni mož živel silno preprosto vsakdanje življenje. Nič ni kazalo na njem, da bi hotel v materialnih zabedah naše dobe izkoristiti pomembni rek »Carpe diem«.

Bil pa je dr. Vladimir Travner marljiv in priden kakor mravlja. Tudi za »Slovenski Narod« je prispeval več poučnih in zanimivih člankov, dokler ga še ni ovirala pri delu in zbiranju gradiva neozdravljiva bolezen. Svoja zgodovinska znanstvena in zgodovinsko publicistična raziskovanja je osredotočal predvsem na zbiranje podatkov o posledicah kuge na Slovenskem, o raznih čarovniških procesih na Slovenskem, potem o doseljavanju Židov na Slovenskem in pa o turški dobi na našem ozemlju. Živahna pobudnost je premaknila njegovo pažnjo tudi na druga tirišča. Bil je znan muzikant, v zadnjem času se je mnogo pečal z zbiranjem podatkov o pomembnih slovenskih pravnikih, ki so dosegli v svoji znanstveni karieri in kulturno literarnem utvarjanju pomembne uspehe.

Kot dolgoletni preiskovalni sodnik pri tujakujem okrožnem sodišču pa je pokazal, kako se lahko spajajo interpretacije raznih pravnih dolobč z razumevanjem srca in človekoljubnim odzivom pameti. V tem pogledu je vršil dr. V. Travner svoje napore in težko službo v duhu onih vzvišenih idealov, ki jim je bil zvest do poslednjega utripa.

Slava dr. V. Travnerju!

Naj bo blagomu starčemu ohranjen svetel spomin, sorodnikom naše iskreno sožalje!

Zadnja pot

Božidarja Romiha

Krško, 15. aprila. Včeraj popoldne smo spremlili na zadnji poti sodnika novomeškega okrožnega sodišča in predsednika kazenskega senata g. Božidarja Romiha. V njem smo izgubili naprednega nacionalnega borca in izvršnega sodnika.

Pokojni se je rodil leta 1888 na Vrškem pri Krškem kot sin dolgoletnega krškega župana in ravnatelja meštanske šole v Krškem dr. Tomaža Romiha. Po končani ljudski šoli v domačem kraju se je napotil v Ljubljano, kjer je končal srednjekolske študije, nato pa v Gradcu juristično fakulteto. Po končanih študijah je stopil v sodniško službo in kot sodnik služboval v Brežicah, Šoštanju, Murski Soboti, Sevnici in Novem mestu. Kjerkoli je služboval, povsod si je takoj pridobil splošno spoštovanje s svojo strogo objektivnostjo.

Leta 1916 se je poročil z učiteljico Jermano Josipino iz znane narodne rodbine v Krškem. Iz zakona se mu je rodil sin Marjan, ki pa je leta 1932 umrl. Njegova prezgodnja smrt je močno zadela očeta, ki si od tega udarca ni nikdar več opomogel. Začel je bolehati in polagoma hirati, dasi je iskal povsod zdravja. Ko je začutil, da se mu bliža zadnja ura, se je dal prepeljati v krško bolnico, kjer je v petek zjutraj za vedno zatnil svoje blage oči.

Včeraj popoldne se je vršil izpred hiše žalostni pogreb, kakršnega zlepa ne pomnimo v Krškem. Že kmalu po četrtni uri so se začeli zbirati pred hišo pokojnikovi znanci in prijatelji od daleč in blizu. Po končanih molitvah je zapela Glasbena matica v Krškem pod vodstvom g. ravnatelja Vutkoviča »Vigred se povrne« nakar se je razvil pogreb proti pokopališču. Za križem so stopali številni nosilci vencov, ki so jih poklonili pokojnikovi prijatelji, nadalje odposlanstvo novomeškega Sokola in Glasbena Matica. Za krsto je stopala uzaščena soproga s sorodniki, za njimi pa številni stanovski tovariši in prijatelji, ki so prihili iz Novega mesta in drugod. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika njegov stanovski tovariš g. Verčon iz Novega mesta, nakar je Glasbena Matica zapela žalostinko in zemlja se je zgnila nad prezgodnjim grobom Božidarja Romiha.

Izpred sodišča

Murska Soba, 15. aprila. Slenkovič Ivan doma od Negove je imel s sodnijo že večkrat opravka radi različnih kaznivih dejanj zoper tujo lastnino. Tudi tokrat je zahrepenel po tujem blagu in nagovoril nekoga 16letnega dečka, ki je v bližini Gornje Radgone zagrešil tatvini ter odnesel zapeljasto uro in nekaj živili. Radi tega je bil Slenkovič obsojen na 8 mesecev strogega zapora in na izgubo častnih državljanških pravic za dobo 2 let. Pred okrožnim sodiščem sta se morala že zagovarjati Kocen Matija in žena Kocen Marija, ker ta se sporekla z Zorcem Andrejem iz Štrigove. Kocen Matija in Marija sta Zorca dobro premlatila z vsem, kar jima je prišlo pod roke. Matija je bil obsojen na 20, Marija pa na 14 dni strogega zapora, pogojno na 1 leto.

CLAUDETTE COLBERT in JAMES STEWART ŽIVLJENJE JE LEPO!

Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION, tel. 22-21 v odlični družabni komediji

KINO SLOGA
Velikostveni ep o večni Kini, ki v dramskem in umetniškem pogledu nadkriljuje vse dosedanje filme!
Radi velike dolžine filma predstave ob 16., 19. in 21.15 uri.
V glavni vlogi: Paul Muni in Luise Rainer.

Corinne Luchaire Aumont — v prekrasni ljubavni romanci
nepozabna iz filmov »Jeca brez rešetke« in »Grehe« ter Jean Pierre
Čakala Te bom (Dezertjer)
Kino Matica, tel. 21-24 — Ob 16., 19., 21. uri

KINO MOSTE
Danes ob 8. uri na željo občinstva zadnjič
Tango nocturno — Vivere
Znane cene!

Za povzdigo kmečkega stanu

Tretji strokovni tečaj za učitelje kmečko nadaljevalnih šol v Mariboru

Maribor, 15. aprila
Kmečko nadaljevalno šolstvo se je v zadnjih letih v Sloveniji zelo razmahnilo. Posebno v naših obmejnih krajih, je to šolstvo silno važno čimtelj v vzgoji naše kmečke mladine in za strokovno, gospodarsko in nacionalno izobrazbo naših bodočih gospodarjev. Ugotoviti moramo, da je zanimanje za kmečko nadaljevalno šolstvo med našim kmečkim ljudstvom, posebno med mlajšo kmečko generacijo, zelo veliko, kajti te šole dajejo naši kmečki mladini, ki ne more v razne kmetijske šole, edino vzgojo in podlago za poznejše delo na kmečkem obratu na kmečkem domu. Poudariti moramo, da imajo skoraj vsi drugi stanovi (trgovski, obrtniški itd.) svoje organizacije in priznane ter obvezne nadaljevalne šole, kamor zahaja ta mladina v dobi svoje priprave na poznejši poklic, edino kmečka mladina nima teh šol. In baš iz tega vidika, da bi tudi kmečka mladina, v dobi od svojega izstopa iz ljudske šole do res poklicnega udejstvovanja (ki se začne ko prevzame posestvo), dobi neko vzgojo, da ni popolnoma odtegnjena od nje in da vsaj obnovi in izpopolni pridobljeno znanje ljudske šole za praktično udejstvovanje, so kmečko nadaljevalne šole primarne važnosti in pomenijo velik korak in velik plus v napredku in skrbni za splošno izobrazbo naše kmečke mladine.

A za vodstvo teh kmečko nadaljevalnih šol, kakor tudi za vsa pouka na njih, je potrebno izobraženih in podkovanih učiteljev, ki bodo to vzgojo kmečke mladine znale pravilno izvesti in pravilno zagrabiti. To nalogo pa bo lahko popolnoma izpolnili le oni, ki je psiholog, ki pozna

dušo kmečke mladine in oni, ki bo znal svoja izkustva vzporediti in tako podati, da bo primerno duševnemu razvoju kmečke mladine in da bo obenem odgovarjalo krajevnim, splošnim gospodarskim in nacionalnim potrebam. Učitelj je brezdvomno ona osebnost, ki je spoznal kmečkega fanta že v šolski klopi, ki se je poglobil v njegovo duševnost in je proučil vso mentaliteto kraja in našo vas sploh. Zato bo kmečka mladina izročena njemu, prišla res v prave roke, ki bodo skušale preoblikovati kmečkega fanta, v dobi njegove novejšje duševne razviranosti in neurejenosti v njegovi pubertetni dobi ter iz njega napraviti pravega zrelega odraslega človeka — gospodarja. Učitelj je tudi temu kmečkemu fantu, ki je že zapustil šolske klopi pravi voditelj na poti, ko mora spoznavati res pravo realno življenje. Kdo drugi bi mogel na vasi izvršiti to težko in delikatno nalogo?

Da dobi učiteljstvo tudi potrebno strokovno izobrazbo prireja kraljevska banska uprava, kot organizatorica teh šol, primerne uvodne, metodčne, računovodske, gospodarske in strokovne tečaje, na katerih dobijo učitelji potrebno teoretično in praktično znanje.

Baš sedaj se vrši na banovinskih sadjarjskih in vinarskih šol v Mariboru tretji strokovni tečaj. Banske uprave in že prej šnja oblastna samouprava, ki je l. 1938. začela misel teh šol, sta v dobi 12letnega dela na tem polju ustvarili mnogo in priredili več metodčnih, uvodnih in računovodskih tečajev, kakor tudi že dva strokovna tečaja in sedaj tretjega.

Letos se je banska uprava, kljub težkim časom odločila, da priredi tretji strokovni

tečaj za učitelje kmečko nadaljevalnih šol. Za te tečaje je bilo med učiteljstvom veliko zanimanje, kar pričajo številne prošnje in da je kr. banska uprava zvišala število sprejetih, od prvotno 21 določenih, na 28.

Tečaj se vrši v treh razdobjih, in sicer v pomladanskem razdobju od 8. aprila do 14. maja, v poletnem od 10. junija do 15. junija ter v jesenskem od 6. do 26. oktobra. Tako bodo udeleženci dobili splošen pregled vseh važnih del v vseh kmetijskih panogah v teoretičnem kakor tudi v praktičnem oziru. Pouk se namreč vrši dnevno dopoldne od 8. do 12. teoretično, popoldne pa od 14. do 17. ure praktično. Poučujejo strokovnjaki mariborske vinarske in sadjarjske šole in sicer sledeče predmete: sadjarstvo, živinorejo z mlekarstvom, poljedelstvo in travništvo, vrtnarstvo, kmečko gospodarstvo, gozdarstvo, čebelarstvo in vinarstvo s kletarstvom. Učitelji udeleženci imajo uraden dopust.

Otvoritev tečaja je bila v ponedeljek in je imenu kraljevske banske uprave otvoril tečaj ravnatelj ban. vinarske in sadjarjske šole G. Priol, ki je zastopal obojeleke višjega ban. šol. svetnika G. Krošila, prvoboritelja za misel kmečko nad. šol.

Udeleženci, ki imajo proti sorazmerno malenkostni oškodnini, vso oskrbo v šoli, bodo ob koncu tečaja polagali izpit in sicer pisni in ustni, pred posebno strokovno komisijo.

Tečaj je velike važnosti za naše vzgojitelje in bodo naši narodni pionirji. Na vasi, naši učitelji teoretiško in strokovno podkovani šli med narod, med kmečko mladino in posvetili vso skrb in delo le njemu in njej.

Usodni streli v Hutterjevi tvornici

Zadnje dejanje ljubezenske žaloigre, katere žrtev je postala 16 letna Marija Frank

Maribor, 16. aprila
Bilo je v jutranjih urah dne 25. januarja letos, ko se je razširila po Mariboru vest o ljubezenski žaloigri, ki se je odigrala v Hutterjevi tekstilni tvornici. Žrtev krave drame, ki je globoko presunila prebivalstvo, je postala komaj 16letna Marija Frank, morilec pa je bil 28letni Adam Tomič, ki ga je policija aretirala. Žrtev nevrčunljive ljubezni so ob velikem spremljevalstvu pokopali na pokopališču, morilec pa se je moral danes dopolniti zagovarjati pred velikim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča in sicer zaradi obtožbe državnega tožilca, češ da je z zrelimi preduktur s strelom iz samokresca usmrtil Marijo Frankovo.

Podlaga za današnji kazensko razpravo, za katero je bilo živahno zanimanje, je tvorila obširna obtožba, iz katere posnemamo naslednje podrobnosti:

Žrtev zločina Marija Frank je bila doma iz Starešinec pri Cirkovcih. Zrasla je pri Jerneju Lahu ki jo je po materini smrti, ko je bila deklica stara 3 leta, vzela k sebi in jo pohlčnil. Pri posestniku Lahu je Frankova živel od svojega 14. leta. Čim je odrasla šola, se je podala v Maribor, kjer je našla zaposlitev v Hutterjevi tekstilni tvornici kot tkalica. Obtoženi Adam Tomič je bil že več let uslužben v Cirkovcih. Za Frankovo se je Tomič začel zanimati že takrat, ko je živel pri svojem redniku Lahu. Vendar pa Lah temu razmerju ni bil naklonjen, ker je bila deklica še premlada. Večkrat je Tomiču resno odsvetoval, da bi se dekletu preveč približeval, in s tem preprečil, da bi se med njima in dekletom prežgodel razvoj kako ljubezensko razmerje.

Ko je Frankova odšla v Maribor, sta si začela s Tomičem dopisovati, nakar so se začeli tudi medsebojni obiski. Frankova se je kmalu razvila v brhko deklo, bila je zelo živahne narave. Že leta 1938, ko je bila Frankova stara 14 let, je prišlo med obema tudi do intimnega izživljanja. Smatrala sta se kot zaročena in nista svojega razmerja pred nikomur prikrivala.

Proti koncu leta 1939 je Frankova opazila, da je v blagoslovljenem stanju. Toda ta okolnost ni povzročila ne njeje ne Tomiču posebnih skrbi, ker sta se pač hotela poročiti, čim bi si za to ustvarila primerne pogoje.

Toda Frankova, ki se je s Tomičem seznanila še kot otrok in ki ni nikdar uživala prave dekliške prostosti, je razmerje s Tomičem kmalu začela čutiti kot oviro in težo. To pa tem bolj, ker je bil Tomič zelo ljubosumen in je pazil na vsako njegovo kretnjo ter prežal na vsak njen pogled. Že kmalu potem ko so se med njima začeli odnosi, se sledili tudi spori. Ti mali spori so se sicer vedno izgledali, toda na strani Frankove se je nagajenje do Tomiča ohlajevalo. K temu je gotovo veliko prispevala tudi okolnost, da je Tomič to, česar ni dosegel z opominom in lepo besedo, skušal pri dekletu doseči z grožnjami. Padlo so besede o uboju in samomoru, tako da se je pričela Frankova Tomiča nazadnje že bati. Pa tudi Tomič je opazil da mu deklo ni več tako vdano, kakor si je želel in kako: je bilo nekoč. Prav ta okolnost pa je še povečala njegovo ljubosumnost in stopnjevala njegovo skrb, da bi Frankova ne prišla pod vpliv kakega drugega moškega.

Ob takih razmerjih se je soglasje med obema začelo polagoma rušiti. Frankova je z doraščanjem postajala tudi samostojnejša in odločnejša. Nazadnje se je odločila, da razmerje s Tomičem sploh prekine. Prav iz tega razloga si je zadnje dni v decembru 1939 dala odpraviti telesni plod. Ali se je to zgodilo sporazumno s Tomičem ali ne, ni dognano. Neka priča ki je bila najboljša prijateljica pokojne Frankove, pravi, da ni Frankova o splavu Tomiču ničesar povedala. To se zdi tudi verjetno, kajti Frankova je hotela z odpuščajo svojega razmerja postaviti Tomiča pred že izvršeno dejstvo. Na drugi strani pa je res, da je Tomič prav v tistem času dal Frankovi 700 din, ki jih je verjetno uporabila za odpravo telesnega plodu. Tomič to tudi prizna, pač pa trdi, da je dal denar za to, ker je menil, da ga Frankova potrebuje za zdravljenje, kakor mu je to pripovedovala, ne pa za splav, o katerem mu ni bilo nič znanega.

Čim je zadeva z odpravo telesnega plodu za Frankovo ugodno potekla je pisala Tomiču v Cirkovce pismo, v katerem mu sporoča, da hoče z njim prekiniti. To se je zgodilo dne 14. januarja 1940. Dasi mu je v tem pismu jasno obrazložila svoje stališče, pa se Tomič ni hotel vdati.

Upal je še vedno, da se mu bo posrečilo spet pridobiti deklo. Naslednje nedelje se je pripeljal v Maribor in se s Frankovo ponovno sestel. Kaj sta se na tem sestanku dogovorila, ni točno ugotovljeno. Zdelo se je, ko da bi se bila spet pobotala. Toda ko je Tomič spet odšel iz Maribora, mu je Frankova ponovno sporočila, da noče imeti z njim nič skupnega. Svoje prave misli si Frankova ni upala Tomiču povedati v obraz, ker je nosil zmerom s seboj samokres in ni poznal nobenih šal.

Ko je Tomič dne 23. januarja 1940 prejel njeno pismo, je bil silno razburjen. Pismo je takoj raztrgal in ga vrnil v štečnik. Kuharici v Cirkovcih je dejal, naj mu takoj zlika hlače, češ da mora takoj v Maribor, kjer bo ustrelil neko žensko, ki ga je upropastila in nato samega sebe. Kuharica je skušala Tomiča pomiriti, toda Tomič jo je napadil ter ji dejal, da bo že videla.

Proti 19. naslednjega dne se je Tomič zgledil pri neki trgovski pomočnici v Cirkovcih. Bil je razburjen in se gledal stalno na uro. Dejaj je, da se mora odpeljati v Maribor in je s seboj vabil tudi omenjeno deklico. Skušal se je ji dobrikati in ji je dejal, da mu zelo ugaja, toda deklica mu je odvrnila, da »na vendar razmerje je s Frankovo, nakar je Tomič odvrnil, da naj vzame vrag Frankovo. Ob 21. uri se je Tomič vsedel na vlak in prispel v Maribor okoli 22. ure in to brez dovoljenja svojega starišča. Ko je dospel v Maribor, se je Tomič podal na stanovanje Marije Frankove v Loški ulici 2, kjer je stanovala kot podnajemnica.

Že čez kake pol ure pa je pritekla Frankova vsa preplašena v sami srajci iz sobe v sobo Katarine Krambergerjeve, pri kateri je stanovala. Ter dejala, da jo hoče Tomič ustreliti, ker noče več pristati na to, da bi bilo med njima še nadalje ljubezensko razmerje. Krambergerjeva je Frankovi, ki se je napram Tomiču poslužila preteve, češ da mora na stranišče, svetovala, naj se skrije pri sosedih. Frankova je zares po-

trkala pri neki družini, ki stanuje v isti hiši, in ki ji je tudi dovolila, da lahko pri njih prenoči. Kmalu potem, ko se je bila Frankova skrila, je potrkal na vrata Krambergerjeve Tomič in vprašal po Frankovi. Bil je tako razburjen, da je Krambergerjeva na njegovo zahtevo takoj vstala in skupaj z njim po svoji hiši iskala Frankovo. Potrkala sta tudi pri stranki, kjer je bila Frankova, toda tam se niso oglasili. Tomič se je končno vdal in se spravil nazaj v sobo Frankove.

Naslednje jutro je Frankova morala nastopiti delo v tkalnici ob 5 uri. Vstala je že zelo zgodaj, da bi čim prej prišla iz hiše in ubežala Tomiču, o katerem je mislila, da si gotovo ne bo upal priti za njo v tvornico. Izposodila si je od svoje prijateljice, ki stanuje v isti hiši, obleko ter nato odšla na delo. Kmalu po njenem odhodu je prišel v kuhinjo Krambergerjeve tudi Tomič ter se podal za Frankovo.

Ko je Tomič prispel do Hutterjeve tvornice, je šel skozi vhod. Vrata ga je skušala zavrniti, toda Tomič je dejal, da nese svojemu dekletu malico. Povprašal je številne delavke, ki jih je srečal, kje je Frankova, dokler ji ni končno našel na hodniku pred strojno dvorano. Ko je Frankova zagledala Tomiča, se ni ustavila ampak je nadaljevala pot k svojemu stroju. Nekaj sta govorila med seboj, njenih besed pa ni nihče slišal. Pred strojem Frankove sta se oba ustavila. Čim se je to zgodilo, je Tomič potegnil iz žepa roko, jo dvignil proti levi prsni strani Frankove, nakar je že tudi počil strel. Frankova se je takoj zgrudila, Tomič pa se je obrnil, da bi odšel. Tomič je odšel mirno z vratarjem. Ob vhodu tvornice se je Tomič javil policijskemu stražniku in mu na njegovo zahtevo takoj izročil orožje. Na stražnikovo vprašanje, čemu je to storil, mu je odvrnil: »Sta je to! Ništa! Ko ga je nato stražnik aretirал in ga vodil nazaj na kraj zločina, je stražnik ponavljaj besede, da je pač storil to, kar je mislil.

Pri zaslišanju je Tomič skušal svojo krivdo zmanjšati z izgovorom, češ da je dejanje storil nemisljeno v hipni razburjenosti, porojeni od razočaranja nad Frankovo, ki jo je imel zelo rad. Po dejanju je hotel se samega sebe ustreliti, toda samokres mu je odpovedal. V teku preiskave je bil Tomič odpuščen iz službe, tako da je vsa žaloigra prišla pred civilno sodišče.

Razprava v času poročila se ni zaključila.

Iz Ljutomera

— Uspela repriza Dramatski odsek Sokolskega društva v Ljutomeru je večeraj ponovilo dramo »Hasanaginica« v režiji G. Apihove. Tudi tokrat je bila težka drama, ki zahteva obilo truda, odlično izpeljana. Scenarij, kostumi, nove kulise, balet in dobra interpretacija vsebine so povzdignili li uspeh drame. Z izredno spretnostjo sta bili podani glavni vlogi Hasanaga v osebi G. Stoparja in Hasanaginica v osebi G. Apihove, vse ostale vloge so bile paralelno z glavnima vlogama podprile prodoren uspeh drame. Pomnoženi sokolski orkester je pod vodstvom br. Seršena pridrivel povzdignili. Uporizoritev je bila vedno dobro obiskana.

— Tudi vrtnice so pozbele. V letošnji zimi je pozbeelo mnogo vrtnic, čeravno so bile na vrtu primerno zagrebeno. Tudi veliko lepoticnega grmičevja in drugih trajnic je pozbeelo, ki navadno niso pozbele. Vrtnarji so zaradi tega dvignili ceno vrtnicam od 10 do 12 in 15 din, kar je za naše prilike že lep denar za eno vrtnico.

— Pregled cen. Pred dnevi je komisija, ki obli v nji zastopniki sreskega načelstva, zastopnik trgovcev in zastopnik mesarjev pregledala cene v večjih trgovinah,

v srezi le štirih in cene mesarjev. Pregled je bil potreben, vendar bi se naj pravilnik o kontroli cen v toliko izpremenil, da bi se ne kontrolirale samo cene grostov, temveč tudi manjših trgovcev po vaseh.

— Sokolski sestanek. V nedeljo je bil sestanek sokolskega članstva v Strigovi, ki se je polnoštevilno udeležilo predavanja, ki ga je imel društveni prosvetar br. Belec. Predavanju o nalogi današnjega sokolstva je sledila kratka debata, v kateri je članstvo sklenilo, da se bo redno sestajalo vsak mesec. Prosvetni odbor pa bo preskrbel potrebna predavanja.

— Zopet ob nepravem času. Cesta od Noršincev do Križevcev je vsa posuta z gramozom, celo peši morajo skoraj po gramozu, kolesar vozi težko, če pa drvi avto, leti kamenje na vse strani. Kaj ko bi bil ta gramoz že razgrajen v zgodnji pomladi ter bil do sedaj že vtačen v takrat še razmeroma mehko cesto? To smo enkrat že priporočali, sicer pa je skušnjava, temveč tudi manjših trgovcev po vaseh.

Maribor je počastil dunajske zmagovalce Lep sprejem na mariborskem kolodvoru — Iz razgovora z dr. Andrejevičem

Maribor, 15. aprila.
Sicer se je naš Maribor nekam pozno zganil v misli, da je treba primerno počastiti slavno nogometno enajstoročje, ki si je priborila na Dunaju tako lepo zmago na zelenem polju, s pristranskim sprejemom in podprvom. Navzlic temu pa so se Mariborčani v lepem številu in skoraj spontano zbrali pred prihodom današnjega polodanskega dunajskega brzega vlaka na peronu, da iskreno pozdravijo zmagovalno enajstoročje. Posebno številno se je zbrala na kolodvoru naša sportna mladina. Prišli pa so tudi starejši predstavniki raznih mariborskih sportnih organizacij. Ob prispetju brzega vlaka so zavrili živahni klic našim vrtnim zmagovalcem. K vlaku, v katerem se je vozila enajstoročja, so pohiteli naši mariborski sportni predstavniki s predsednikom tukajšnje nogometne podzveze mag. Maverjem in podpredsednikom G. Joštom. G. Maver je v toplih besedah pozdravil v imenu obmejnih sportnikov dunajske zmagovalce. Izrekel jim je pristrano dobrodošlico na domačih tleh. Obenem je poudaril, kako veliko uslugu so napravili s svojo zmago ne samo slovesu jugoslov. sporta, ampak tudi vsem obmejnim Slovincem zaradi specialnih prilik, v katerih živimo. Gospa Maverjeva je poklonila vrtnim zmagovalcem krasen šopek cvetlic. Vneta sportna mladina pa je hitela pri članih enajstoročja s prošnjo za podpis. G. Vahtar je poskrbel za to, da je vsak igralec naše nogometne reprezentance dobil nagelček z rožmarinom in narodno trobojnico. V prijetnem razgovoru je potekel čas postanka, ob odhodu vlaka so spet zavrili živahni klici pozdravi enajstoročja, ki je ni utrudil napor tekme in vožnje. Vsi so bili prijetno presenečeni zaradi bratskega pozdrava, ki jim ga je pripravil ob vrnitvi v domovino narodni in sportni Maribor.

Mariborske in okoliške novice

— Odprta noč in dan so groba vrata... V Petrovem selu je preminila veletgovorica žena, Marija Osterc, stara 48 let. Umrla je žena plačljivega natakarja, Frančiška Gajšek, stara 57 let. V Slovenski ulici 18 je preminila zasebnica Marija Cvah, stara 65 let. Žalujejo naše globoko sožalje!

— Znanstveni izlet na Pošto. V okviru tukajšnjega Zgodovinskega društva je bil na Pošto poučen znanstveni izlet z ogledom pomembnih sledov pošteleske keltse naselbine. Izleta se je udeležilo lepo število mariborskih zgodovinarjev in ljubiteljev zgodovine. Tolačile je prof. Franjo Besa.

— Beseda o zelenjavi. Trdi se, da se je zelenjava pocenila, vendar pa niso cene v nobenem razmerju s cenami lanskega leta. Ako si hoče večja družina privoščiti spinacio, ji je 10 dinarjev v to svrhu premalo. Koliko pa je družini, ki bi to zmogla? (Delavska Politika)

— Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Minaškovca lekarna pri Orlu na Glavnem trgu 12, tel. 25-85, ter Remsova lekarna pri sv. Roku na vogalu Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32.

— Razne novice. Na Vodnikovem trgu je zavozil tovarniški delavec Maks Pobenšek s svojim kolesom v kanalsko rešetko. Posledica je bila, da je Pobenšek priletel na tla ter obležal nezavesten s hudimi poškodbami na glavi. Mariborski reševalci so ga odpeljali v bolnico. — V Mejni ulici je padel z voza 7letni upokojenji železničar Mihael Korb in si pri padcu poškodoval rebra. Zdravi se v tuk. bolnici. V bolnico so prepeljali tudi 38letnega posestnika Franca Dimazija iz Spodnjega Dupleka, ki si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo.

— Pri Sv. Tomažu pri Ormožu je bil ubit nek Franc Klemenšek. Orožniki razčiščujejo zadevo. Večera popoldne je bila sodna obdukcija Klemenškovega trupla. — V 40 cm globokem potoku pri Lesah pri Prevaljah je utonila 63letna posestnica Marija Slana. Očividno gre za smrtno nesrečo.

— Mariborske tržne cene. V smislu poročila štev. 15 tukajšnjega mestnega tržnega nadzorstva so na mariborskem trgu sledeče cene: krompir merica 10 do 14 din, kg 2 do 2.50. Na sobotnem trgu je bilo 35 vozov in 128 vrec krompirja. Čebule je bilo 28 vrec, čena 3 do 4 din za kg, česen 8 do 10, kisto zelje 4, kisto repa 2, kg karfiolje 10 do 12, hren 7 do 9, kg glavate solate 18 do 20, grah v stročju 16 do 18, luščen grah 20. Sadje: Jabolka 5 do 9, hruške 6 do 9, suhe slive 6 do 10, celi orehi 8 do 9, luščeni orehi 24 do 28, pomaranče 1 do 3. Zita so pripeljali 85 vrec. Liter pšenice po 2, liter rži po 2, liter ječmena po 1.75, liter koruze 1.50 do 2, liter ovs 1.25, liter prosa 2.25, ajdo 1.50, prosenega pšena in ajdovega pšena 4 do 5. Fiziol prodajajo liter po 4 do 6 din. Ribji trg: belice 8 do 14, ščuke 15, morske ribe 12 do 28, morski raki 34. Mlečni izdelki: smetana 10 do 12.50, mleko 2.50 do 3, surovo maslo 32 do 36, čajno maslo 36 do 40, kuhano maslo 36 do 40, domači sir 10

— Kostanji padajo. Dosedanji drevovaldivjih kostanj pred pokopališčem so začeli podirati. Ker so kostanji delali škodo vrtnarju, jih je od občine odkupil po 50 din. Obvezal pa se je, da bo nasadil ob poti živo mejo, ki mu ne bo delala škode.

— Nev tajnik. Pri občini so nastavlili novega tajnika, ki je zamenjal dosedanjega tajnika.

— Prispevki občin za sreski kmetijski odbor. Občine Ljutomerskega sresa morajo po odredbi bana prispevati za Ljutomerski sreski kmetijski odbor 10.3% od celokupnega proračuna.

— Učiteljsko zborovanje. V soboto se je vršilo pri Kapeli zborovanje učiteljskega društva za Ljutomerski srez. Zborovanje je vodil predsednik društva G. Ivanjšič. Zborovalci so obravnavali aktualna vprašanja, ki se tičejo šole in učiteljskega stanu.

— Nabrekli cesta. Banovinska cesta pred železnico pri pokopališču se je močno dvignila in nabrekla ter je promet zelo otežen. Bilo bi najbolje, če bi se nabrekli odstranila, v čisto pa bi se vkopalo kamene ter bi se na ta način cesto dobro zbila in bi se več ne dvigala.

— Zastrupljena jacea. Lovska družba v Ljutomeru je v preteklem tednu po pametnih nastavih nad 3000 zastrupljenih jaje kot vabo za vrane. Ker ljudje že delajo na polju, opozarjamo, da takih jajc ne pobirajo, ker so zastrupljena. Sicer pa je bilo zastrupljanje uradno razglašeno.

Ob tej priliki se je razvil med dopisnikom našega lista in mednarodnim tajnikom JVS G. dr. Andrejevičem, ki je našo enajstoročje spremljal na Dunaju, zanimiv razgovor, iz katerega poudarjamo predvsem sledeče: Naša državna reprezentanca je bila na Dunaju še precej dobro sprejeta. Vsa naša ekipa je za časa bivanja na Dunaju stanovala v nekem starem hotelu, ki pa je bil povsem udoben. Samo s hrano smo imeli težkote. Gostitelji so se sicer vedno potrudili, da bi ustregli vsem našim željam, toda igralci s hrano absolutno niso bili zadovoljni, to pa predvsem zaradi silno majhnih porcij, ki so jih dobili. Tako se je zgodilo, da so n. pr. pol ure po kosilu že hoteli v svoje sobe ter se z našo salamo in sirom in maslom, ki so ga vzeli s seboj, posteno založili. Igralci niso dobili v petek nobenega mesa, ampak samo ribe, kar pa ne bi zadostovalo glede kondicij naših igralcev, ako ne bi nesli s seboj na Dunaj »rezervne hrane«. Glede tekme same je G. dr. Andrejevič poudaril, da je naša državna reprezentanca takoj sijajno zaigrala, da so bili Dunajčani naravnost navdušeni nad predvajano igro. Pa so tudi naši fantje zaigrali s tako ambicijo in v nemno ter požrtvovalnostjo, da so si zmago popolnoma zaslužili, dasi se je nemška reprezentanca, zlasti v drugem polčasu, na vso moč prizadevala, da bi dosegla neodoljiv rezultat. Vsi igralci so bili po tekmi tako izčrpani, da so takoj legli k počitku. Za njihovo sijajno zmago bo dobil vsak igralec od naše vrhovne nogometne instance po 1500 din premije. Zanimivo je, da ni dobil naš savez od nedeljske meddržavne tekme nobene gotovine, ampak so Nemci naši reprezentanci plačali le prosto vožnjo od meje na Dunaj in nazaj ter poskrbeli za hrano in stanovanje. Za iste pogoje pride namreč tudi nemška državna reprezentanca k nam.

Mariborske in okoliške novice

— Odrpna noč in dan so groba vrata... V Petrovem selu je preminila veletgovorica žena, Marija Osterc, stara 48 let. Umrla je žena plačljivega natakarja, Frančiška Gajšek, stara 57 let. V Slovenski ulici 18 je preminila zasebnica Marija Cvah, stara 65 let. Žalujejo naše globoko sožalje!

— Znanstveni izlet na Pošto. V okviru tukajšnjega Zgodovinskega društva je bil na Pošto poučen znanstveni izlet z ogledom pomembnih sledov pošteleske keltse naselbine. Izleta se je udeležilo lepo število mariborskih zgodovinarjev in ljubiteljev zgodovine. Tolačile je prof. Franjo Besa.

— Beseda o zelenjavi. Trdi se, da se je zelenjava pocenila, vendar pa niso cene v nobenem razmerju s cenami lanskega leta. Ako si hoče večja družina privoščiti spinacio, ji je 10 dinarjev v to svrhu premalo. Koliko pa je družini, ki bi to zmogla? (Delavska Politika)

— Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Minaškovca lekarna pri Orlu na Glavnem trgu 12, tel. 25-85, ter Remsova lekarna pri sv. Roku na vogalu Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32.

— Razne novice. Na Vodnikovem trgu je zavozil tovarniški delavec Maks Pobenšek s svojim kolesom v kanalsko rešetko. Posledica je bila, da je Pobenšek priletel na tla ter obležal nezavesten s hudimi poškodbami na glavi. Mariborski reševalci so ga odpeljali v bolnico. — V Mejni ulici je padel z voza 7letni upokojenji železničar Mihael Korb in si pri padcu poškodoval rebra. Zdravi se v tuk. bolnici. V bolnico so prepeljali tudi 38letnega posestnika Franca Dimazija iz Spodnjega Dupleka, ki si je pri padcu s kolesa zlomil levo nogo.

— Pri Sv. Tomažu pri Ormožu je bil ubit nek Franc Klemenšek. Orožniki razčiščujejo zadevo. Večera popoldne je bila sodna obdukcija Klemenškovega trupla. — V 40 cm globokem potoku pri Lesah pri Prevaljah je utonila 63letna posestnica Marija Slana. Očividno gre za smrtno nesrečo.

— Mariborske tržne cene. V smislu poročila štev. 15 tukajšnjega mestnega tržnega nadzorstva so na mariborskem trgu sledeče cene: krompir merica 10 do 14 din, kg 2 do 2.50. Na sobotnem trgu je bilo 35 vozov in 128 vrec krompirja. Čebule je bilo 28 vrec, čena 3 do 4 din za kg, česen 8 do 10, kisto zelje 4, kisto repa 2, kg karfiolje 10 do 12, hren 7 do 9, kg glavate solate 18 do 20, grah v stročju 16 do 18, luščen grah 20. Sadje: Jabolka 5 do 9, hruške 6 do 9, suhe slive 6 do 10, celi orehi 8 do 9, luščeni orehi 24 do 28, pomaranče 1 do 3. Zita so pripeljali 85 vrec. Liter pšenice po 2, liter rži po 2, liter ječmena po 1.75, liter koruze 1.50 do 2, liter ovs 1.25, liter prosa 2.25, ajdo 1.50, prosenega pšena in ajdovega pšena 4 do 5. Fiziol prodajajo liter po 4 do 6 din. Ribji trg: belice 8 do 14, ščuke 15, morske ribe 12 do 28, morski raki 34. Mlečni izdelki: smetana 10 do 12.50, mleko 2.50 do 3, surovo maslo 32 do 36, čajno maslo 36 do 40, kuhano maslo 36 do 40, domači sir 10

Mariborsko gledališče

Torek, 16. aprila ob 20.: Trideset sekund ljubezni. Red C.

Gledališka premiera izvrstne ameriške drame »Ane Christie« bo tekem tega tedna.

Predstava za Udruženje igralcev v mariborskem gledališču bo v kratkem. Upripori se vesela in zelo zabavna pristna gorjenska ljudska igra »Vdova Rošinka«.

CELJSKO GLEDALIŠČE
Petek, 19. aprila ob 20.: Trideset sekund ljubezni. Gostovanje mariborskega gledališča.

POMAGAJMO GRADITI
PIVKOV SOKOLSKI DOM